

Междинен съкратен самостоятелен финансов отчет

към 30 юни 2025 г.

Електроенергиен Системен Оператор ЕАД

**ДОКЛАД ЗА ПРЕГЛЕД НА МЕЖДИННА ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ
ДО ЕДНОЛИЧНИЯ АКЦИОНЕР НА
„ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД**

Доклад относно междинен съкратен самостоятелен финансов отчет

Ние извършихме преглед на приложения междинен съкратен самостоятелен финансов отчет на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД („ЕСО“ ЕАД), състоящ се от междинен съкратен самостоятелен отчет за финансовото състояние към 30 юни 2025 г. и свързаните с него междинен съкратен самостоятелен отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, междинния съкратен самостоятелен отчет за промените в собствения капитал и междинния съкратен самостоятелен отчет за паричните потоци за периода, завършил на тази дата, както и пояснителните бележки към финансовия отчет, съдържащи съществена информация за счетоводната политика и друга пояснителна информация.

Отговорност на ръководството за междинния съкратен самостоятелен финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този междинен съкратен самостоятелен финансов отчет в съответствие с МСФО счетоводни стандарти, приети от Европейския съюз (ЕС) и българското законодателство и за такава система на вътрешен контрол, каквато ръководството определи, че е необходима, за изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени отклонения, независимо дали те се дължат на измама или на грешка.

Отговорност на одитора

Нашата отговорност се свежда до изразяване на заключение относно приложения междинен съкратен самостоятелен финансов отчет. Ние проведехме нашия преглед в съответствие с Международен стандарт за ангажименти за преглед 2410 “Преглед на междинна финансова информация, извършен от независимия одитор на предприятието” (МСАП 2410).

МСАП 2410 изисква ние да достигнем до заключение относно това дали ни е станало известно нещо, което да ни накара да считаме, че междинният съкратен самостоятелен финансов отчет, взет като цяло, не е изготвен във всички съществени аспекти в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане. Този стандарт изисква също така ние да спазим приложимите етични изисквания.

Прегледът на междинната финансова информация се състои от отправяне на проучващи запитвания, главно към лицата, отговорни за финансовите и счетоводни въпроси, както и от прилагане на аналитични и други процедури за преглед. Прегледът е значително по-малък по обхват от одита, проведен в съответствие с Международните одиторски стандарти и следователно не ни дава възможност да придобием степен на сигурност, че бихме узнали всички съществени въпроси, които би могло да бъдат идентифицирани при един одит.

hlb.bg

HLB Bulgaria, София 1309, бул. Константин Величков 149-151

ТЕЛ: +359 2 920 22 01

ФАКС: +359 2 920 36 65

E-MAIL: office@hlb.bg

Съответно, ние не изразяваме одиторско мнение, относно този междинен съкратен самостоятелен финансов отчет.

Заклучение

Въз основа на извършения от нас преглед, удостоверяваме, че не ни е станало известно нищо, което да ни накара да считаме, че този междинен съкратен самостоятелен финансов отчет не представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на дружеството „ЕСО“ ЕАД към 30 юни 2025 г. и финансовите резултати от дейността и паричните му потоци за периода, завършил на тази дата, в съответствие с МСФО счетоводни стандарти, приети от Европейския съюз (ЕС) и българското законодателство.

Одиторско дружество

„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД

Регистрационен номер 017

Наталия Владимирова

Прокурист

Димитрина Стоянова

Регистриран одитор, отговорен за прегледа

Регистрационен номер 0880

30 юли 2025 г.

Съдържание

Междинен съкратен самостоятелен отчет за финансовото състояние към 30.06.2025 г.....	2
Междинен съкратен самостоятелен отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход към 30.06.2025 г.....	4
Междинен съкратен самостоятелен отчет за промените в собствения капитал към 30.06.2025 г.....	6
Междинен съкратен самостоятелен отчет за паричните потоци към 30.06.2025 г.....	8
Бележки към междинния съкратен самостоятелен финансов отчет към 30.06.2025г.....	10

Междинен съкратен самостоятелен отчет за финансовото състояние към 30 юни 2025 г.

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Нетекущи активи			
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	6	3,466,544	3,418,163
Нематериални активи	7	14,410	12,263
Инвестиции в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, други инвестиции	8	10,316	10,266
Обща сума на нетекущите активи		<u>3,491,270</u>	<u>3,440,692</u>
Текущи активи			
Материални запаси		58,729	46,412
Търговски вземания	9	113,124	135,043
Други вземания	10	102	607
Вземания от свързани предприятия	27	21,794	37,483
Данъци за възстановяване		-	365
ПС спец. предназначение регл. 943/2019	11	766,006	707,367
Пари и парични еквиваленти	11	91,952	79,200
Обща сума на текущи активи		<u>1,051,707</u>	<u>1,006,477</u>
Общо активи		<u>4,542,977</u>	<u>4,447,169</u>

Бележките на страници 10 до 42 са неразделна част от този финансов отчет.

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 30.07.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 30.07.2025 г.

Ангелин Цачев
Изпълнителен директор

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017

Наталия Владимирова
Прокурис

Димитрина Стоянова
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №0880

Дата на издаване на одиторския доклад: 30.07.2025 г.

**Междинен съкратен самостоятелен отчет за финансовото състояние към 30 юни 2025 г.
(продължение)**

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Капитал и резерви			
Акционерен капитал		336,574	336,574
Резерви		13,748	15,256
Преоценъчен резерв		2,144,079	2,144,079
Допълнителни резерви ф. „Специален”		19,106	19,106
Неразпределена печалба		173,887	173,887
Финансов резултат от текущ период		133,886	265,184
Обща сума на капитал и резерви	12	<u>2,821,280</u>	<u>2,954,086</u>
Нетекущи пасиви			
Пасиви по отсрочени данъци	23	167,439	169,497
Отсрочени приходи	13	785,705	727,161
Отсрочено финансиране	14	296,143	287,386
Задължения за обезщетения при пенсиониране	26	23,029	21,321
Обща сума на нетекущи пасиви		<u>1,272,316</u>	<u>1,205,365</u>
Текущи пасиви			
Задължения към свързани предприятия	27	172,620	35,919
Търговски задължения	15	85,363	92,777
Други задължения	16	133,128	103,895
Задължения за данъци	22	14,218	11,391
Разчети за национален допълнителен данък		5,573	5,573
Задължения за обезщетения при пенсиониране	26	3,673	3,988
Отсрочено финансиране	14	9,927	10,416
Отсрочени приходи	13	17,797	16,155
Провизии	28	7,082	7,604
Обща сума на текущи пасиви		<u>449,381</u>	<u>287,718</u>
Общо пасиви		<u>1,721,697</u>	<u>1,493,083</u>
Общо капитал и пасиви		<u>4,542,977</u>	<u>4,447,169</u>

*Бележките на страници 10 до 42 са неразделна част от този финансов отчет.
Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 30.07.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 30.07.2025 г.*

Ангелин Цачев
Изпълнителен директор

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017

Наталия Владимирова
Прокурист

Димитрина Стоянова
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №0880

Дата на издаване на одиторския доклад: 30.07.2025 г.

**Междинен съкратен самостоятелен отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход
към 30 юни 2025 г.**

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	За 6 месеца към 30 юни 2025 г.	За 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Приходи от продажби	17	645,112	569,349
Други приходи от дейността	18	100,204	45,159
Други приходи от реинтеграция МСФО 9	18	121	395
Всичко приходи		745,437	614,903
Коректив за разходи за придобиване на машини, имоти съоръжения и оборудване		16,992	27,838
Разходи за електрическа енергия на балансиращ пазар		(223,739)	(156,438)
Технологични разходи по преноса		(94,837)	(63,789)
Разходи за закупена разполагаемост		(64,016)	(27,236)
Разходи за материали	19	(13,843)	(24,137)
Разходи за ИТС механизъм	20	(744)	(9,522)
Разходи за такси по търгове ФПП - ЈАО	20	(567)	(602)
Разходи за външни услуги	20	(35,748)	(30,699)
Разходи за амортизация	6,7	(60,424)	(55,754)
Разходи за възнаграждения на наети лица		(59,367)	(61,318)
Разходи за социално осигуряване и надбавки		(43,208)	(43,156)
Разходи за фонд СЕС	21	(17,119)	(15,655)
Други разходи	21	(3,811)	(2,905)
Промени в салдата на незавършено производство		68	(721)
Себестойност на продадените текущи активи		(54)	(20)
Разходи обезценка финансови активи	21	(873)	(1,278)
Резултат от оперативна дейност		144,147	149,511
Финансови приходи		5,140	2,355
Финансови разходи		(517)	(542)
Нетни финансови приходи/(разходи)		4,623	1,813
Печалба преди данъци		148,770	151,324
Приходи/(разходи) за данъци	23	(14,884)	(15,136)
Нетна печалба за периода		133,886	136,188

Междинен съкратен самостоятелен отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход
към 30 юни 2025 г. (продължение)

Печалба	133,886	136,188
Друг всеобхватен доход		
<i>Компоненти, които няма да бъдат впоследствие реклафицирани в печалбата или загубата:</i>		
Преоценки на задължение по план с дефинирани доходи	23 (1,676)	(3,830)
Данъчни ефекти, свързани с тези компоненти	23 168	383
Друг всеобхватен доход за периода, нетно от данъци	(1,508)	(3 447)
Общо всеобхватен доход за периода	132,378	132,741

Бележките на страници 10 до 42 са неразделна част от този финансов отчет.

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 30.07.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 30.07.2025 г.

Ангелин Цачев
Изпълнителен директор

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017

Наталия Владимирова
Прокурист

Димитрина Стоянова
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №0880

Дата на издаване на одиторския доклад: 30.07.2025 г.

Междинен съкратен самостоятелен отчет за промените в собствения капитал към 30 юни 2025 г.

<i>В хиляди лева</i>	Акционерен капитал	Преоценъчни резерви	Законови резерви	Допълнителни резерви ф. "Специален"	Резерв от преоценки по план. с дефинирани доходи	Неразпределена печалба	Общо собствен капитал
Салдо към 01.01.2025 г.	336,574	2,144,079	33,658	19,106	(18,402)	439,071	2,954,086
Изплатени дивиденди	-	-	-	-	-	(132,592)	(132,592)
Разпределен, начислен, неизплатен дивидент	-	-	-	-	-	(132,592)	(132,592)
Сделки със собствениците	-	-	-	-	-	(265,184)	(265,184)
Печалба за периода	-	-	-	-	-	133,886	133,886
Преоценки на нетния пасив по план с дефинирани доходи	-	-	-	-	(1,676)	-	(1,676)
Данък върху дохода, отнасящ се до компонентите на другия всеобхватен доход	-	-	-	-	168	-	168
Друг всеобхватен доход за периода, нетно от данъци	-	-	-	-	(1,508)	-	(1,508)
Общо всеобхватен доход за периода	-	-	-	-	(1,508)	133,886	132,378
Салдо към 30 юни 2025 г.	336,574	2,144,079	33,658	19,106	(19,910)	307,773	2,821,280

Бележките на страници 10 до 42 са неразделна част от този финансов отчет. Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 30.07.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 30.07.2025г.

Ангелин Цачев
Изпълнителен директор

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017

Наталия Владимирова
Прокурист

Димитрина Стоянова
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №0880

Дата на издаване на одиторския доклад: 30.07.2025 г.

Междинен съкратен самостоятелен отчет за промените в собствения капитал към 30 юни 2025 г. (продължение)

<i>В хиляди лева</i>	Акционерен капитал	Преоценъчни резерви	Законови резерви	Допълнителни резерви ф. "Специален"	Резерв от преоценки по план. с дефинирани доходи	Неразпределена печалба	Общо собствен капитал
Салдо към 01.01.2024 г.	336,574	1,852,525	30,213	19,106	(15,879)	297,494	2,520,033
Изплатени дивиденди	-	-	-	-	-	(123,503)	(123,503)
Увеличение/(намаление) чрез прехвърляне на законови резерви	-	-	3,445	-	-	(3,445)	-
Други изменения в собствения капитал	-	-	-	-	-	(81)	(81)
Сделки със собствениците	-	-	3,445	-	-	(127,029)	(123,584)
Печалба за периода	-	-	-	-	-	136,188	136,188
Преоценки на нетния пасив по план с дефинирани доходи	-	-	-	-	(3,830)	-	(3,830)
Данък върху дохода, отнасящ се до компонентите на другия всеобхватен доход	-	-	-	-	383	-	383
Друг всеобхватен доход за периода, нетно от данъци	-	-	-	-	(3,447)	-	(3,447)
Общо всеобхватен доход за периода	-	-	-	-	(3,447)	136,188	132,741
Салдо към 30 юни 2024 г.	336,574	1,852,525	33,658	19,106	(19,326)	306,653	2,529,190

Бележките на страници 10 до 42 са неразделна част от този финансов отчет.

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 30.07.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 30.07.2025г.

Ангелин Цачев
Изпълнителен директор

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017

Наталия Владимирова
Прокурист

Димитрина Стоянова
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №0880

Дата на издаване на одиторския доклад: 30.07.2025 г.

Междинен съкратен самостоятелен отчет за паричните потоци към 30 юни 2025 г.

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	За 6 месеца към 30 юни 2025 г.	За 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Парични потоци от оперативна дейност			
Парични постъпления от клиенти, в т.ч.:		909,267	756,503
<i>парични постъпления от свързани лица – група БЕХ</i>		71,183	44,962
<i>парични постъпления от свързани лица извън БЕХ</i>		24,007	4,967
<i>дъщерно дружество ЕСО Инженеринг ЕООД</i>		241	189
<i>дъщерно дружество ЕСО Проект ЕООД</i>		84	75
<i>дъщерно дружество ЕСО Чардж ЕАД</i>		1	-
Парични плащания на доставчици, в т.ч.:		(465,083)	(326,620)
<i>парични плащания към свързани лица – група БЕХ</i>		(116,411)	(123,234)
<i>парични плащания към свързани лица извън БЕХ</i>		(93,258)	(45,895)
<i>дъщерно дружество ЕСО Инженеринг ЕООД</i>		(5,771)	(6,273)
<i>дъщерно дружество ЕСО Проект ЕООД</i>		(2,912)	(2,202)
Парични плащания на персонал		(107,124)	(102,926)
Плащания за корпоративен данък		(11,639)	(12,785)
Плащания за други данъци и такси		(57,991)	(67,557)
ПП от финансираня по международни проекти		14,040	13
Други парични потоци от основна дейност (нето)		(877)	(602)
Други финансови		(8)	(7)
Нетен паричен поток от оперативна дейност		280,585	246,019
Парични потоци от инвестиционна дейност			
Инвестиции в дъщерно дружество		-	(1,000)
Инвестиции в асоциирани предприятия		(50)	-
Покупка на имоти, машини, съоръжения и оборудване		(81,947)	(93,911)
Получени лихви		6,128	2,354
Нетен паричен поток от инвестиционна дейност		(75,869)	(92,557)
Парични потоци от финансова дейност			
Изплатени дивиденди		(132,592)	(123,503)
Нетен паричен поток от финансова дейност		(132,592)	(123,503)
Нетна промяна в пари и парични еквиваленти		72,124	29,959
Парични средства и еквиваленти в началото на периода		789,214	667,394
Ефект от очаквани кредитни загуби		(3,380)	(2,336)
Парични средства и еквиваленти в края на периода	11	857,958	695,017
В т.ч. ПС спец. Предназначение Регл. 943/2019		766,006	628,837

Бележките на страници 10 до 42 са неразделна част от този финансов отчет.

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 30.07.2025 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 30.07.2025 г.

Ангелин Цачев
Изпълнителен директор

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017

Наталия Владимирова
Прокурист

Димитрина Стоянова
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №0880

Дата на издаване на одиторския доклад: 30.07.2025 г.

Бележки към междинния съкратен финансов отчет

1. Статут и предмет на дейност.....	10
2. База за изготвяне.....	16
3. Съществена информация за политиката и промени през периода.....	17
4. Функционална валута и валута на представяне.....	20
5. Използване на приблизителни оценки и преценки.....	20
6. Имоти, машини, съоръжения и оборудване.....	21
7. Нематериални активи.....	23
8. Инвестиции.....	23
9. Търговски вземания.....	27
10. Други вземания.....	27
11. Пари и парични еквиваленти.....	28
12. Капитал и резерви.....	28
13. Отсрочени приходи.....	29
14. Отсрочено финансиране.....	30
15. Търговски задължения.....	30
16. Други краткосрочни задължения.....	30
17. Приходи от продажби.....	30
18. Други приходи от дейността.....	31
19. Разходи за материали.....	31
20. Разходи за външни услуги.....	32
21. Други разходи.....	32
22. Задължения за данъци и др. публични вземания.....	32
23. Данъци.....	33
24. Финансови инструменти.....	34
25. Условни задължения.....	35
26. Доходи на наети лица.....	35
27. Свързани лица.....	36
28. Провизии.....	42
29. Събития след датата на отчетния период.....	42

1. Статут и предмет на дейност

Електроенергийният системен оператор осъществява единното оперативно планиране, координиране и управление на електроенергийната система на Република България, съвместната работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на други страни, осигурява експлоатацията, поддръжката и надеждното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането на спомагателни мрежи, както и ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката. Компанията осъществява транзит на електроенергия по националната мрежа и администрира пазара на електрическа енергия.

При паралелната работа в ENTSO-E, „ЕСО“ ЕАД като основен партньор на Балканския регион, се стреми да повишава не само надеждността на преноса, но и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

Основните приоритети в дейността на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД („ЕСО“ ЕАД) и през първото полугодие на 2025 г. бяха насочени към изпълнение на лицензионните си задължения, за осигуряване на оперативната надеждност на електроенергийната система по отношение на баланса на мощности и на адекватността на мрежата. С оглед изпълнение на тези си задължения, в дружеството бяха направени прогнози за потреблението и за необходимите генериращи мощности за неговото покриване в страната и в Региона в съответствие с изискванията за надеждна работа на системата.

През първото полугодие на 2025 г. дружеството осъществяваше дейността си в условията на регулирани цени за достъп до електропреносната мрежа, за пренос през електропреносната мрежа, и разполагаемост за допълнителни (спомагателни) услуги.

С приемането на промените в Закона за енергетиката, обн. в ДВ, бр. 38/08.05.2018, считано от 01 юли 2018 г. „ЕСО“ ЕАД закупува електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос на свободно договорени цени – от организирания борсов пазар на Българската независима енергийна борса (БНЕБ) ЕАД, чрез участие на дългосрочния и краткосрочен пазарен сегмент.

„ЕСО“ ЕАД е пълноправен член на Европейската организация на системните оператори за пренос на електроенергия (ENTSO-E) и осъществява синхронната работа с останалите ЕЕС от Европа в съответствие с "Operation Handbook" на ENTSO-E въз основа на принципите на взаимната изгода, солидарност и взаимна помощ при аварийни ситуации за гарантиране на сигурно, качествено и ефективно снабдяване на потребителите с електрическа енергия. Експерти на „ЕСО“ ЕАД участват активно в работата на Комитетите, Работните групи и проектите по специфични направления във връзка с разработването и гласуването на документите по прилагането на изискванията на Регламентите/Насоките на Европейската комисия. „ЕСО“ ЕАД се стреми да повишава не само надеждността на преноса, но и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

От 2019 г. „ЕСО“ ЕАД е акционер в тръжната кантора JAO S.A, която изпълнява ролята на Единна Платформа за Разпределение (EIP) на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. JAO S.A разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните-членки на ЕС.

На 22 май 2020 г. операторите на преносни системи на България („ЕСО“ ЕАД), Гърция (IPTO), Италия (TERNA SpA) и Румъния (Transelectrica) учредиха дружество за координиране на сигурността на електроенергийната мрежа в Югоизточна Европа - Southeast Electricity Network Coordination Center (“SEleNe CC”) със седалище в гр. Солун, Гърция. Четирите преносни оператора имат равно участие в дяловия капитал на акционерното дружество. На основание чл. 26, ал. 1 и ал. 2 от Устава на SEleNe CC, операторът на преносна мрежа на Румъния по регулаторни съображения взе решение да прекрати акционерното си участие в SEleNe CC считано от 01.07.2022 г. и ще използва услугите на центъра въз основата на договор. От 01.07.2021 г. SEleNe CC извършва активна дейност – анализ на експлоатационната сигурност, координирано планиране на прекъсванията, координирано разпределяне на капацитет, краткосрочна и близо до реалното време прогноза на адекватността, изготвяне на модели на отделна и

обща електроенергийна мрежа и предоставяне на данни. Съгласно разпоредбите на Регламент 2019/943 относно вътрешния пазар на електроенергия считано от 01.07.2022 г. регионалните центрове по сигурността следва да бъдат заменени от регионални координационни центрове и в края на 2022 година координационният център е приведен в съответствие с регламент 2019/943.

„Електроенергиен системен оператор“ ЕАД („ЕСО“ ЕАД) е дружество, регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията, ЕИК 175201304, със седалище и адрес на управление гр. София, район „Витоша“, бул. „Цар Борис III“ №201. Дружеството е учредено за неопределен срок. Регистрирано е по Закона за данък върху добавената стойност.

Едноличен собственик на капитала на дружеството е “Български енергиен холдинг” ЕАД („БЕХ“ ЕАД), регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията с ЕИК 831373560, чийто Принципал е българската държава, чрез публичен орган – Министерство на енергетиката. Правото на собственост от страна на държавата се упражнява от Министъра на енергетиката.

Органите на управление са: Общото събрание (едноличен собственик на капитала), Надзорен съвет и Управителен съвет. Правата на едноличния собственик на капитала се упражняват от Съвета на директорите на „БЕХ“ ЕАД.

„ЕСО“ ЕАД е публично предприятие по смисъла на Закона за публичните предприятия (ЗПП). Членовете на Надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират след проведени конкурсни процедури в съответствие със ЗПП и Правилника по прилагането му. Надзорният съвет е в състав най-малко от петима членове за срок от 5 години, като за избора им се уведомява Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Най-малко една трета, но не повече от една втора от състава на Надзорния съвет следва да са независими членове, номинирани след конкурсна процедура от Агенцията за публичните предприятия и контрол, оставалите членове се избират след проведена конкурсна процедура от едноличния собственик на капитала. Надзорният съвет на независимия преносен оператор приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на оператора на преносна мрежа, включително решенията, свързани с одобряването на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост на оператора на преносна мрежа и обвързващи общото събрание на оператора решения, относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите, избира и назначава отговорник по съответствието по смисъла на чл.81к, ал.2 от Закона за енергетиката, както и други въпроси, предоставени в неговата компетентност от закона или устава на „ЕСО“ ЕАД.

Управителният съвет на независимия преносен оператор е в състав от трима до деветима членове с петгодишен мандат. Членовете на Управителния съвет се избират и освобождават от Надзорния съвет, след проведена конкурсна процедура в съответствие с ЗПП и правилника по прилагането му. Решенията на Надзорния съвет за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му се изпращат на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Управителният съвет взема решения, свързани с текущите дейности на оператора на електропреносната мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата, както и решава други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или устава на „ЕСО“ ЕАД.

Органи на управление:

Към 30.06.2025 г. Надзорният съвет /НС/ се състои от петима членове в състав:

1. Александър Александров Тричков – член на НС и Председател на НС;
2. Евден Тодоров Николов – член на НС и Заместник председател на НС;
3. Костадин Иванов Попов – член на НС
4. Пламен Георгиев Радонов – член на НС;
5. Илиян Николаев Скарлатов – член на НС

Към 30.06.2025 г. Управителният съвет /УС/ се състои от трима членове в състав, както следва:

1. Ангелин Николаев Цачев – Член на УС и Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД;

2. Антон Пенков Славов – Член на УС и Председател на УС;
3. Пламен Веселинов Йорданов – Член на УС.

На основание чл.81 к, ал.2 от Закона за енергетиката и в съответствие с Устава на дружеството Надзорният съвет на „ЕСО“ ЕАД избира отговорник по съответствието на дружеството. Отговорникът по съответствието на ЕСО ЕАД е Григор Григоров.

Дружеството се управлява и представлява от Управителния съвет.

Непосредственото, ежедневно ръководство се осъществява от Изпълнителния директор, съобразно уредените от Устава на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД негови компетенции.

С протокол № 71-2013 година Съветът на директорите на „БЕХ“ ЕАД, в качеството му на едноличен собственик на капитала на „НЕК“ ЕАД и „ЕСО“ ЕАД взема решение за преобразуване чрез отделяне от „НЕК“ ЕАД на част от имуществото му, преставащо съвкупност от правата и задълженията му, свързани с дейността „пренос на електрическа енергия“ и преминаването му към „ЕСО“ ЕАД в качеството му на приемащо дружество.

С решение № Р-205 от 18.12.2013 година ДКЕВР (сега КЕВР):

1. Разрешава на „НЕК“ ЕАД преобразуване чрез отделяне от „НЕК“ ЕАД на част от имуществото му, преставащо съвкупност от правата и задълженията му, свързани с дейността „пренос на електрическа енергия“ и преминаването му към „ЕСО“ ЕАД в качеството му на приемащо дружество;
2. Прекратява лицензия №Л-147-04/17.12.2004 година за дейността „пренос на електрическа енергия“, издадена на „НЕК“ ЕАД;
3. Издава на „ЕСО“ ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 година за извършване на дейността „пренос на електрическа енергия“ за срок от 35 години;
4. Прекратява лицензия №Л-221-17/28.12.2006 година за дейността „управление на електроенергийната система“, издадена на „ЕСО“ ЕАД.

Решението на ДКЕВР е съобразено със ЗЕ, който въвежда изискванията на Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година, относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия за отделяне на независим преносен оператор, който да е собственик на електропреносната мрежа и да извършва дейността „пренос на електрическа енергия“. Така са осигурени предпоставки за спазване на целите и принципите на ЗЕ за качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от електрическа енергия при гарантиране защитата на живота и здравето на гражданите, собствеността, околната среда, сигурността на доставките, интересите на потребителите и националните интереси и създаването и развитието на конкурентен и финансово стабилен енергиен пазар.

Съгласно изискванията на ЗЕ, „ЕСО“ ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги. „ЕСО“ ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

През 2015 г. приключи успешно откритото производство от 2014 г. по сертифициране на „ЕСО“ ЕАД като независим оператор на електропреносната мрежа, представляващо стратегическа цел за дейността на дружеството. С Решение С-7/05.11.2015 г. на КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, се определя като независим преносен оператор на електропреносната система на РБ ЕСО ЕАД. Издаден е сертификат на „ЕСО“ ЕАД за независимост на оператора на електропреносната мрежа.

Капитал

„ЕСО“ ЕАД е с капитал 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) лева, разделен на 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 57,847,195 (словом: петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лева - непарична вноска – недвижими имоти и активи;
- 3,256,000 (словом: три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева - непарична вноска (апорт) от „Български енергиен холдинг“ ЕАД, ЕИК 831373560 на 3,203 броя акции от капитала на „Булгартел“ ЕАД, ЕИК 131341659, собственост на „Български енергиен холдинг“ ЕАД, съгласно Временно удостоверение № 3 от 23.10.2017 г. Непаричната вноска е с парична оценка в размер на 3,256,000 (три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева, определена по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт № 20161128141234-11 от 26.05.2017 г.;
- 2,482,167 (словом: два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 година;
- 5,660,561 (словом: пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 година;
- 52,600 (словом: петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 година;
- 24,314,300 (словом: двадесет и четири милиона триста и четиринадесет хиляди и триста) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2015 година;
- 37,963,724 (словом: тридесет и седем милиона деветстотин шестдесет и три хиляди седемстотин двадесет и четири) лева, чрез превръщане на остатъка от нетната печалба на дружеството за 2016 г. и неразпределената печалба от минали години;
- 167,599,244 (словом: сто шестдесет и седем милиона петстотин деветдесет и девет хиляди двеста четиридесет и четири) лева, чрез превръщане на други резерви в размер на 134,336,424 лева, неразпределената печалба от 2020 г. в размер на 31,145,481 лева и неразпределена печалба от предходни години в размер на 2,117,339 лева.
- 2,398,589 (словом: два милиона триста деветдесет и осем хиляди петстотин осемдесет и девет) лева, чрез превръщане на неразпределената печалба от 2021г.
- 35,000,000 (словом: тридесет и пет милиона) лева - непарична вноска (апорт) от „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД, ЕИК 831373560, определен по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт №20220729160250/01.08.2022 г., изменен с Акт №20220729160250-3/22.08.2022 г., представляваща задължения на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД към „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД за отчислен дивидент, съгласно решение по т.1.4.1 от Протокол № 44-2021/18.08.2021 г. на Съвета на директорите на „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД и решение по т.5 от Протокол №31/04.08.2021 г. на Надзорния съвет на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД.

Предмет на дейност

Съгласно разпоредбите на ЗЕ, „ЕСО“ ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги. „ЕСО“ ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

„ЕСО“ ЕАД е носител на лицензия за пренос на електрическа енергия № Л-419-04/18.12.2013 г. издадена с Решение № Р-205 от 18.12.2013 г. от КЕВР на основание чл.39, ал.1, т.2 във връзка с чл.51, ал.1, т.1 и чл.52, ал.1 и ал.2 от ЗЕ за срок от 35 години.

С решение С-5/30.07.2015 г. и Решение С-7/05.11.2015 г., КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, сертифицира „ЕСО“ ЕАД като независим преносен оператор на електропреносната система на РБ и одобрява Правила за предоставяне на услуги от независимия преносен оператор на вертикално интегрираното предприятие и Програма за съответствието на „ЕСО“ ЕАД. Нотифицирането на решението за определяне на оператора е публикувано в Официален вестник на Европейския съюз в брой С 428 от 19 декември 2015 г. Издаден е сертификат на „ЕСО“ ЕАД за независимост на оператора на електропреносната мрежа.

Основните дейности съгласно притежаваната от „ЕСО“ ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 г. са:

- **пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа**

Дейността по пренос включва дейности по експлоатация, поддръжка, управление и развитие на електропреносната мрежа и осигурява непрекъснатост, надеждност и ефективност на преноса и транзитирането на електрическа енергия. Дейността по пренос на електрическа енергия е всеобщо предлагана услуга, която се управлява от електроенергийния системен оператор.

- **управление на електроенергийната система (ЕЕС)**

Дейностите по управление на ЕЕС включват единно оперативно координиране и управление, както и контрола на режима на работа на ЕЕС; управление (диспечирание) на преноса и трансформирането на електрическа енергия; поддържане на баланс между производството, потреблението и междусистемния обмен на електрическа енергия; осъществяване съвместна работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международни договори; предоставяне на равнопоставен достъп на ползвателите на мрежата за пренос на електрическа енергия; осигуряване на нормативно регламентирани допълнителни услуги, чрез провеждане на тръжни процедури.

- **администриране на сделки с електрическа енергия и пазара на балансираща енергия**

Дейността включва поддържане на регистри на лицата, сключили сделки на пазара на електрическа енергия; поддържане на регистри на сключените договори на лицата, участващи на пазара на електрическа енергия; приемане, подреждане в приоритетни списъци по цена и технологични критерии и активиране на предложения и заявки за покупко/продажба на балансираща енергия; прилагане на методика за изчисляване и определяне на цени на балансираща енергия за всеки период на сетълмент; контрол върху финансовата обезпеченост на сделките с балансираща енергия.

- **измерване на електрическа енергия**

Дейността включва осигуряване и монтиране за сметка на „ЕСО“ ЕАД на средствата за търговско измерване за всяко присъединяване на клиенти и производители на електрическа енергия към мрежата; поддръжка, отчитане, контрол и подмяна на средствата за търговско измерване на електрическа енергия; създаване, поддържане и администриране на база данни за всички търговски участници, присъединени към електропреносната мрежа.

Основни пазарни сегменти:

Пазарните сегменти, които влияят върху годишните резултати на „ЕСО“ ЕАД са:

- Пазар на електрическа енергия;
- Пазар на балансираща енергия;

- Пазар на допълнителни услуги;
- Пазар за предоставяне на преносна способност за търговски обмени;
- Пазарни обединения между две съседни тръжни зони.

Преглед на състоянието на пазара на електрическа енергия

„ЕСО“ ЕАД играе водеща роля в либерализация на електроенергийния пазар в България и в изпълнението на изискванията на европейските регламенти, уреждащи създаването на общ европейски пазар. Пазарът на електрическа енергия включва дългосрочни и краткосрочни сделки за покупка и продажба на енергия чрез сделки, сключени двустранно или на платформите на БНЕБ ЕАД.

През първата половина на 2025 г. „ЕСО“ ЕАД продължи успешното администриране на пазара на всички сделки с електрическа енергия, като се провеждат дневни търгове за разполагаемост за допълнителни услуги – резерв за първично регулиране на честотата и резерв за автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности за всеки следващ ден.

На 10 февруари 2025 г. „ЕСО“ успешно се присъедини към платформата PICASSO и стана първият електропреносен оператор в Югоизточна Европа, свързан с европейската балансираща платформа. Европейската платформа е фокусирана върху трансграничен обмен на балансираща енергия от активирани резерви за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности (aFRR). В международния проект PICASSO участват 26 оператора на преносни системи, част от европейската асоциация на преносните оператори ENTSO-E. Платформата PICASSO осигурява общи правила при активирането на балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности за всички свързани оператори на преносни системи.

Една от ключовите промени, която настъпи след присъединяването към платформата, е методът на ценообразуване на балансиращата енергия при активиране на услугата автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности (aFRR). Платформата събира и подрежда, според предложената цена, всички налични предложения за балансираща енергия от aFRR и изготвя общ приоритетен списък (SMOL). Работата на европейската балансираща платформа оптимизира в рамките на трансграничния обмен активирането на балансираща енергия между отделните контролни блокове в синхронната зона на Континентална Европа, като се вземат предвид наличните преносни способности.

С успешното свързване към платформата PICASSO Електроенергийният системен оператор на България изпълнява законовите си задължения, произтичащи от член 21 от Регламент (ЕС) 2017/2195 на Европейската Комисия от 23 ноември 2017 г. относно установяване на насоки за електроенергийното балансиране.

След присъединяване на гръцкия преносен оператор към PICASSO, от м. април 2025 г. започна реален трансграничен обмен на балансираща енергия между България и Гърция, като цените на гръцките доставчици на балансиращи услуги вече се отразяват при прилагането на Методиката за определяне на цените на балансиращата енергия.

През първата половина на 2025 г. стартира единадесетата година, през която се отчитат данни за работата на балансиращия пазар в изцяло пазарни условия. Доставчик на балансиращи услуги може да бъде всеки производствен диспечирани блок (центра), диспечирани потребяващ обект, диспечирани съоръжение за съхранение на електрическа енергия или агрегатор, изпълнили техническите изисквания на „ЕСО“ ЕАД. Разходите за разполагаемост за допълнителни услуги се възстановяват чрез цената за достъп, а разходите за предоставената енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу от доставчиците на балансиращи услуги, са ценообразуващ елемент при определяне на цените за енергиен недостиг и енергиен излишък на балансиращия пазар.

„ЕСО“ ЕАД поддържа баланса между производството и потреблението, сигурността и качеството на доставките в ЕЕС, като ползва балансиращата енергия, предоставена както от регистрираните доставчици на балансиращи услуги в България, така и предоставените количества на общоевропейската платформа за активиране на резерви от автоматично вторично регулиране PICASSO, от страна на гръцкия преносен оператор. Във връзка с препоръките на Европейската комисия „ЕСО“ ЕАД измени Правила за провеждане на тръжни процедури за закупуване на разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата,

автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности и намали прагът за участие на кандидатите от 5 MW на 1 MW.

Регистрация на търговските участници

В края първото полугодие на 2025 г. със статус „активен“ са регистрирани 63 стандартни балансиращи групи, 16 специални в т.ч. 1 координатор на затворена електроразпределителна мрежа и 7 комбинирани балансиращи групи, като от 01.07.2025 г. и във връзка със законодателни промени в Закона за енергетиката (обн., ДВ, бр. 44 от 30.05.2025 г.) се отменя ролята на „координатор на комбинирана балансираща група“.

Ползвателите на електропреносната мрежа към 30.06.2025 г. са 262. Крайните клиенти в специалната балансираща група на „НЕК“ ЕАД, в ролята му на Доставчик от последна инстанция (ДПИ), са 15.

По данни за първото полугодие на 2025 г. в мрежата на електроразпределителните дружества делът на консумацията при ДПИ и на свободния пазар от общата консумация в електрическа мрежа са както следва:

Дружества	до юни 2025 г.	
	ДПИ	Свободен пазар
Електроразпределителни мрежи Запад	4,08%	42,8%
Електроразпределение Север	4,5%	38,3%
Електроразпределение Юг	2,67%	43,2%

За първата половина на 2025 г. продажбите на големите производители по регистрирани графици се увеличават с 15,53% спрямо първата половина на 2024 г. както следва:

№	Производител на електрическа енергия	Януари – Юни 2024 г., MWh	Януари – Юни 2025 г., MWh	Изменение %
1	АЕЦ Козлодуй ЕАД	7 444 362.20	7 560 268.23	1.56%
2	ТЕЦ ЕЙ и ЕС ЗС Марица Изток 1 ЕООД	744 555.82	1 605 809.45	115.67%
3	ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД	1 558 601.00	2 250 945.43	44.42%
4	ТЕЦ КонтурГлобал Марица Изток 3 ЕАД	574 950.74	333 150.75	-42.06%
5	ТЕЦ Марица 3 ЕАД	30 789.00	80 707.00	162.13%
6	ТЕЦ Бобов дол ЕАД	728 110.00	924 229.90	26.94%
7	Топлофикация Русе бл. 4	-	-	0.00%
8	ТЕЦ ВАРНА	-	-	0.00%
9	СУМА ФЕЦ присъединени към ЕПМ	1 134 369.15	1 462 756.02	28.95%
10	СУМА ВяЕЦ присъединени към ЕПМ	369 337.71	322 056.20	-12.80%

● *балансираща енергия*

През първата половина на 2025 г. активираната енергия в контролната зона на България, за регулиране нагоре е 75 170 MWh спрямо 99 675 MWh през първата половина на 2024 г., като намалението е с 24,58%. От общото количество активирана енергия за регулиране нагоре, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране нагоре е 61 421 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране нагоре е 13 749 MWh.

Енергията за регулиране надолу, активирана в контролната зона на България е 92 608 MWh, спрямо 119 387 MWh за първата половина на 2024 г., което е намаление с 22,43 %. От общото количество енергия за регулиране надолу, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране надолу е 48 150 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране надолу е 44 458 MWh.

През първата половина на 2025 г. общият енергиен недостиг в страната е в размер на 751 279 MWh, спрямо 551 423 MWh за първата половина на 2024 г., което е увеличение с 36,24 %. Общият енергиен излишък през първата половина на 2025 г. е 824 118 MWh, спрямо 742 419 MWh през първата половина на 2024 г., като увеличението е с 11,00%.

2. База за изготвяне

Този междинен съкратен самостоятелен финансов отчет е изготвен в съответствие с МСС 34 „Междинно финансово отчитане”, приет от ЕС. Той не съдържа цялата информация, която се изисква за изготвяне на пълни годишни финансови отчети съгласно МСФО счетоводни стандарти, приети от Европейския съюз (ЕС) и следва да се чете заедно с годишния финансов отчет на Дружеството към предходен период, изготвен в съответствие с МСФО счетоводни стандарти, приети от Европейския съюз (ЕС) разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Европейския съюз (ЕС).

Този финансов отчет е изготвен на база историческа цена, с изключение на имоти, машини и съоръжения, които са представени по преоценена стойност, както и на Задължението по плана за дефинирани доходи, определено по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Финансовият отчет е изготвен на принципа на действащо предприятие, който допуска, че Дружеството може адекватно да посреща и да погасява задълженията си в нормалния ход на дейността по отчетените стойности във финансовия отчет. Дружеството оперира в регулирана среда, има издадена лицензия за срок от 35 години за извършване на дейността “пренос на електрическа енергия”, с права и задължения за дейността координатор на “специална балансираща група” ефективна от 04.02.2014 г. В тази връзка ръководството на Дружеството е предприело пред КЕВР необходимите действия с цел обосноваване и защита ценови равнища свързани с лицензионната дейност, така че да има адекватни ресурси да продължи своето оперативно съществуване в обозримото бъдеще.

Междинният съкратен самостоятелен финансов отчет е одобрен за издаване от Управителния съвет на ЕСО ЕАД на 30 юли 2025 г. и от Надзорния съвет на ЕСО ЕАД на 30 юли 2025 г.

3. Съществена информация за политиката и промени през периода

3.1. Нови стандарти, влезли в сила от 1 януари 2025 г.

Дружеството е приело следните нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти и одобрени от ЕС, които са уместни и в сила за финансовите отчети на Дружеството за годишния период, започващ на 1 януари 2025 г., но нямат значително влияние върху финансовите резултати или позиции на Дружеството:

- **Изменения в МСС 21 Ефекти от промените в обменните курсове: Липса на конвертируемост, в сила от 1 януари 2025 г., приети от ЕС**

Измененията в МСС 21 включват:

- уточняване кога една валута може да бъде обменена в друга валута и кога не. Една валута може да бъде обменена, когато предприятието е в състояние да обмени тази валута за другата валута чрез пазари или механизми за обмен, които създават изпълними права и задължения без неоправдано забавяне към датата на оценяване и за определена цел. Една валута не може да бъде обменена в друга валута, ако дружеството може да получи само незначителна сума от другата валута;
- изискване как предприятието да определи обменния курс, който се прилага, когато дадена валута не може да бъде обменена. Когато дадена валута не може да бъде обменена към датата на оценяване, предприятието оценява спот обменния курс като курс, който би се приложил при редовна сделка между пазарни участници към датата на оценяване и който би отразил вярно преобладаващите икономически условия.
- изискване за оповестяване на допълнителна информация, когато валутата не е конвертируема. Когато валутата не е конвертируема, дружеството оповестява информация, която би позволила на потребителите на неговите финансови отчети да преценят как липсата на конвертируемост на валутата влияе или се очаква да повлияе на неговите финансови резултати, финансово състояние и парични потоци.

3.2. Стандарти, изменения и разяснения, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Дружеството

Дружеството очаква приемането на тези нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти да не окаже съществен ефект върху финансовия отчет в периода на първоначалното им прилагане, с изключение на МСФО 18, който се очаква да повлияе на представянето и оповестяването на информация във финансовия отчет. Дружеството е в процес на анализиране на специфичния ефект на МСФО 18 върху финансовия отчет.

- **Изменения в МСФО 9 и МСФО 7 Промени в класификацията и оценката на финансовите инструменти, в сила от 1 януари 2026 г., все още не са приети от ЕС**

Измененията в МСФО 9 и МСФО 7 включват:

- Отписване на финансов пасив, уреден чрез електронен превод: Измененията в насоките за прилагане на МСФО 9 позволяват финансов пасив (или част от него), който ще бъде уреден с парични средства чрез система за електронни плащания, да се счита за погасен преди датата на уреждане, ако са изпълнени определени критерии. От дружество, което избере да приложи опцията за отписване, ще се изисква да я приложи към всички уреждания, извършени чрез една и съща електронна платежна система.
- Класификация на финансови активи:
 - предоставят се насоки за това как предприятието може да прецени дали договорните парични потоци на финансов актив съответстват на основно споразумение за предоставяне на заем. Измененията добавят примери за финансови активи, които имат или нямат договорни парични потоци, които представляват единствено плащания на главница и лихва върху неизплатената сума на главницата.
 - подобрява се описанието на термина "без право на регресен иск". Съгласно измененията, финансов актив има характеристики на такъв „без право на регресен иск“, ако крайното право на предприятието да получи парични потоци е договорно ограничено до паричните потоци, генерирани от определени активи.
 - разясняват се характеристиките на договорно свързаните инструменти, които ги отличават от други сделки. Измененията също така отбелязват, че не всички сделки с множество дългови инструменти отговарят на критериите за сделки с множество договорно свързани инструменти и дават пример. Позоваването на инструментите в основната група може да включва финансови инструменти, които не са в обхвата на изискванията за класификация.
- Оповестявания:
 - променят се оповестяванията, свързани с инвестиции в капиталови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. По-специално, от предприятието ще се изисква да оповести печалбата или загубата по справедлива стойност, представена в друг всеобхватен доход през периода, като покаже отделно печалбата или загубата по справедлива стойност, която се отнася до инвестиции, отписани през периода, и печалбата или загубата по справедлива стойност, която се отнася до инвестиции, държани в края на периода.
 - измененията изискват оповестяване на договорни условия, които биха могли да променят времето или сумата на договорните парични потоци при настъпване (или ненастъпване) на условно събитие, което не е пряко свързано с промени в основните кредитни рискове и разходи. Изискванията се прилагат за всеки клас финансов актив, оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, и за всеки клас финансов пасив, оценяван по амортизирана стойност.

- Измененията включват и изменения на МСФО 19 Дъщерни предприятия без публична отчетност: които ограничават изискванията за оповестяване на отговарящи на условията дъщерни предприятия.
- **МСФО 18 Представяне и оповестяване във финансовите отчети, в сила от 1 януари 2027 г., все още не е приет от ЕС**

МСФО 18 има за цел да подобри начина, по който дружествата представят информация в своите финансови отчети, като се фокусира върху информацията за финансовите резултати в отчета за печалбата или загубата. Променят се частично и изискванията в МСС 7 Отчет за паричните потоци. МСФО 18 заменя МСС 1 Представяне на финансови отчети. Изискванията, описани в МСС 1, които не са променени, са прехвърлени към МСФО 18 и други стандарти. Въпреки че МСФО 18 няма да засегне начина, по който дружествата оценяват финансовите резултати, той ще засегне начина, по който дружествата представят и оповестяват финансовите резултати. МСФО 18 има за цел да подобри финансовото отчитане чрез:

- изискване за допълнителни дефинирани междинни сборове в отчета за печалбата или загубата;
- изискване на оповестявания за определени от ръководството показатели за ефективност;
- добавяне на нови принципи за групиране на информацията, както и изисквания дали информацията трябва да се съдържа в основните финансови отчети или в пояснителните приложения.

- **МСФО 19 Дъщерни дружества без публична отчетност: Оповестявания, в сила от 1 януари 2027 г., все още не е приет от ЕС**

Дружеството може да избере да прилага МСФО 19 в своите консолидирани, индивидуални или самостоятелни финансови отчети, ако и само ако в края на отчетния период:

- то е дъщерно предприятие;
- няма задължение за публична отчетност; и
- то има крайно или междинно предприятие майка, което изготвя консолидирани финансови отчети на разположение за публично ползване, които са в съответствие със счетоводните стандарти на МСФО.

Предприятието има задължение за публична отчетност, ако неговите дългови или капиталови инструменти се търгуват на публичен пазар или то е в процес на емитиране на такива инструменти за търгуване на публичен пазар (местна или чуждестранна фондова борса или извънборсов пазар, включително местни и регионални пазари); или то държи активи в качеството на довереник на широка група външни лица като една от основните си дейности (например банки, кредитни съюзи, застрахователни дружества, брокери/търговци на ценни книжа, взаимни фондове и инвестиционни банки често отговарят на този критерий).

Предприятието, което прилага МСФО 19, прилага изискванията на другите счетоводни стандарти на МСФО, с изключение на изискванията за оповестяване.

МСФО 19 въвежда следните изисквания за оповестяване:

- изискванията за оповестяване в други счетоводни стандарти, които остават приложими за предприятието, прилагащо МСФО 19, са посочени в МСФО 19;
- ако предприятието, прилагащо МСФО 19, прилага МСФО 8 Оперативни сегменти, МСФО 17 Застрахователни договори или МСС 33 Доходи на акция, то е длъжно да приложи всички изисквания за оповестяване в тези стандарти;
- нов или изменен счетоводен стандарт на МСФО може да включва изисквания за оповестяване относно преминаването на предприятието към този стандарт. Всяко освобождаване на предприятието, прилагащо МСФО 19, от изискванията за оповестяване относно преминаването на предприятието към този нов или изменен стандарт ще бъде посочено в новия или изменения счетоводен стандарт на МСФО;

- ако информацията, произтичаща от оповестяването по МСФО 19 не е съществена, от предприятието не се изисква да предоставя конкретното оповестяване.
- **Изменения на МСФО 9 и МСФО 7 Договори, отнасящи се до електроенергия, зависима от природата, в сила от 1 януари 2026 г., все още не са приети от ЕС**

Измененията включват:

- изясняване на прилагането на изискванията за "собствено ползване". Изискванията за собствено ползване в МСФО 9 се изменят, за да се включат факторите, които предприятието трябва да вземе предвид при прилагането на параграф 2.4 от МСФО 9 към договори за покупка и приемане на доставка на електроенергия от възобновяеми източници, за които източникът на производство на електроенергия е зависим от природата; и
- изискванията за отчитане на хеджиране в МСФО 9 се изменят, за да се разреши на предприятието да използва договор за възобновяема електроенергия, зависеща от природата, с определени характеристики като хеджиращ инструмент:
 - да определи променлив обем от прогнозни сделки с електроенергия като хеджирана позиция, ако са изпълнени определени критерии; и
 - да оценява хеджираната позиция, като използва същите предположения за обема, използвани за хеджиращия инструмент.
- допълване на нови изисквания за оповестяване, които да позволят на инвеститорите да разберат ефекта от тези договори върху финансовите резултати и паричните потоци на дружеството

4. Функционална валута и валута на представяне

Този финансов отчет е представен в Български лева (BGN), която е функционалната валута на Дружеството. Цялата финансова информация представена в лева е закръглена до хиляда, освен когато е посочено друго.

5. Използване на приблизителни оценки и преценки

При изготвянето на този финансов отчет, ръководството е направило преценки, приблизителни оценки и допускания, които влияят на прилагането на счетоводните политики на Дружеството и на отчетените суми на активите и пасивите, приходите и разходите. Реалният резултат може да бъде различен от тези приблизителни оценки.

Приблизителните оценки и основните допускания се преразглеждат текущо. Преразглеждането на приблизителните оценки се признава проспективно.

(а) Преценки

Информация за критични преценки, направени при прилагане на счетоводните политики, които имат най-значителен ефект върху признатите суми във финансовия отчет, се съдържа в следните бележки:

- Бележка 9 - Оповестяваща търговски вземания.

(б) Несигурност в допусканията и оценките

Информация за несигурност в допусканията и оценките, за които има значителен риск да доведат до съществени корекции в следващата финансова година, се съдържа в следните бележки:

- Бележка 25 - Оповестяваща условни задължения

Справедливи стойности

Някои от счетоводните политики и оповестявания на Дружеството изискват оценка на справедливи стойности за финансови и за нефинансови активи и пасиви.

Значими въпроси, свързани с оценките, се докладват на Одитния комитет на Дружеството.

Когато оценява справедливата стойност на актив или пасив, Дружеството използва наблюдаеми данни, доколкото е възможно. Справедливите стойности се категоризират в различни нива в йерархията на справедливите стойности на базата на входящите данни в техниките за оценка, както следва:

- Ниво 1: котираны цени (некоригирани) на активни пазари за сходни активи или пасиви.
- Ниво 2: входящи данни различни от котираны цени, включени в Ниво 1, които, пряко (т.е. като цени) или косвено (т.е. получени от цени), са достъпни за наблюдаване за актива или пасива.
- Ниво 3: входящи данни за актива или пасива, които не са базирани на наблюдаеми пазарни данни (ненаблюдаеми входящи данни).

Ако входящите данни, използвани за оценка на справедливата стойност на актива или пасива, могат да се категоризират в различни нива от йерархията на справедливите стойности, тогава оценката на справедливата стойност се категоризира в нейната цялост в това ниво от йерархията на справедливите стойности, чиято входяща информация е от значение за цялостната оценка.

Повече информация за допусканията, направени при оценка на справедливите стойности, е включена в следните бележки.

6. Имоти, машини, съоръжения и оборудване

<i>В хиляди лева</i>	Земи и сгради	Машини, съоръжения и оборудване	Транспортни средства	Стопански инвентар и други	Разходи за придобиване на ДМА	Общо
Салдо към 1 януари 2024 г.	232,850	2,859,879	52,653	1,731	88,241	3,235,354
Придобити активи	-	-	-	-	246,989	246,989
Трансфер	5,557	208,381	11,639	108	(225,685)	-
Отписани активи	(30)	(4,862)	(406)	(31)	-	(5,329)
Отписана амортизация от преоценка – 2024 г.	(12,171)	(268,474)	-	-	-	(280,645)
Преоценка на ДМА	22,680	305,070	-	-	-	327,750
Последваща оценка 31.12.2024 г. - преоценка приход	30	11	-	-	-	41
Последваща оценка 31.12.2024 г. - обезценка	(21)	(4)	-	-	-	(25)
Салдо към 31 декември 2024 г.	248,895	3,100,001	63,886	1,808	109,545	3,524,135
Салдо към 1 януари 2025 г.	248,895	3,100,001	63,886	1,808	109,545	3,524,135
Придобивания	-	-	-	-	106,190	106,190
Трансфер	2,317	76,101	29	66	(78,513)	-
Отписвания	(45)	(18)	-	-	-	(63)
Салдо към 30 юни 2025 г.	251,167	3,176,084	63,915	1,874	137,222	3,630,262
Амортизации						
Салдо към 1 януари 2024 г.	9,553	241,429	30,721	1,465	-	283,168
Амортизация за годината	4,210	99,586	4,900	65	-	108,761
Отписани	(30)	(4,846)	(406)	(30)	-	(5,312)
Отписана амортизация от преоценка 2024 г.	(12,171)	(268,474)	-	-	-	(280,645)
Салдо към 31 декември 2024 г.	1,562	67,695	35,215	1,500	-	105,972

Салдо към 1 януари 2025 г.	1,562	67,695	35,215	1,500	-	105,972
Амортизация за периода	2,603	53,292	1,815	36		57,746
Салдо към 30 юни 2025 г.	4,165	120,987	37,030	1,536	-	163,718

Балансова стойност

Салдо към 1 януари 2025 г.	247,333	3,032,306	28,671	308	109,545	3,418,163
Салдо към 30 юни 2025 г.	247,002	3,055,097	26,885	338	137,222	3,466,544

Преценка на имоти машини и съоръжения

С ефективна дата 31 декември 2024 г. е извършена преценка на земи и сгради, машини, съоръжения и оборудване, за които е избран моделът за последваща оценка по справедлива стойност.

Оценката на нетекущите активи е извършена от независим лицензиран оценител. Оценката е извършена в съответствие със Закона за независимите оценители, Стандартите за бизнес оценяване и действащото към датата на изготвяне на доклада приложимо законодателство в Република България.

В резултат на приложените оценителски методи и направените анализи лицензираните оценители са определили справедлива пазарна стойност на оценяваните дълготрайни активи, както следва:

Описание на клас активи	Отчетна стойност	Начислена амортизация	Балансова стойност	СПС	Разлика
Земи	64 055 236.96	-	64 055 236.96	72 726 044.96	8 670 808.00
Сгради	161 157 923.09	(12 115 129.36)	149 042 793.73	163 061 214.34	14 018 420.61
МОС	2 850 099 661.61	(273 705 842.37)	2 576 393 819.23	2 881 407 561.12	305 013 741.89
Общо	3 075 312 821.66	(285 820 971.73)	2 789 491 849.92	3 117 194 820.42	327 702 970.50

Нетираното увеличение на преоценъчния резерв в следствие на извършена преценка е в размер 327,750 хил. лв., в т.ч. увеличение от преценка - 481,389 хил. лв и приходи от преценка в размер на 41 хил. лв. и намаление от обезценка – 153,639 хил. лв. и разходи от преценка в размер на 25 хил. лв.

Салдото към 31.12.2024 г. на резерва от последващи оценки на имоти, машини и съоръжения е на стойност 2,144,079 хил. лв, а за 2023 г. е в размер на 1,852,525 хил. лв. През 2024 г. е отписан преоценъчен резерв от последващи оценки на стойност 3,421 хил. лв. в резултат на бракувани и продадени активи. През 2023 г. е отписан резерв от последващи оценки на стойност 5,601 хил. лв. в резултат на бракувани и продадени активи.

Към 31.12.2024 г. съгласно МСС 36 „Обезценка на активи“ е извършен тест за обезценка на дълготрайните активи от Инженерингсервиз София ООД. Анализите и заключенията, изложени в доклада, сочат, че изведената стойност в употреба на ЕГПП „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД е по – висока от балансовата стойност на формираната ЕГПП, което дава основание, същата да бъде определена за възстановима стойност и е в размер на 3,122,860 хил. лв.

Активи без документи за собственост

По счетоводни регистри дълготрайните материални активи без документ за собственост са 513 позиции. На база счетоводни данни недвижимите имоти собственост на „ЕСО“ ЕАД без документи за собственост са с балансова стойност към 30.06.2025 година в размер на 3 519 215,12 лв. Недвижимите имоти без документи за собственост са прехвърлени от „НЕК“ ЕАД по счетоводните регистри на „ЕСО“ ЕАД на основание, вписано в търговския регистър на 04.02.2014 година Решение с Протокол №71-2013 на „БЕХ“ ЕАД за преобразуване.

Заложени активи

Към 30 юни 2025 г. дружеството не е заложило имоти, машини, съоръжения като обезпечение по свои задължения.

7. Нематериални активи

В хиляди лева

	Патенти, лицензи	Софтуер	Други	Разходи за придобиване на ДНА	Общо
Отчетна стойност					
Баланс към 1 януари 2024 г.	18,380	17,692	1,424	-	37,496
Придобити активи	-	-	-	10,389	10,389
Отписани активи	(646)	(1,132)	-	-	(1,778)
Трансфери	8,200	2,153	36	(10,389)	-
Баланс към 31 декември 2024 г.	25,934	18,713	1,460	-	46,107
Салдо към 1 януари 2025 г.	25,934	18,713	1,460	-	46,107
Придобити	-	-	-	4,825	4,825
Трансфери	1,057	3,768	-	(4,825)	-
Салдо към 30 юни 2025 г.	26,991	22,481	1,460	-	50,932
Амортизации					
Баланс към 1 януари 2024 г.	13,748	15,957	1,388	-	31,093
Амортизация за годината	3,330	1,190	9	-	4,529
Отписани	(646)	(1,132)	-	-	(1,778)
Баланс към 31 декември 2024 г.	16,432	16,015	1,397	-	33,844
Салдо към 1 януари 2025 г.	16,432	16,015	1,397	-	33,844
Начислена амортизация за периода	2,003	671	4	-	2,678
Салдо към 30 юни 2025 г.	18,435	16,686	1,401	-	36,522
Балансова стойност					
Салдо към 01 януари 2025 г.	9,502	2,698	63	-	12,263
Салдо към 30 юни 2025 г.	8,556	5,795	59	-	14,410

Обезпечение

Към 30 юни 2025 г. дружеството не е заложило нематериални активи като обезпечение по свои задължения.

8. Инвестиции в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, други инвестиции

Дъщерни предприятия

„Електроенергиен системен оператор“ ЕАД притежава 100% от капитала на „ЕСО Инженеринг“ ЕООД, което е учредено на 18.02.2021 г.

Регистрирано е дъщерно дружество „ЕСО Инженеринг“ ЕООД и вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел към Агенция по вписванията на 18.02.2021 г. с ЕИК/ПИК 206401308 и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров“ № 24., на което „ЕСО“ ЕАД е едноличен собственик на капитала.

Съгласно решение на Управителния съвет с протокол № 34/31.07.2023 г. и решение на Надзорния съвет с протокол № 41/02.08.2023 г. е увеличен капитала на „ЕСО ИНЖЕНЕРИНГ“ ЕООД, по реда на чл. 193 от ТЗ, чрез непарична вноска /апорт/ на недвижимо и движимо имущество, собственост на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД („ЕСО“ ЕАД), ЕИК 175201304, едноличен собственик на капитала на „ЕСО ИНЖЕНЕРИНГ“ ЕООД, в размер на 3,957,937 (три милиона деветстотин петдесет и седем хиляди

деветстотин тридесет и седем) лева, определен по реда на чл.72 от Търговския закон от три вещи лица назначени с Акт 20230214152040/15.02.2023 г.

Съгласно решение на Управителния съвет с протокол № 8/24.02.2025 г. и решение на Надзорния съвет с протокол № 13/26.02.2025 г. е увеличен капитала на „ЕСО ИНЖЕНЕРИНГ“ ЕООД, по реда на чл. 148, ал.1, т.2 от ТЗ, с 2,658,039 (два милиона шестстотин петдесет и осем хиляди тридесет и девет) лева, представляващи неразпределена печалба за 2022 г. и 2023 г. чрез записване на нови 2,658,039 (два милиона шестстотин петдесет и осем хиляди тридесет и девет) дяла, с номинална стойност 1 (един) лев, изцяло собственост на „ЕСО“ ЕАД. Увеличението на капитала е вписано в ТР на 24.03.2025 г.

Съгласно учредителния акт на „ЕСО Инженеринг“ ЕООД капиталът е в размер на 8,211,676 лева, разпределен в 8,211,676 (осем милиона двеста и единадесет хиляди шестстотин седемдесет и шест) дяла с номинална стойност от 1 (един) лев всеки.

Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 500,000 (словом: петстотин хиляди) лева - парична вноска.
- 1,095,700 (един млн деветдесет и пет хиляди и седемстотин) лева - от неразпределена печалба за 2021 г.
- 3,957,937 (три милиона деветстотин петдесет и седем хиляди деветстотин тридесет и седем) – непарична вноска (апорт) – 2023 г.
- 2,658,039 (два милиона шестстотин петдесет и осем хиляди тридесет и девет) лева, представляващи неразпределена печалба за 2022 г. и 2023 г.

Предметът на дейност на ЕСО Инженеринг е строителство, търговско представителство и посредничество, вътрешна и външна търговия, покупка и продажба на недвижими имоти, транспортна и спедиторска дейност, както и всяка друга търговска дейност, която не е изрично забранена със закон.

Основна дейност на дружеството е изпълнение на дейностите свързани с автоматизацията на подстанциите на „ЕСО“ ЕАД и дистанционното им управление от опорен пункт.

Друга основна роля е участие в плана за дигитализация, ремонтните и инвестиционни дейности с изпълнение на строително-монтажни работи по въвеждане в експлоатация на комутационна апаратура, изграждане на вторична комутация, реконструкции и др. необходими за осъществяване на функционална свързаност на подстанциите и изпълнение на програмите, консултантска дейност, проектно управление.

На 26.04.2022 г. в Търговския регистър към Агенция по вписванията е вписано еднолично дружество с ограничена отговорност с фирма „ЕСО Проект“ ЕООД, ЕИК 206914677, със седалище и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров“ № 24., на което ЕСО ЕАД е едноличен собственик на капитала.

Съгласно решение на Управителния съвет с протокол № 10/12.03.2025 г. и решение на Надзорния съвет с протокол № 15/12.03.2025 г. е увеличен капитала на „ЕСО Проект“ ЕООД, по реда на чл. 148, ал.1, т.2 от ТЗ, с 1,230,100 (един милион двеста и тридесет хиляди и сто) лева, представляващи неразпределена печалба за 2023 г. чрез записване на нови 12,301 (дванадесет хиляди триста и един) дяла, с номинална стойност 100 (сто) лева, изцяло собственост на „ЕСО“ ЕАД. Увеличението на капитала е вписано в ТР на 26.03.2025 г.

Съгласно учредителния акт на ЕСО Проект капиталът е в размер на 1,480,100 лева, разпределен в 14,801 (четиринадесет хиляди осемстотин и един) дяла с номинална стойност от 100 (сто) лева всеки.

Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 250,000 (словом: двеста и петдесет хиляди) лева - парична вноска.
- 1,230,100 (един милион двеста и тридесет хиляди и сто) лева, представляващи неразпределена печалба за 2023 г.

Предметът на дейност на „ЕСО Проект“ ЕООД е проектиране на енергийни обекти, в това число изготвяне на технически и идейни проекти по реда на ЗУТ, консултантска дейност, както и всяка друга търговска дейност, която не е забранена със закон.

Друга основна роля е участие в плана за дигитализация, изпълнение на проектиране, авторски надзор по време на строителство.

На 29.03.2024 г. в Търговския регистър към Агенция по вписванията е вписано еднолично акционерно дружество „ЕСО ЧАРДЖ“ ЕАД, ЕИК 207774922, със седалище и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров“ № 24., на което ЕСО ЕАД е едноличен собственик на капитала.

С решение на Управителния съвет на ЕСО ЕАД по т. 8 от Протокол № 11/11.03.2024 г., одобрено с решение на Надзорния съвет по т.4 от Протокол № 13/13.03.2024 г. и решение по т.1 от Протокол № 29-2024/22.03.2024 г. на Съвета на директорите на „Български енергиен холдинг“ ЕАД е взето решение за учредяване на еднолично акционерно дружество с наименование „ЕСО ЧАРДЖ“ с капитал в размер на 1 000 000 (един милион) лева разделен на 10 000 (десет хиляди) броя обикновени поименни акции с право на глас и с номинална стойност в размер на 100 (сто) лева всяка. Капиталът на дружеството е изцяло собственост на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, ЕИК 175201304.

Дружеството има следния предмет на дейност: Изграждане, въвеждане в експлоатация, опериране и поддръжка на системи за зареждане с електрическа енергия и водород, системи за производство на водород, разработка на софтуерни продукти, проектантска и консултантска дейност, както и всяка друга дейност, незабранена от законите на Република България. Всяка дейност, за която се изисква особен лиценз и/или разрешение, ще бъде осъществявана само след надлежното получаване на такъв лиценз / разрешение.

Съвместни предприятия

„ЕСО“ ЕАД придобива 3,256,000 лева поименни акции с право на глас с номинална стойност в размер на 1 лев всяка на основание протоколи на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД: №56/22.08.2017 г. и №69-2017/07.11.2017 г. Увеличението на капитала по реда на чл.193 от Търговския закон, представлява непарична вноска /апорт/ на 3 203 броя акции, представляващи 50% от капитала на „Булгартел“ ЕАД. Останалите 50% от капитала на „Булгартел“ ЕАД са придобити на основание, цитираните по горе решения на „БЕХ“ ЕАД от „Булгартрансгаз“ ЕАД. Оценката на непаричната вноска е съгласно тройна оценителска експертиза рег. № 02-0382/4 от 01.08.2017 г., извършена по реда на чл.72, ал.2 от Търговския закон. Правата върху 3 203 на „ЕСО“ ЕАД от капитала на „Булгартел“ ЕАД са удостоверени с временно удостоверение №003/23.10.2017 г. „ЕСО“ ЕАД е приложило МСС 36 по отношение на инвестицията и е начислявало обезценка до 2021 г. Към 31.12.2022 г. има начислена реинтеграция в размер на 670 хил. лв. Към 30.06.2025 г. инвестицията е изцяло обезценена.

Към 30.06.2025 г. стойността на инвестицията е, както следва:

Номинална стойност на инвестицията	3,256 хил. лв
Размер на обезценката	(3,256) хил. лв.
Балансова стойност на инвестицията	0 хил. лв.

С решение на Управителния съвет на ЕСО ЕАД по т. 17 от Протокол № 13/02.04.2025 г., одобрено с решение на Надзорния съвет по т.8 от Протокол № 20/02.04.2025 г. и решение по т.П.5 от Протокол № 33-2025/08.05.2025 г. на Съвета на директорите на „Български енергиен холдинг“ ЕАД е взето решение за учредяване на акционерно дружество с наименование „Оператор Загоре“ АД с капитал в размер на 100 000 (сто хиляди) лева разделен на 1 000 (хиляда) броя обикновени поименни акции с право на глас и с номинална стойност в размер на 100 (сто) лева всяка. 50% от капитала на дружеството е собственост на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, ЕИК 175201304, а останалите 50% от капитала на „Индустриална зона Загоре“ АД, ЕИК 205101934.

Дружеството има следния предмет на дейност: експлоатация на затворена разпределителна мрежа, разпределение на електрическа енергия и природен газ в затворена разпределителна мрежа, предоставяне

на енергийни услуги, които са пряко свързани с посочената дейност, както и всяка друга дейност, незабранена от законите на Република България. Всяка дейност, за която се изисква особен лиценз и/или разрешение, ще бъде осъществявана само след надлежното получаване на такъв лиценз / разрешение.

Дружеството е регистрирано в ТР на 16.06.2025 г. ЕСО ЕАД придобива 500 броя акции, представляващи 50% от капитала на „Оператор Загоре“ АД с номинална стойност в размер на 100 лева всяка, на обща стойност 50,000 лева.

Асоциирано предприятие

През месец май 2020 г. ЕСО заедно с преносните оператори на Гърция, Румъния и Италия учредиха Югоизточен електроенергиен координационен център SEleNe CC (Southeast Electricity Network Coordination Center) със седалище гр. Солун, Гърция, който ще способства ефективното управление на регионалните енергийни системи и ще гарантира сигурността на доставките на електроенергия в условията на пазарните обединения и приобщаването на Западните Балкани. Стойността на придобиване на инвестицията в капитала на SEleNe CC е в размер на 98 хил. лв, което представлява 25 % от общия капитал на дружеството.

Регламент (ЕС) 2019/943 относно вътрешния пазар на електроенергия (“Регламент 2019/943”) предвижда създаване на Регионални координационни центрове, които ще заместят Регионалните центрове по сигурност считано от 01.07.2022 г. Всеки Регионален координационен център осъществява дейността си в рамките на определен район на действие на системата („СОР“). В съответствие с член 36 Регламент 2019/943, ACER със свое решение 10/2022 от 6 април 2020 г. определи регион на действие на системата Югоизточна Европа (“СОР ЮИЕ”), който включва операторите на електропреносни мрежи на България и Гърция. След решението на ACER от 2020 г. операторите на преносни мрежи изготвиха предложение за създаване на регионален координационен център, което беше одобрено от регулаторните органи на България и Гърция през март 2021г. Решение на ACER 5/2022 г. от 7 април 2022 г. отменя решение 10/2020 г. и определя нова конфигурация на СОР ЮИЕ, който включва операторите на преносни мрежи на България, Гърция и Италия. Съгласно чл. 4, ал. 5 от Приложение I на решение 5/2022 г. операторът на преносна мрежа на Румъния ще използва услугите на центъра въз основата на договор.

В съответствие с гореизложеното и на основание чл. 26, ал. 1 и ал. 2 от Устава на SEleNe CC, операторът на преносна мрежа на Румъния по регулаторни съображения взе решение да прекрати акционерното си участие в SEleNe CC, като за целта изпрати уведомление с № 20054/10.05.2022 г. до дружеството и всеки от акционерите. В съответствие с чл. 26, ал. 3 от Устава на SEleNe CC напускащият акционер е задължен да прехвърли акциите си на всички оставащи акционери по равно или на дружеството, или в комбинация между двата способа. За целите на продажба на акциите, SEleNe CC предложи на акционерите проект на договор, съгласно който всеки от оставащите акционери изкупува от Transelectrica равен брой акции (16 666 броя), а SEleNe CC изкупува 2 броя акции, които ще бъдат анулирани. Съгласно чл. 27, ал. 2 от Устава на SEleNe CC, цената на акциите е равна на балансовата им стойност на база капиталовата позиция на дружеството, посочена в годишния финансов отчет на дружеството за 2021 г. и се равнява на 1.07 (едно евро и седем евроцента) Евро на акция или обща сума на подлежащите на изкупуване акции в размер на 17,885.33 (седемнадесет хиляди осемстотин осемдесет и пет евро и тридесет и три евроцента) Евро.

За целите на продажба на акциите бе подписан договор за изкупуване на акции, съгласно който „ЕСО“ ЕАД плати стойността на 16 666 броя акции на 23.01.2023 г.

С решение по Протокол № 9 от 13.02.2023 г. на Управителния съвет на „ЕСО“ ЕАД, потвърдено с решение по Протокол № 10 от 15.02.2023 г. на Надзорния съвет е одобрено участие на дружеството в пето извънредно общо събрание на SEleNe CC на 21.02.2023 г.

Съгласно т.2 от Протокол № 5 от заседание на Общото събрание на SEleNe Cc проведено на 21.02.2023 г., акционерите на дружеството одобряват увеличение на акционерния капитал на дружеството с общо шест милиона десет хиляди и две (6,010,002) евро, което съответства на два милиона три хиляди триста тридесет и четири (2,003,334) евро на Акционер, съгласно член 6.2. от Устава и Член 25 от Закон 4518/2018 г.

Към 30.06.2025 г. процентът на инвестицията на „ЕСО“ ЕАД в SEleNe Сс е 33,33 %.

Други инвестиции

През 2019 г. „ЕСО“ ЕАД е акционер в тържната кантора JAO S.A, която изпълнява ролята на Единна Платформа за Разпределение (ЕПР) на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. JAO S.A разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните-членки на ЕС. Стойността на придобиване на инвестицията в капитала на JAO S.A е в размер на 507 хил. лв., което представлява 4 % от общия капитал на дружеството.

9. Търговски вземания

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Търговски вземания	5,063	9,128
Търговски вземания от клиенти достъп, пренос и реактивна енергия	46,388	62,532
Търговски вземания от клиенти балансиращ пазар	24,535	31,092
Клиенти капацитет и ФПП	16,418	22,968
Клиенти присъединяване	6,467	2,136
Вземания по липси и начети	67	63
Разходи за бъдещи периоди	14,186	7,124
Съдебни и присъдени вземания	11,036	10,971
Обезценка на съдебни и присъдени вземания	(11,036)	(10,971)
	<u>113,124</u>	<u>135,043</u>

10. Други вземания

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Предплащания за текущи активи	102	607
	<u>102</u>	<u>607</u>
Корпоративен данък за възстановяване	-	365
	<u>-</u>	<u>365</u>

Съдебни вземания – парични средства в Корпоративна Търговска Банка (КТБ)

Сумите, останали като налични в „Корпоративна търговска банка“ АД, в размер на 5,456,513.61 лв са прехвърлени в съдебни вземания на основание предявен съдебен иск по чл.63, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност. Тези вземания са възникнали преди датата на откриване на производството по несъстоятелност. Към 31.12.2016 г. същите са отразени като дългосрочни вземания, като стойността на вземането и неговата обезценка в размер на 1,091,261.98 лв са отразени на отделно обособени балансови позиции. С решение на Управителен съвет с протокол №4/08.02.2017 г. и Надзорен съвет с протокол №5/14.02.2017 г. дата е извършена обезценка на вземането от „Корпоративна търговска банка“ АД (в несъстоятелност) на стойност 4,853,418.57 лева, за сметка на текущия финансов резултат, която първоначално е отразена във финансовия отчет за 2016 г., а в следствие е сторнирана обезценка на стойност 603,095.04 във връзка с обявена от синдиците частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите на КТБ АД (н) и е отнесена като краткосрочно вземане в баланса. Към 31.12.2019 г. посочените краткосрочни вземания са възстановени по банковите сметки на дружеството.

На 09.07.2020 г., Търговският регистър публикува втората частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на „Корпоративна търговска банка“ АД (в несъстоятелност) – КТБ АД (н).

Втората частична сметка е изготвена от синдиките на КТБ АД (н) в изпълнение на разпоредбата на чл.95, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност (ЗБН), съгласно която синдикът изготвя частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите с приети по смисъла на чл.69, ал.1 вземания съобразно реда, привилегиите и обезпеченията.

Съгласно публикуваната втора частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на КТБ АД (н) сумата, възстановена по сметките на „ЕСО“ ЕАД е в размер на 472,560.07 лв.

През м.04.2021 г. по сметките на „ЕСО“ ЕАД е възстановена сума в размер на 278,679.38 лв.

През м.02.2025 г. по сметките на „ЕСО“ ЕАД е възстановена сума в размер на 42,255.32 лв.

През м.03.2025 г. по сметките на „ЕСО“ ЕАД е възстановена сума в размер на 3,730.93 лв.

Към 30.06.2025 г. стойността на вземането от КТБ АД (н) е в размер на 4,056,192.87 лв и неговата обезценка е 4,056,192.87 лв и са отразени на отделно обособени балансови позиции.

11. Пари и парични еквиваленти

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Парични средства в каса лева	20	14
Парични средства в каса във валута	8	8
Парични средства по банкови сметки	95,304	81,825
ПС спец. предназначение регл. 943/2019	766,006	707,367
Обезценка на парични наличности	(3,380)	(2,647)
	<u>857,958</u>	<u>786,567</u>

12. Капитал и резерви

„ЕСО“ ЕАД е с капитал 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) лева, разделен на 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една.

Обикновени акции

336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) лева, разделен на 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една. Поименните акции не могат да бъдат заменени с акции на приносител.

Всяка една акция дава право на един глас, право на дивидент и на ликвидационен дял от имуществото на дружеството.

Дивиденди

През 2025 г. „ЕСО“ ЕАД е разпределило дивидент, съгласно решение с протокол № 33-2025 от 08.05.2025 г. на Съвета на директорите на „БЕХ“ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата) в размер на 265,184 хил. лв. от печалбата за 2024 г. Съгласно цитираното решение на 09.05.2025 г. са платени 50% от дивидента в размер на 132,592 хил. лв., а останалите 50% да бъдат платени в нормативно установения срок съгласно разпоредбата на чл. 247а, ал. 5 от Търговския закон.

Законов резерв

Фонд „Резервен“ се формира по реда на член 246, ал. (1) и (2) от Търговския закон. Във фонд „Резервен“ се натрупва най-малко 1/10 от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда стигнат 1/10 или по-голяма част от капитала, определена от устава.

Към 30.06.2025 г. законовите резерви възлизат на 33,658 хил.лева.

Преоценъчен резерв и Други резерви

Преоценъчният резерв на дружеството е формиран в резултат на преоценка на имоти, машини, съоръжения и оборудване. Съгласно българското законодателство преоценъчният резерв, формиран от преоценката на имоти, машини, съоръжения и оборудване, не може да се разпределя за дивиденди.

На основание Решение на едноличния собственик на капитала на Дружеството, документирано с Протокол №71-2013 на „БЕХ“ ЕАД за преобразуване, вписано в търговския регистър на 04.02.2014 г., са прехвърлени от „НЕК“ ЕАД 353,275 хил.лв представляващи допълнителни резерви, отразени в счетоводните регистри на „ЕСО“ ЕАД и представени в Други Резерви – 353,268 хил. лв и 7 хил. лв - Резерв от преоценки по план. с дефинирани доходи.

През 2021 г., съгласно утвърдените Счетоводните политики, дружеството е извършило преоценка на имоти, машини, съоръжения и оборудване, в едно с ефекта от данъците върху доходите, отнасящи се до компонентите на друг всеобхватен доход възлизащи на 69,372 хил. лв, в т. ч. 77,080 хил. лв преоценка и 7,708 хил.лв данък са представени в отделна секция „Резерв от преоценки на имоти, машини и съоръжения“ в Отчета за Промените в Собствения Капитал, за годината завършваща на 31.12.2021 г.

Преоценката на нетните пасиви по плановете с дефинирани доходи на персонала, в едно с с ефекта от данъците върху доходите, отнасящи се до компонентите на друг всеобхватен доход възлизащи на 1,676 хил. лв. и данък върху дохода, отнасящ се до компонентите на другия всеобхватен доход в размер на 168 хил. лв., са представени в отделни секции „Резерв от преоценки по план с дефинирани доходи“ в Отчета за Промените в Собствения Капитал, за годината завършваща на 30.06.2025 г.

Размерът на преоценъчния резерв към 30.06.2025 г. е на стойност 2,144,079 хил. лв, допълнителните резерви фонд „Специален“ са 19,106 хил. лв, и резервите от преоценка по план с дефинирани доходи е (19,910) хил. лв.

13. Отсрочени приходи

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Отсрочени приходи – дългосрочни по Регламент 714/2009, нов 943/2019	785,705	727,161
Отсрочени приходи – краткосрочни по Регламент 714/2009, нов 943/2019	17,781	16,141
Отсрочени приходи – краткосрочни други	16	14
	<u>803,502</u>	<u>743,316</u>

Притежавайки лиценза за пренос на електрическа енергия и активите от електроенергийната система, „ЕСО“ ЕАД е длъжно да прилага изискванията на Регламент (ЕО) № 943/2019 на Европейския парламент и на Съвета. Съгласно изискванията на член 19 от Регламента, относно предназначението и използването на всички приходи в резултат от разпределението на междузонов капацитет, „ЕСО“ ЕАД, като независим преносен оператор, цели постигането на следните дългосрочни цели:

- а) сигурно гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет;
- б) поддържане или увеличаване на междузоновите капацитети чрез оптимизиране на използването на съществуващите междусистемни електропроводи посредством координирани коригиращи действия или покриване на разходи, произтичащи от мрежови инвестиции, свързани с намаляване на претоварването в междусистемните електропроводи.

През 2025 г. в ГФО на „ЕСО“ ЕАД е заделена сума в кредита на сметка 755 Специален резерв, съгласно Регламент 943/2019 в размер на 93,110 хил.лв. от постъпленията за ФПП през 2025 г. По дебитата на същата сметка са осчетоводени 24,835 хил.лв. за покриване на разходите за намаляване на цената достъп. От сметка 755 Специален резерв е прехвърлена по аналитични подсметки на същата сума в размер на 64,536 хил. лв по съответните обекти за изграждане на конкретни дълготрайни активи. Към 30.06.2025

г. са заделени средства по сметка 755 Специален резерв в изпълнение на Регламент 943 в размер на 356,273 хил. лв.

Неамортизираната стойност на посочените по –горе обекти към 30.06.2025 г. по счетоводна сметка 755 „Регламент 943 “ е на стойност 447,213 хил. лв. в това число: дългосрочна част 429,432 хил. лв. и краткосрочна част 17,781 хил. лв. .

За периода към 30.06.2024 г. е признат приход от прилагането на „Регламент 943 (стар 714)“ на стойност 8,091 хил. лв.

14. Отсрочено финансиране

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Отсрочено финансиране - дългосрочна част	296,143	287,386
Отсрочено финансиране - краткосрочна част	9,927	10,416
	<u>306,070</u>	<u>297,802</u>

Към 30.06.2025 г. са признати приходи от финансираня за придобиване на ДА на обща стойност 5,378 хил.лева, от които счетоводените приходи по обекти, свързани с НПИ, са в размер на 826 хил. лв., а по НПВУ – 1,966 хил. лв.

15. Търговски задължения

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Задължения към доставчици на материали и услуги	22,456	15,209
Задължения към доставчици на допълнителни услуги	1,667	1,816
Задължения към доставчици на балансиращ пазар	20,626	26,628
Задължения към застрахователи	11,107	4,247
Други търговски задължения	25,968	41,774
Доставчици при определени условия	3,539	3,103
	<u>85,363</u>	<u>92,777</u>

16. Други задължения

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Депозити по търгове	53,210	52,471
Гаранции по договори	3,037	2,915
Задължения към персонала	17,169	22,009
Задължения за обществено осигуряване	5,276	5,227
Гаранции клиенти присъединяване	38,222	4,997
Други	16,214	16,276
	<u>133,128</u>	<u>103,895</u>

17. Приходи от продажби

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2025 г.	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Приходи от управление на електроенергийната система	386,532	295,756
Приходи от пренос през електропреносната мрежа	258,580	273,593
	<u>645,112</u>	<u>569,349</u>

17(а) Управление на електроенергийната система

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2025 г.	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Приходи от достъп до електропреносната мрежа	108,635	65,107
Приходи от междуоператорско компенсирание за изп.на преносните мрежи	2,183	3,999
Приходи от администриране на пазара, свързан с ел.енергия	246,512	186,651
Приходи FSKAR, IGCC, Picasso	29,148	39,937
Приходи от инфраструктурна услуга	54	62
Нетни приходи от продажба от управление на електроенергийната система	386,532	295,756

17(б) Приходи от пренос през ЕПМ

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2025 г.	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Приходите от пренос през ЕПМ	233,745	247,986
Приходи за поевтиняване на тарифата	24,835	25,607
Нетни приходи от продажба от пренос през ЕПМ	258,580	273,593

18. Други приходи от дейността

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2025 г.	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Приходи от реактивна енергия	28,552	16,640
Приходи от неустойки по неизпълнение на договорни задължения	223	1,558
Приходи от финансираня	17,150	4,404
Приходи от наеми, отписани провизии, химическа лаборатория и други	3,606	5,208
Приходи от присъединяване	42,033	13,922
Приходи от реконструкция на съоръжения и излишъци на активи	516	-
Приходи от наем на оптични влакна	14	14
Приходи от Регламент 943 на ЕС	8,091	3,405
Приходи от продажби Енерго 2	19	8
	100,204	45,159

Други приходи от реинтеграция МСФО 9

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2025 г.	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Приходи от реинтеграция на обезценка по МСФО 9	121	395
	121	395

19. Разходи за материали

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2025 г.	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Разходи за основни материали	(721)	(663)
Разходи за течни горива и смазочни материали	(1,244)	(1,359)
Разходи за резервни части	(1,304)	(1,013)
Разходи за работно облекло	(368)	(152)
Разходи за инструменти и инвентар	(129)	(142)
Разходи материали охрана на труда	(324)	(348)
Разходи за други материали	(17)	(15)
Разходи за канцеларски материали и консумативи	(72)	(68)
Разходи за придобиване на нетекущи активи по стопански начин	(9,664)	(20,377)
	(13,843)	(24,137)

20. Разходи за външни услуги

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2025 г.	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Разходи за ремонти	(13,251)	(11,477)
Разходи за наеми	(439)	(217)
Разходи за охрана обекти	(8,489)	(7,297)
Разходи за съобщителни услуги	(273)	(268)
Разходи за отопление и осветление	(836)	(660)
Разходи за застраховки	(7,196)	(6,591)
Разходи за абонаментно поддържане на техника	(509)	(223)
Разходи за информационни услуги	(1,264)	(1,206)
Разходи за други външни услуги	(533)	(664)
Разходи за независим финансов одит	(34)	(20)
Разходи за данъци и такси	(483)	(469)
Разходи такси БНЕБ	(135)	(128)
Разходи за единно свързване на пазарите и евр.платформи	(2,011)	(1,316)
Разходи за ИТС механизъм	(744)	(9,522)
Разходи за такси по търгове ФПП - ЈАО	(567)	(602)
Разходи за граждански договори и хонорари	(294)	(162)
Разходи за полиграфски услуги	(1)	(1)
	(37,059)	(40,823)

21. Други разходи

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2025 г.	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Разходи за командировки	(712)	(570)
Разходи за обучение и квалификация	(569)	(202)
Разходи за дарения	(205)	(117)
Разходи за данъци и такси	(1,228)	(1,030)
Разходи за обезценки на финансови активи	(873)	(1,278)
Разходи фонд Сигурност на ЕЕС	(17,119)	(15,655)
Други разходи	(1,097)	(986)
	(21,803)	(19,838)

22. Задължения за данъци

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Разчети за корпоративен данък върху печалбата	4,770	-
Разчети по данък върху доходите на физическите лица	3,137	3,261
Разчети по ДДС за внасяне	3,785	4,842
Разчети по ЗКПО	123	134
Задължения към фонд СЕС	2,390	3,148
Разчети за национален допълнителен данък	5,573	5,573
Други данъци, дългове и акцизи	13	6
	19,791	16,964

Допълнителния национален данък е определена на база прогнозна допустима печалба за групата БЕХ ЕАД вземайки предвид финансовите резултати за финансова–2023 г.. Делът на ЕСО ЕАД в изчисления прогнозен допълнителен данък е на база финансовите резултати на дружествата за финансовата 2023 г. и ще бъде предмет на допълнително уточняване в бъдещ период, когато дружеството разполага с необходимата информация за текущата финансова година на останалите дружества от групата на БЕХ ЕАД.

23. Данъци

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2025 г.	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Данъци признати в печалби и загуби		
Текущ данък		
Данък за текущата година	<u>(16,774)</u>	<u>(16,596)</u>
Отсрочен данък		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	<u>1,890</u>	<u>1,460</u>
Общо разходи за данъци	<u>(14,884)</u>	<u>(15,136)</u>

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2025 г.			за 6 месеца към 30 юни 2024 г.		
	Преди данъци	Данъчен (разход) приход	Нетно от данъци	Преди данъци	Данъчен (разход) приход	Нетно от данъци
Актоерски печалби(загуби) по планове с дефинирани приходи	(1,676)	168	(1,508)	(3 830)	383	(3 447)
	<u>(1,676)</u>	<u>168</u>	<u>(1,508)</u>	<u>(3 830)</u>	<u>383</u>	<u>(3 447)</u>

Признати отсрочени данъчни активи и пасиви

Отсрочените данъчни активи и пасиви в баланса на ЕСО ЕАД към 30.06.2025 г. се дължат на следните позиции:

<i>В хиляди лева</i>	Активи			Пасиви		Нетно	
	30 юни 2025 г.	1 януари 2025 г.	31 декември 2024 г.	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	-	-	-	203,564	204 727	203,564	204 727
Финансиране на ДА и други	(29,955)	(29 308)	(29 308)	-	-	(29,955)	(29 308)
Задължение за обезщ. при пенсиониране	(2,670)	(2 530)	(2 530)	-	-	(2,670)	(2 530)
Провизии	(707)	(759)	(759)	-	-	(707)	(759)
Неизплатени задълж. към местни физ лица	(1,105)	(923)	(923)	-	-	(1,105)	(923)
Задълж. за неизползван отпуск	(41)	(138)	(138)	-	-	(41)	(138)
Обезценка МЗ	(24)	(24)	(24)	-	-	(24)	(24)
Обезценка вземания	(545)	(539)	(539)	-	-	(545)	(539)
Обезценка парични средства	(743)	(674)	(674)	-	-	(743)	(674)
Обезценка инвестиции	(325)	(325)	(325)	-	-	(325)	(325)
Обезценка на активи	(10)	(10)	(10)	-	-	(10)	(10)
Данъчни (активи) пасиви	(36,125)	(35 230)	(35 230)	-	-	(36,125)	(35 230)
Нетиране на данъците	203,564	204 727	204 727	203,564	(204 727)	203,564	204 727
Нетни данъчни (активи) пасиви	167,439	169 497	169 497	203,564	(204 727)	167,439	169 497

При определяне на текущия и отсрочените данъци, Дружеството е възприело за счетоводната база, описаните в бележка 3. Съществена информация за политиката и промени през периода.

При изчисление на отсрочените данъци към 30 юни 2025 година е приложена данъчна ставка 10%, която е определена със Закона за корпоративното подоходно облагане за 2025 година (за 2024 година е използвана също 10% ставка, която е приложимата съгласно закона за 2024 година).

Движения на отсрочените данъци през годината

<i>В хиляди лева</i>	Баланс 1 януари 2024 г.	Призна ти в печал би и загуби	Призна ти в друг всеобхв атен доход	Баланс 31 декемвр и 2024 г.	Баланс 1 януари 2025 г.	Признат и в печалби и загуби	Призна ти в друг всеобхв атен доход	Баланс 30 юни 2025 г.
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	172,220	(268)	32,775	204,727	204,727	(1,163)	-	203,564
Финансиране на ДА и други	(26,165)	(3,143)	-	(29,308)	(29,308)	(647)	-	(29,955)
Задължения по планове за дефинирани доходи	(2,388)	138	(280)	(2,530)	(2,530)	28	(168)	(2,670)
Провизии	(618)	(141)	-	(759)	(759)	52	-	(707)
Задължения към персонала	(942)	19	-	(923)	(923)	(182)	-	(1,105)
Начисления за неизползван платен годишен отпуск	(144)	6	-	(138)	(138)	97	-	(41)
Обезценка материални запаси	(24)	-	-	(24)	(24)	-	-	(24)
Обезценка търговски вземания	(480)	(59)	-	(539)	(539)	(6)	-	(545)
Обезценка парични средства	(653)	(21)	-	(674)	(674)	(69)	-	(743)
Обезценка инвестиции	(172)	(153)	-	(325)	(325)	-	-	(325)
Обезценка активи	(22)	12	-	(10)	(10)	-	-	(10)
Данъци признати в друг всеобхватен доход	140,612	(3,610)	32,495	169,497	169,497	(1,890)	(168)	167,439

24. Финансови инструменти

(а) Счетоводни класификации и справедливи стойности

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности. Не е включена информация за справедливите стойности, ако балансовата стойност е разумно приближение на справедливата стойност.

<i>В хил. лева</i>	Бел.	Балансова стойност		
		Заеми и вземания	Други финансови пасиви	Обща
30 юни 2025 г.				
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност				
Вземания от свързани лица	27	21,790	-	21,790
Търговски вземания	9	98,871	-	98,871
Пари и парични еквиваленти	11	857,958	-	857,958
		978,619	-	978,619

Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност

Задължения към свързани лица	27	-	(172,620)	(172,620)
Търговски задължения	15	-	(85,363)	(85,363)
Други задължения	16	-	(110,182)	(110,182)
		-	(368,165)	(368,165)

31 декември 2024 г.

Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност

Вземания от свързани лица	27	33,850	-	33,850
Търговски вземания	9	127,856	-	127,856
Пари и парични еквиваленти	11	786,567	-	786,567
		948,273	-	948,273

Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност

Задължения към свързани лица	27	-	(35,919)	(35,919)
Търговски задължения	15	-	(92,777)	(92,777)
Други задължения	16	-	(76,036)	(76,036)
		-	(204,732)	(204,732)

На база на направените анализи ръководството счита, че балансовите стойности на финансовите активи и пасиви могат да приемат за разумно приближение с тяхната справедлива стойност.

25. Условни задължения

Към 30.06.2025 г. в дружеството са сключени договори по реда на Закона за обществените поръчки за изграждане, ремонт на активи и текуща поддръжка на активите на „ЕСО“ ЕАД, съгласно които възникват договорни задължения за 2025 г. в размер на 720,322 хил. лева, към 31.12.2024 г. са в размер на 712,260 хил. лева.

26. Задължения за обещетения при пенсиониране

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Дългосрочни задължения за обещетения при пенсиониране	23,029	21,321
Краткосрочни задължения за обещетения при пенсиони	3,673	3,988
Общо задължения за доходи на наети лица	26,702	25,309

Движения на настоящата стойност на задълженията по планове с дефинирани доходи

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Настояща стойност на задълженията към 1 януари	25,309	23,885
Платени суми	(1,522)	(3,657)
Разходи за настоящи услуги	794	1,528
Разходи за лихви	505	1,054
Ефект от извършено прехвърляне на персонал в дъщерно дружество	(60)	(304)
Актюерски (печалби)/загуби от промени във финансови предположения	1,676	2,803
Настояща стойност на задълженията към 30 юни 2024	26,702	25,309

Разходите са признати в следните позиции от отчета за всеобхватния доход

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2025 г.	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.
Разходи за текущи услуги	(794)	(866)
Разходи за лихви върху задължението	(505)	(534)
Актюерска печалба/(загуба)	(1,676)	(3,830)
	<u>(2,975)</u>	<u>(5,230)</u>

27. Свързани лица**Предприятие-майка и крайно контролиращо лице**

„БЪЛГАРСКИ ЕНЕРГИЕН ХОЛДИНГ“ ЕАД, ЕИК: 831373560

Контролиращо лице на Дружеството майка или контролиращото лице

БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА ЧРЕЗ МИНИСТЪРА НА ЕНЕРГЕТИКАТА, ЕИК на МИЕ 130169256

Ключов ръководен персонал на „ЕСО“ ЕАД:**Към 30.06.2025 г. Надзорният съвет /НС/ се състои от петима членове в състав:**

1. Александър Александров Тричков – член на НС и Председател на НС;
2. Евден Тодоров Николов – член на НС и Заместник председател на НС;
3. Костадин Иванов Попов – член на НС
4. Пламен Георгиев Радонов – член на НС;
5. Илиян Николаев Скарлатов – член на НС

Към 30.06.2025 г. Управителният съвет /УС/ се състои от трима членове в състав, както следва:

1. Ангелин Николаев Цачев – Член на УС и Изпълнителен директор на „ЕСО“ ЕАД;
2. Антон Пенков Славов – Член на УС и Председател на УС;
3. Пламен Веселинов Йорданов – Член на УС.

На основание чл.81 к, ал.2 от Закона за енергетиката и в съответствие с Устава на дружеството, Надзорният съвет на „ЕСО“ ЕАД, избира отговорник по съответствието на дружеството. Отговорникът по съответствието на „ЕСО“ ЕАД е Григор Григоров.

Дружеството се управлява и представлява от Управителния съвет.

Непосредственото, ежедневно ръководство, се осъществява от изпълнителния директор, съобразно уредените от Устава на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД негови компетенции.

Към 30.06.2025 г. ключов ръководен персонал на БЕХ ЕАД (контролиращото лице):

Васил Георгиев Стойнов - Председател и член на Съвета на директорите
Калин Боянов Филипов – Заместник-председател и член на Съвета на директорите
Валентин Алексиев Николов - Изпълнителен член на Съвета на директорите
Диян Атанасов Иванов - Член на Съвета на директорите
Иво Иванов Тодоров - Член на Съвета на директорите

Дъщерни предприятия и предприятия, които са под общ контрол на БЕХ ЕАД:

„Национална Електрическа Компания“ ЕАД
„АЕЦ Козлодуй“ ЕАД
„ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД
„Мини Марица-изток“ ЕАД
„Булгаргаз“ ЕАД
„Булгартрансгаз“ ЕАД

„Булгартел“ АД
„АЕЦ Козлодуй – Нови мощности“ ЕАД
„ВЕЦ Козлодуй“ ЕАД
„Интерприборсервиз“ ООД
„Булгартел-Скопие“ ДООЕЛ
„Газов хъб Балкан“ ЕАД

Дъщерни предприятия

„ЕСО Инженеринг“ ЕООД
„ЕСО Проект“ ЕООД
„ЕСО Чардж“ ЕАД

Асоциирани и съвместни предприятия

Булгартел ЕАД

Оператор Загоре АД

SEleNe CC (Southeast Electricity Network Coordination Center) със седалище гр. Солун, Гърция

Тръжната кантора JAO S.A, която изпълнява ролята на Единна Платформа за Разпределение (ЕПР) на преносни способности.

Други държавно контролирани дружества: Всички дружества с над 50 на сто държавно участие в капитала - Постановление № 114 на МС от 10.06.2010 г.

<i>В хиляди лева</i>	Стойност на делките към 30.06.2025	Стойност на делките към 30.06.2024	Крайни салда към 30.06.2025	Крайни салда за годината приключила на 31.12.2024
<i>Свързани чрез БЕХ ЕАД</i>				
НЕК ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- пренос на ел.енергия	94	64	16	22
- достъп до преносната мрежа	6	4	1	1
достъп производители	4,042	2,876	987	288
- балансираща енергия	7,592	10,570	857	1,359
Вземания			1,861	1,670
Покупка на стоки и услуги:				
- разполагаемост за доп.усл./резерв от първично и вторично регулиране	(18,801)	(23,722)	(4,313)	(5,432)
- балансираща ел. енергия	(4,597)	(8,602)	(672)	(724)
- енергия от регулиране	(46,015)	(29,166)	(9,192)	(10,022)
-ел.енергия за технологични р-ди	-	(2,621)	-	-
-почивни бази, барче, представителни разходи	(3)	(5)	-	-
Гаранции			(10,593)	(1,760)
Задължения			(24,770)	(17,938)
АЕЦ КОЗЛОДУЙ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- балансираща енергия	710	800	396	61
-достъп и реактивна енергия	90	102	12	20
-достъп производители	35,231	17,981	6,039	8,240
- пренос на ел.енергия	56	118	5	1
- цена присъединяване	-	133	-	-
Аванс за ел.енергия техн.р-д	-	-	4	2,603
Вземания			6,456	10,925

Покупка на стоки и услуги:

-нощувки	(1)	(2)	-	-
- ел.енергия технологичен разход	(10,758)	(18,541)	-	-
-балансираща енергия	(1,221)	(1,646)	(369)	(294)
- По договор за присъединявае	-	(131)	-	-
- Други	(1)	(2)	-	-
<i>Гаранции</i>	-	-	(487)	(497)
Задължения			(856)	(791)

МИНИ МАРИЦА ИЗТОК ЕАД

Продажба на стоки и услуги:

- достъп и реактивна енергия	596	1,267	134	160
- пренос на ел.енергия	1,875	1,631	761	742
- неустойка	-	4	-	-
-балансираща енергия	369	-	258	-
Вземания			1,153	902

Покупка на стоки и услуги:

-достъп до съоръжения	(46)	(36)	(55)	(59)
-балансираща енергия	(529)	-	(344)	-
- Други	(1)	-	-	-
<i>Гаранции</i>	-	-	(628)	(102)
Задължения			(1,027)	(161)

ТЕЦ МАРИЦА ИЗТОК 2 ЕАД

Продажба на стоки и услуги:

- достъп и реактивна енергия	49	11	10	17
- достъп до производители	10,238	3,265	782	3,792
- пренос на ел.енергия	57	33	12	13
-балансираща енергия	2,724	1,902	253	439
Аванс за ел.енергия техн.р-д	-	-	-	1,029
Вземания			1,057	5,290

Покупка на стоки и услуги:

- разполагаемост за доп.усл./резерв от първично и вторично регулиране	(9,389)	(1,924)	-	(2,218)
-балансираща енергия	(1,835)	(2,194)	(168)	(839)
- енергия от регулиране	(12,518)	(10,631)	(2,266)	(4,925)
- ел.енергия технологичен разход	(4,919)	(5)	-	-
<i>Гаранции</i>	-	-	(5,483)	(5,739)
Задължения			(7,917)	(13,721)

БУЛГАРТРАНСГАЗ ЕАД

Продажба на стоки и услуги:

- достъп и реактивна енергия	13	9	1	2
- пренос на ел.енергия	16	15	3	3
Вземания			4	5

Покупка на стоки и услуги:

<i>Гаранции</i>	-	-	(13)	(20)
Задължения			(13)	(20)

ВЕЦ КОЗЛОДУЙ ЕАД

Продажба на стоки и услуги:

- достъп производители	71	30	16	17
Вземания			16	17

Покупка на стоки и услуги:

<i>Гаранции</i>	-	-	(27)	(29)
Задължения			(27)	(29)

БЕХ ЕАД				
дивиденти	(265,184)	(123,503)	(132,592)	-
<i>Задължения</i>			(132,592)	-
Общо задължения група БЕХ:			(167,202)	(32,660)
Общо вземания група БЕХ:			10,547	18,809
Свързани лица, извън група БЕХ				
<i>В хиляди лева</i>	Стойност на сделките към 30.06.2025	Стойност на сделките към 30.06.2024	Крайни салда към 30.06.2025	Крайни салда за годината приключила на 31.12.2024
<i>Други държавно контролирани дружества</i>				
МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА				
Начисл.компенсация РМС739/26.10 и РМС771/06.11.21	11,237	-	-	7,189
<i>Вземания</i>			-	7,189
БНЕБ ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
ел.енергия	168	2,346	1	57
Гаранции			10,380	10,380
<i>Вземания</i>			10,381	10,437
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
ел.енергия	(76,534)	(38,474)	(1,150)	(3)
такси	(81)	(126)	(2)	-
<i>Задължения</i>			(1,152)	(3)
ЛЕТИЩЕ ПЛОВДИВ ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- достъп и реактивна енергия	11	6	1	2
- пренос на ел.енергия	8	7	1	2
<i>Вземания</i>			2	4
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
Гаранции	-	-	(8)	(6)
<i>Задължения</i>			(8)	(6)
МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО				
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
ОВОС, такси	(9)	(9)	-	-
АВТОМАГИСТРАЛИ ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- такси за съгласуване на проект	11	-	-	-
ЮЖНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ				
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
- такси за съгласуване на проект	(1)	-	-	-
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ				
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
- такси за съгласуване на проект	(1)	-	-	-
ПРИСТАНИЩЕ БУРГАС ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- достъп и реактивна енергия	16	8	1	5
- пренос на ел.енергия	28	32	5	6
<i>Вземания</i>			6	11

Покупка на стоки и услуги:

- обучение	(1)	-	-	
Гаранции	-	-	(22)	(19)
Задължения			(22)	(19)

**ДП НАЦИОНАЛНА КОМПАНИЯ
"ЖЕЛЕЗОПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА"**
Продажба на стоки и услуги:

- достъп до преносната мрежа	120	152	21	27
- реактивна енергия	690	376	134	187
- пренос на ел.енергия	1,933	2,272	343	401
- балансираща енергия	973	993	125	219
- изчисл.токове и проучване	1	-	-	-
- присъед. към преносната мрежа	9	-	-	-
Вземания:			623	834

Покупка на стоки и услуги:

-балансираща енергия	(2,362)	(1,065)	(524)	(268)
- оперативно обслужване на подстанция	(18)	(12)	(4)	(3)
-обезопасяване и разработване на прозорци	(5)	(7)	(28)	-
Гаранции			(1,599)	(1,363)
Задължения			(2,155)	(1,634)

ВМЗ АД
Продажба на стоки и услуги:

- достъп до преносната мрежа	17	18	3	3
- пренос на ел.енергия	277	274	43	49
- цена присъединяване	72	-	-	-
- съгласуване на проекти	-	1	-	-
Вземания:			46	52

Терем-КРЗ Флотски Арсенал Варна
Продажба на стоки и услуги:

- достъп до преносната мрежа	3	4	-	1
- пренос на ел.енергия	45	55	4	13
Вземания:			4	14

Покупка на стоки и услуги:

Гаранции	-	-	(22)	(33)
Задължения			(22)	(33)

Терем-Хан Крум ЕООД
Продажба на стоки и услуги:

- достъп до преносната мрежа	1	1	-	-
- пренос на ел.енергия	9	11	1	2
Вземания:			1	2

Покупка на стоки и услуги:

Гаранции	-	-	(5)	(5)
Задължения			(5)	(5)

Български пощи ЕАД
Покупка на стоки и услуги:

- пощенски услуги	(17)	(15)	(2)	(3)
Гаранции	-	-	-	(2)
Задължения			(2)	(5)

Ви К - дружества в страната
Продажба на стоки и услуги:

- достъп до преносната мрежа	2	2	1	3
- реактивна енергия	2	1		

- пренос на ел.енергия	29	30	5	5
Вземания:			6	8
Покупка на стоки и услуги:				
- питейна вода	(58)	(56)	(8)	(8)
Гаранции	-	-	(13)	(15)
Задължения			(21)	(23)
Напоителни системи ЕАД				
Покупка на стоки и услуги:				
Съгласуване на проект	(5)	(3)	(1)	-
Задължения			(1)	-
Продажба на стоки и услуги:				
- такса съгласуване на проект	2	-	-	-
НАЦИОНАЛНА КОМПАНИЯ ИНДУСТРИАЛНИ ЗОНИ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
- проучване за присъединяване	6	-	-	-
БУЛ БИО - НЦЗПБ ЕООД				
Покупка на стоки и услуги:				
- други		(24)	-	-
МБАЛ Лозенец ЕАД				
Покупка на стоки и услуги:				
Спортно оздравителни услуги	(4)	(24)	-	-
Задължения:			-	(5)
Общо задължения извън група БЕХ:			(3,388)	(1,733)
Общо вземания извън група БЕХ:			11,069	18,551
Дъщерни предприятия				
ЕСО Инженеринг ЕООД				
Продажба на стоки и услуги:				
- наем движимо имущество	65	46	39	38
- наем недв. имущество	-	1	-	-
-префактурирани разходи за материали	108	50	87	38
-префакт.разходи за услуги	74	27	39	33
Вземания:			165	109
Покупка на стоки и услуги:				
- ремонт на прекъсвачи	(2,680)	(1,882)	(18)	(28)
-ретрофит колички КРУ	-	(11)	-	-
-инженеринг	(2,441)	(3,176)	(1,090)	(705)
-Гаранции	-	-	(117)	(117)
Задължения:			(1,225)	(850)
ЕСО Проект ЕООД				
Продажба на стоки и услуги:				
- наем движимо имущество	30	31	7	6
- наем недв. имущество	12	23	-	5
- префактурирани разходи за материали	5	9	2	1
- префактурирани разходи за услуги	13	-	4	2
Вземания:			13	14
Покупка на стоки и услуги:				
- изготвяне на инв.проект	(2,534)	(2,092)	(805)	(676)
-Гаранции				
Задължения:			(805)	(676)

ЕСО ЧАРДЖ ЕАД

Продажба на стоки и услуги:

-префактурирани разходи за услуги 1

Общо задължения дъщерни предприятия:	(2,030)	(1,526)
Общо вземания дъщерни предприятия:	178	123

Общо задължения:	(172,620)	(35,919)
Общо вземания:	21,794	37,483

Общо вземания свързани лица към 30.06.2025 г. са 21,794 хил.лв., в т.ч. 10,725 хил. лв. свързани лица от група БЕХ, в т.ч. вземания от дъщерни предприятия.

Общо задължения към свързани лица към 30.06.2025 г. са 172,620 хил. лв., в т.ч. 169,232 хил. лв. свързани лица от група БЕХ, в т.ч. задължения от дъщерни предприятия.

Всички крайни салда със свързани лица са при пазарни цени и се уреждат до шест месеца от датата на отчета.

28. Провизии

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Провизии по съдебни дела, водени срещу ЕСО ЕАД	4,842	5,362
Провизии за екология	2,240	2,242
	<u>7,082</u>	<u>7,604</u>

29. Събития след датата на отчетния период

С Решение № Ц-25 от 01.07.2025 г. Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР) утвърди считано от 01.07.2025 г. следните цени за „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

- Цена за достъп до електропреносната мрежа за крайни клиенти в размер на 0,36 лв./MWh
- Цена за достъп до електропреносната мрежа за производители, с изключение на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация – от слънчева и вятърна енергия, присъединени към електропреносната и електроразпределителните мрежи, в размер на 4,22 лв./MWh
- Цена за достъп до електропреносната мрежа за производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация – от слънчева и вятърна енергия, присъединени към електропреносната и електроразпределителните мрежи, за цялото произведено количество електрическа енергия, в размер на 5,49 лв./MWh
- Цена за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа в размер на 14,86 лв./MWh

Между датата на междинния съкратен самостоятелен финансов отчет и датата на приемането му не са възникнали коригиращи събития.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР

**ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН
СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД**

към 30.06.2025 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ I – УВОД.....	3
РАЗДЕЛ II - ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ.....	9
РАЗДЕЛ III - РЕГУЛАЦИЯ И ПАЗАР.....	11
РАЗДЕЛ IV – ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ.....	25
РАЗДЕЛ V – ФИНАНСОВ ОТЧЕТ И АНАЛИЗ.....	42
РАЗДЕЛ VI – ИНВЕСТИЦИИ, РЕМОНТ, ПОДДРЪЖКА.....	50
РАЗДЕЛ VII – ПРОЕКТИ.....	52
РАЗДЕЛ VIII – ЕКОЛОГИЯ.....	56
РАЗДЕЛ X – СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТА НА ОТЧЕТ.....	57

„Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД) е дружество, регистрирано в Търговския регистър при Агенция по вписванията с ЕИК 175201304, със седалище и адрес на управление в гр. София 1618, район „Витоша“, бул. „Цар Борис III“ № 201. Дружеството е учредено за неопределен срок. Регистрирано е по Закона за данък върху добавената стойност.

Основен приоритет в дейността на ЕСО ЕАД и през първо полугодие на 2025 г. е изпълнението на лицензионните задължения – обезпечаване на оперативната сигурност и надеждност на електроенергийната система по отношение на преноса на електроенергия, баланса на системата и адекватно развитие на мрежата. Дружеството осъществява дейността си в условията на регулиран пазар – цените за достъп до и пренос през електропреносната мрежа са регулирани от Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос се закупува от дружеството по свободно договорени цени – от организирания борсов пазар на Българската независима енергийна борса (БНЕБ) ЕАД считано от 01 юли 2018 г. съгласно промени в Закона за енергетиката (ЗЕ), обн. в ДВ, бр. 38/08.05.2018 г.

ЕСО ЕАД се стреми да повишава както надеждността на преноса, така и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

ЕСО ЕАД е пълноправен член на *ENTSO-E* – европейската организация на системните оператори за пренос на електроенергия и

осъществява синхронна работа с останалите ЕЕС¹ от континентална Европа, в съответствие с Рамково Споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа (*Synchronous Area Framework Agreement for RC CE*). ЕСО е пълноправен член на ЕПП² на преносни способности (*Single Allocation Platform*) в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/1719 и подписаното Споразумение за сътрудничество в Единната платформа за разпределение (*Single Allocation Platform Cooperation Agreement*).

Дружеството е акционер в тържната кантора *JAO S.A.*, която изпълнява ролята на ЕПП на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. *JAO S.A.* разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните членки на ЕС.

Операторите на преносни системи на България (*ЕСО ЕАД*), Гърция (*ИПТО*) и Италия (*ТЕРНА SpA*) са акционери с равни дялове в дружеството за координиране на сигурността на електроенергийната мрежа в Югоизточна Европа - *Southeast Electricity Network Coordination Center (“SEleNe CC”)* със седалище в гр. Солун, Гърция.

SEleNe CC е регионален координационен център (RCC) за ОПС в Югоизточна Европа. Създаването на RCC е важна стъпка към ефективната координация на европейските оператори на преносни системи на регионално ниво, за да се справят с новите предизвикателства, възникнали в процеса на „зелен преход“. Съгласно Регламент 943/2019 от юли 2022 г. *SEleNe CC* се трансформира в Регионален координационен център (RCC) на Европейската комисия с участието на ОПС на България (*ЕСО ЕАД*), Гърция (*ИПТО*) и Италия (*ТЕРНА SpA*).

¹ Електроенергийни системи

² Единна платформа за разпределение - ЕПП

Предмет на дейност

Съгласно разпоредбите на ЗЕ, ЕСО ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги. ЕСО ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

ЕСО ЕАД е носител на лицензия за пренос на електрическа енергия № Л-419-04/18.12.2013 г. издадена с Решение № Р-205 от 18.12.2013 г. от КЕВР на основание чл. 39, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 51, ал. 1, т. 1 и чл. 52, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕ за срок от 35 години.

С решение С-5/30.07.2015 г. и Решение С-7/05.11.2015 г., КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, сертифицира ЕСО ЕАД за независим преносен оператор на електропреносната система на РБ и одобрява Правила за предоставяне на услуги от независимия преносен оператор на вертикално интегрираното предприятие и Програма за съответствието на ЕСО ЕАД. Нотифицирането на решението за определяне на оператора е публикувано в Официален вестник на Европейския съюз в брой С 428 от 19.12.2015 г. На ЕСО ЕАД е издаден сертификат за независим оператор на електропреносната мрежа.

Основните дейности съгласно притежаваната от ЕСО ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 г. са:

- **пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа**

Дейността по пренос включва дейности по експлоатация, поддръжка, управление и развитие на електропреносната мрежа и осигурява непрекъснатост, надеждност и ефективност на преноса и транзитирането на електрическа енергия. Дейността по пренос на електрическа енергия е всеобщо предлагана услуга, която се управлява от електроенергийния системен оператор.

- **управление на електроенергийната система (ЕЕС)**

Дейностите по управление на ЕЕС включват единно оперативно координиране и управление, както и контрола на режима на работа на ЕЕС; управление (диспечериране) на преноса и трансформирането на електрическа енергия; поддържане на баланс между производството, потреблението и междусистемния обмен на електрическа енергия; осъществяване съвместна работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международни договори; предоставяне на равнопоставен достъп на ползвателите на мрежата за пренос на електрическа енергия; осигуряване на нормативно регламентирани допълнителни услуги чрез провеждане на тръжни процедури.

- **администриране на сделки с електрическа енергия и пазара на балансираща енергия**

Дейността включва поддържане на регистри на лицата, сключили сделки на пазара на електрическа енергия; поддържане на регистри на сключените договори на лицата, участващи на пазара на електрическа енергия; приемане, подреждане в приоритетни списъци по цена и технологични критерии и активиране на предложения и заявки за покупко-продажба на балансираща енергия; прилагане на методика за изчисляване и определяне на цени на балансираща енергия за всеки период на сетълмент; контрол върху финансовата обезпеченост на сделките с балансираща енергия.

- **измерване на електрическа енергия**

Дейността включва осигуряване и монтиране за сметка на ЕСО ЕАД на средствата за търговско измерване за всяко присъединяване на клиенти и производители на електрическа енергия към мрежата; поддръжка, отчитане, контрол и подмяна на средствата за търговско измерване на електрическа енергия; създаване, поддържане и администриране на база данни за всички търговски участници, присъединени към електропреносната мрежа.

Капитал

ЕСО ЕАД е с капитал 336 574 380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) лева, разделен на 336 574 380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 57 847 195 (словом: петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лева - непарична вноска – недвижими имоти и активи;
- 3 256 000 (словом: три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева - непарична вноска (апорт) от „Български енергиен холдинг“ ЕАД, ЕИК 831373560 на 3 203 броя акции от капитала на „Булгартел“ ЕАД, ЕИК 131341659, собственост на „Български енергиен холдинг“ ЕАД, съгласно Временно удостоверение № 3 от 23.10.2017 г. Непаричната вноска е с парична оценка в размер на 3 256 000 (три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева, определена по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт № 20161128141234-11 от 26.05.2017 г.;
- 2 482 167 (словом: два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 г.;
- 5 660 561 (словом: пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 г.;
- 52 600 (словом: петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 г.;
- 24 314 300 (словом: двадесет и четири милиона триста и четиринадесет хиляди и триста) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2015 г.;
- 37 963 724 (словом: тридесет и седем милиона деветстотин шестдесет и три хиляди седемстотин двадесет и четири) лева, чрез превръщане на остатъка от нетната печалба на дружеството за 2016 г. и неразпределената печалба от минали години;
- 167 599 244 (словом: сто шестдесет и седем милиона петстотин деветдесет и девет хиляди двеста четиридесет и четири) лева, чрез превръщане на други резерви в размер на 134 336 424 лева, неразпределената печалба от 2020 г. в размер на 31 145 481 лева и неразпределена печалба от предходни години в размер на 2 117 339 лева.
- 2 398 589 (словом: два милиона триста деветдесет и осем хиляди петстотин осемдесет и девет) лева, чрез превръщане на неразпределената печалба от 2021 г.
- 35 000 000 (словом: тридесет и пет милиона) лева - непарична вноска (апорт) от „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД, ЕИК 831373560, определен по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт №20220729160250/01.08.2022 г., изменен с Акт №20220729160250-3/22.08.2022 г., представляваща задължения на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД към „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД за отчислен дивидент, съгласно решение по т.1.4.1 от Протокол № 44-2021/18.08.2021 г. на Съвета на директорите на „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД и решение по т. 5 от Протокол №31/04.08.2021 г. на Надзорния съвет на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД.

Информация по реда на чл. 187 д, чл. 247, ал.2, т.2 и т.3 от търговския закон

- Информация по чл. 187 д от Търговския закон

През първо полугодие на 2025 г. не са придобивани и прехвърляни собствени акции от Дружеството.

- Информация за известните на дружеството договорености, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции или облигации от настоящи акционери или облигационери

ЕСО ЕАД не разполага със съществена информация за наличие на договорености, в резултат, на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции от настоящи акционери. Дружеството няма емитирани облигации и в краткосрочен план не предвижда използването на такъв финансов инструмент.

- Информация, относно придобиването и притежаването на акции на дружеството от членовете на Надзорния съвет и на Управителния съвет.

Членовете на Надзорния съвет и Управителния съвети не притежават акции на дружеството. За тях не са предвидени привилегии или изключителни права да придобиват акции и облигации на дружеството. Всички акции са собственост на „Български енергиен холдинг“ ЕАД.

Собственост и управление на дружеството

Едноличен собственик на капитала на дружеството е „Български енергиен холдинг“ ЕАД (БЕХ ЕАД), регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията с ЕИК 831373560, чийто принципал е българската държава, Министъра на енергетиката. Органите на управление са: Общо събрание (едноличен собственик на капитала), Надзорен съвет и Управителен съвет. Правата на едноличния собственик на капитала се упражняват от Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.

Осъществяваната от ЕСО ЕАД дейност, включително и независимостта му, са нормативно установени (Глава 8,а“ от ЗЕ и издадените във връзка с прилагането на закона подзаконовни нормативни актове), като същата е съобразена с административните актове на КЕВР и на Министерство на енергетиката. ЕСО ЕАД е сертифициран като независим оператор на електропреносната мрежа в изпълнение на изискванията за независимост от ЗЕ и Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия. ЕСО ЕАД е публично предприятие по смисъла на Закона за публичните предприятия (ЗПП). Членовете на Надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират след проведени конкурсни процедури в съответствие със ЗПП и Правилника по прилагането му (ППЗПП).

Надзорният съвет е в състав от 5 до 7 членове с мандат от 5 години, като за избора им се уведомява Комисията за енергийно и водно регулиране.

Най-малко една трета, но не повече от една втора от състава на Надзорния съвет следва да са независими членове, номинирани след конкурсна процедура от Агенцията за публичните предприятия и контрол, останалите членове се избират след проведена конкурсна процедура от едноличния собственик на капитала. Решението на общото събрание на акционерите поражда действие, ако в срок до три седмици от уведомяването комисията не възрази срещу избора на половината минус един от членовете на надзорния съвет на основанието, посочено в чл. 81д, ал. 11, т. 1 от ЗЕ. Надзорният съвет на независимия преносен оператор приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на ЕСО ЕАД, включително решенията, свързани с одобряването на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост и обвързващи общото събрание решения, относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите, избира и назначава отговорник по съответствието по смисъла на чл. 81к, ал.2 от Закона за енергетиката, както и други въпроси, предоставени в неговата компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Управителният съвет на независимия преносен оператор е в състав от 3 до 9 членове с петгодишен мандат. Членовете на Управителния съвет се избират и освобождават от Надзорния съвет след проведена конкурсна процедура в съответствие със ЗПП и ППЗПП. Решенията на Надзорния съвет за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му, се изпращат на КЕВР. Решенията пораждаат действие, ако в срок три седмици от уведомяването, но не по-кратък от срока за обжалване по ал. 7, комисията не възрази срещу тях. Управителният съвет взема решения, свързани с текущите дейности на оператора на електропреносната мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата, както и решава други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или Устава на дружеството.

Дружеството няма клонова структура.

Цялостната управленска структура и устав на независимия преносен оператор гарантират неговата ефективна независимост

ЕСО ЕАД има двустепенна форма на управление – Надзорен съвет и Управителен съвет.

Надзорен съвет:

Александър Тричков - Председател на НС
 Евден Николов - Заместник председател на НС
 Костадин Попов - член на НС
 Пламен Радонов - член на НС
 Илиян Скарлатов - член на НС

Управителен съвет:

Антон Славов - Председател на УС
 Ангелин Цачев - Изпълнителен директор на
 ЕСО ЕАД и член на УС
 Пламен Йорданов - член на УС

На основание чл.81 к, ал.2 от ЗЕ и в съответствие с Устава на дружеството Надзорният съвет на ЕСО ЕАД избира отговорник по съответствието. Към настоящия момент отговорник по съответствието е Григор Григоров.

Дружеството се управлява и представлява от Управителния съвет, който извършва своята дейност под контрола на Надзорен съвет. Членовете на управителния съвет избират измежду членовете си изпълнителен член, на който възлагат да управлява и представлява дружеството, съгласно закона и Устава на дружеството.

Информация по реда на чл. 64, ал.1, т.6 от ППЗПП, относно квалификация на членовете на органите за управление и контрол

Надзорен съвет		Управителен съвет	
Имена	Квалификация	Имена	Квалификация
Александър Тричков	юрист	Антон Славов	машинен инженер
Евден Николов	икономист	Ангелин Цачев	инженер
Костадин Попов	финансист	Пламен Йорданов	икономист
Пламен Радонов	икономист		
Илиян Скарлатов	икономист		

Информация, относно договорите по чл. 240б от Търговския закон, сключени през годината

Членовете на Надзорния съвет, на Управителния съвет или лицата, свързани с тях, не са в договорни отношения извън обичайната дейност на дружеството или в разрез с възприетите пазарни норми.

Информация за висящи съдебни, административни или арбитражни производства, касаещи задължения или вземания на емитента, съответно лицето по § 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК:

Към датата на финансовия отчет ЕСО ЕАД не е страна по оценяеми висящи съдебни, административни или арбитражни производства, касаещи задължения или вземания, общата стойност които да надхвърля 10 на сто от собствения капитал на дружеството.

Отговорност на ръководството

Според българското законодателство, ръководството следва да изготвя финансов отчет за всяка финансова година, който да дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Дружеството, финансовото му представяне и паричните му потоци.

На основание чл. 27, т. 3 от Закона за счетоводството ЕСО ЕАД изготвя междинен финансов отчет за първо полугодие на 2025 г.

Ръководството потвърждава, че е прилагало последователно адекватни счетоводни политики при изготвянето на междинния финансов отчет към 30.06.2025 г. и е направило разумни и предпазливи преценки, предположения и приблизителни оценки.

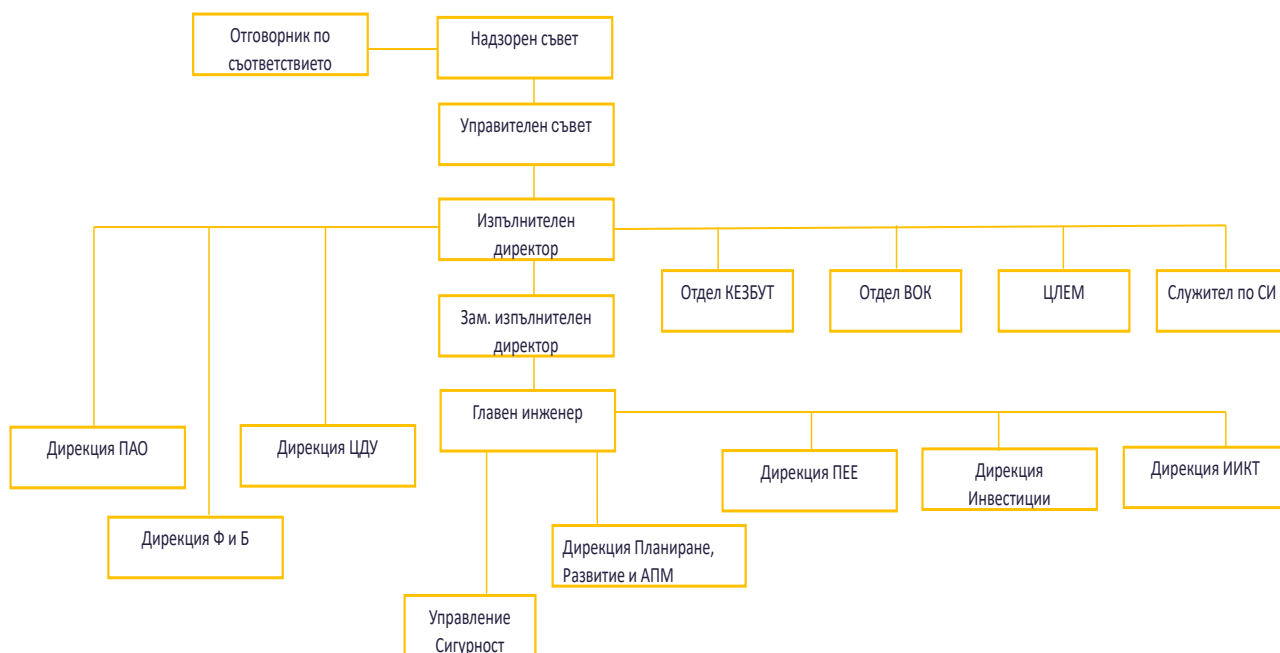
Ръководството също потвърждава, че се е придържало към действащите международни счетоводни стандарти, като финансовия отчет е изготвен на принципа „действащо предприятие“.

Ръководството носи отговорност за правилното водене на счетоводните регистри, за целесъобразното управление на активите и за предприемането на необходимите мерки за избягване и разкриване на евентуални злоупотреби и други нередности.

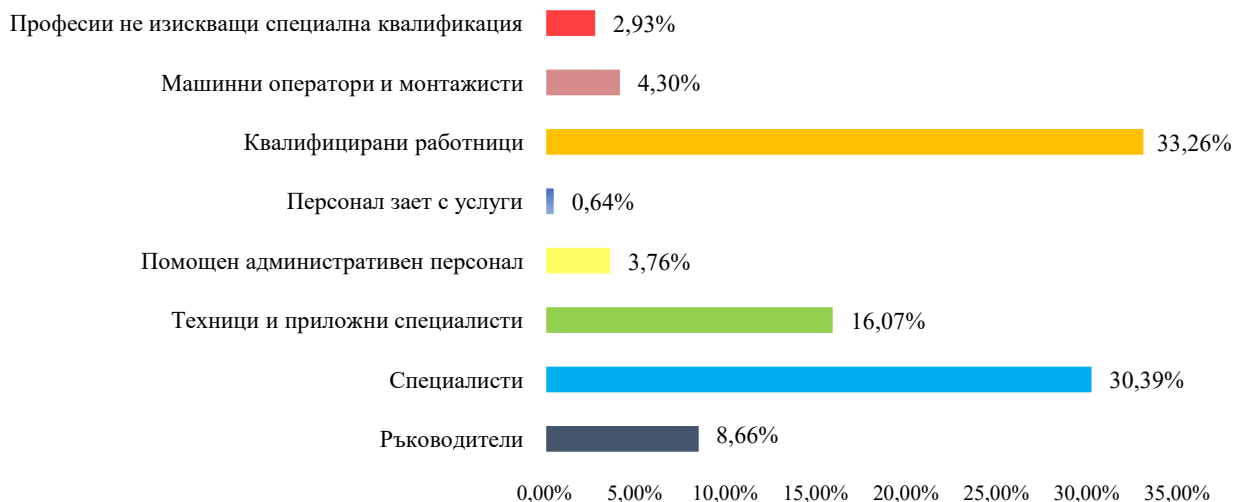
Ръководството също потвърждава, че при изготвянето на настоящия доклад за дейността е представило вярно и честно развитието и резултатите от дейността на Дружеството за изминалия период, както и неговото състояние и основните рискове, пред които е изправено.

РАЗДЕЛ II - ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

Действащата към момента организационно-управленска структура на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, е както следва:

Списъчният състав на персонала към 30.06.2025 г. е 3 142 броя. Числеността на персонала се разпределя по категории, съгласно НКПД, както следва:

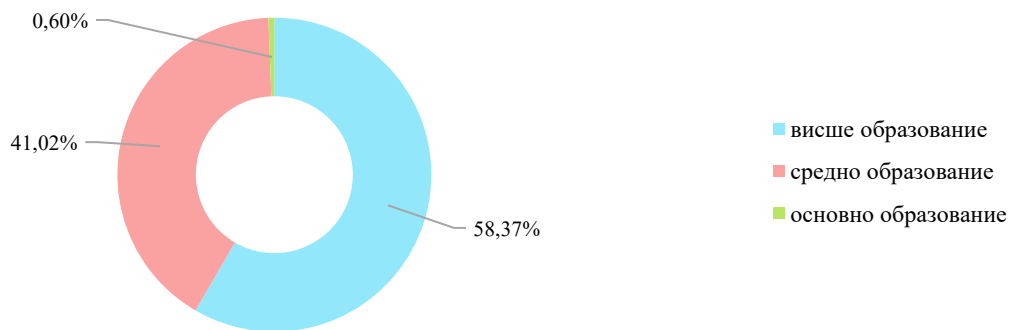

Относителният дял на техническия персонал, ангажиран с основната дейност на дружеството, свързана с експлоатацията, поддръжката и надлежното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането и развитието на спомагателни мрежи, ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката, е най-висок – над 68 %, като тенденцията ще се запази и в следващите години, имайки предвид дейността на дружеството, стратегията и целите му.

За първо полугодие на 2025 г. персоналетът със средно образование е 41%, а служителите с висше образование надхвърлят 58 % (1 834 бр.) от всички служители. Очакванията са през годините тенденцията за намаляване на дела на персонала със средно и средно специално образование да се

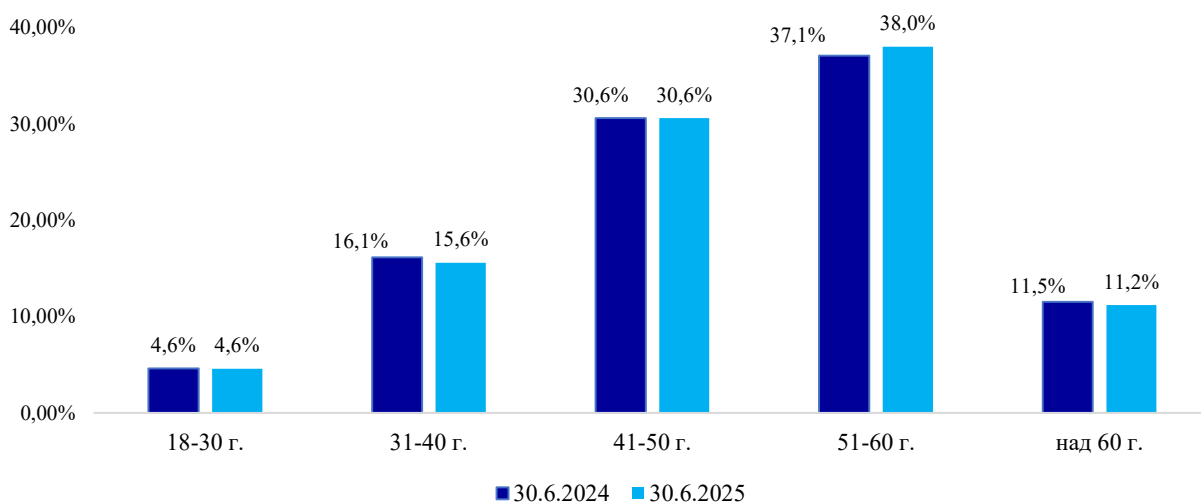
запази. Отчетеният факт се обяснява с предпочитаното образование (висше) при подбора на нови служители и възможностите, които предоставя дружеството за повишаване на квалификацията и образователното ниво. Тази политика ще се следва и през годините, като доказателство за това са инициативите на дружеството в подкрепа на образованието и успешно реализираните Стажантска и Стипендиантска програми.

Разпределение на персонала по степен на образование

В страната продължава и се задълбочава процесът на застаряване на населението, което е пряка последица от „демографския преход“. Остаряването на населението се счита като един от най-острите демографски проблеми. От гледна точка на възрастта тенденцията в национален мащаб на застаряване на нацията естествено се проявява и в кадровото обезпечаване на структурите на ЕСО ЕАД. В тази връзка работниците и служителите във възрастова група 51 - 60 години, заемат висок относителен дял – 38 % към 30.06.2025 г. Високият относителен дял на възрастовата група 51-60 години се обяснява и с обстоятелството, че служителите на ЕСО ЕАД изработват почти целия си трудов стаж в структурата му, предвид сигурността и стабилността, която усещат в работата си.

Възраст на персонала, сравнение 2024 г./2025 г.

РАЗДЕЛ III - РЕГУЛАЦИЯ И ПАЗАР

Регулация

Дейността на ЕСО ЕАД, в качеството му на оператор на електроенергийната система, е регламентирана основно в ЗЕ, Закон за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) и издадените във връзка с прилагането им подзаконовни нормативни актове, както и общите и индивидуални административни актове на Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР).

ЕСО ЕАД е пълноправен член на Европейската организация на операторите за пренос на електроенергия (ENTSO-E) и осъществява синхронната работа с останалите ЕЕС от континентална Европа, в съответствие с Рамково Споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа (Synchronous Area Framework Agreement for RC CE), мрежовите кодекси и въз основа на принципите на взаимната изгода, солидарност и взаимна помощ при аварийни ситуации за гарантиране на сигурно, качествено и ефективно снабдяване на потребителите с електрическа енергия.

ЕСО ЕАД е пълноправен член на Единната платформа за разпределение на преносни способности (Single Allocation Platform) в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/1719 и подписаното Споразумение за сътрудничество в Единната платформа за разпределение (Single Allocation Platform Cooperation Agreement).

Нормативната уредба е хармонизирана с изискванията на правото на Европейския съюз, свързано с упражняваната от оператора дейност, а именно:

- Организационна и юридическа независимост на операторите на мрежите съгласно Директива 2019/944 от 05.06.2019 г. на Европейския парламент и на Съвета, в сила от 01.01.2021 г. (предишна 2009/72/ЕО от 13 юли 2009 г.), относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия;
- Условия за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия според изискванията на Регламент ЕС 2019/943 от 5.06.2019 г. (в сила от 01.01.2020 г.), относно вътрешния пазар на електроенергия;
- Мерките за сигурност на електроснабдяването и инфраструктурни инвестиции, съгласно Регламент ЕС 2019/941 от 05.06.2019 година, относно готовност за справяне с рискове в електроенергийния сектор;
- Изпълнение на екологичните изисквания за намаляване на емисиите от серен диоксид и азотни окиси, съгласно Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година, относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването);
- Директива 2023/2413/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници;
- Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяването на насоки относно разпределянето на преносната способност и управление на претоварването;
- Регламент (ЕС) 2016/1719 на Комисията от 26 септември 2016 за установяване на насоки относно предварителното разпределяне на преносна способност;
- Регламент (ЕС) 2017/1485 на Комисията от 08 август 2017 за установяване на насоки относно експлоатацията на системата за пренос на електроенергия;
- Регламент (ЕС) 2017/2195 на Комисията от 23 ноември 2017 за установяване на насоки за електроенергийно балансиране;
- Регламент (ЕС) 2016/631 на Комисията за установяване на Мрежов кодекс за изискванията за присъединяване на производителите на електроенергия към електроенергийната мрежа;
- Регламент (ЕС) 2016/1388 на Комисията за установяване на Мрежов кодекс относно присъединяването на потребители;

- Регламент (ЕС) 2016/1447 на Комисията за установяване на Мрежов кодекс за изискванията за присъединяване към електроенергийната мрежа на системи за постоянен ток с високо напрежение и модули от вида „електроенергиен парк“, присъединени чрез връзка за постоянен ток.

На 17.07.2024 г. влязоха в сила текстове на Регламент (ЕС) 2024/1747 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2019/942 и (ЕС) 2019/943 по отношение на подобряването на структурата на пазара на електроенергия в Съюза и Директива (ЕС) 2024/1711 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 година за изменение на Директиви (ЕС) 2018/2001 и (ЕС) 2019/944 по отношение на подобряването на структурата на пазара на електроенергия в Съюза.

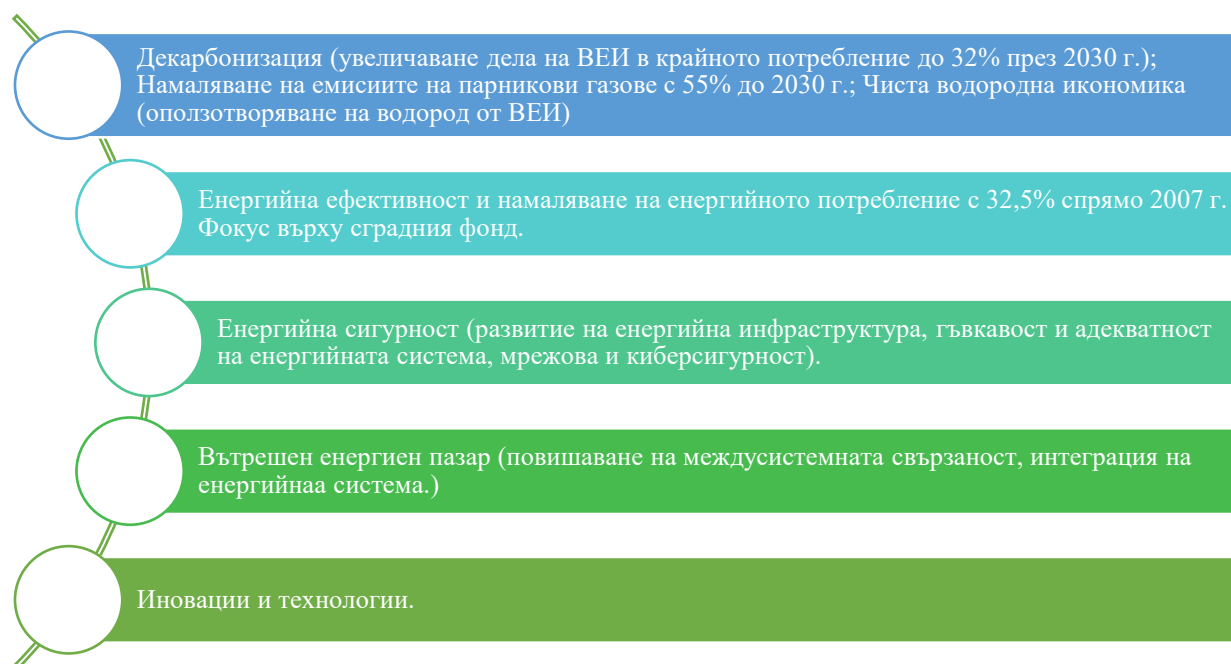
Основните дати за транспониране на Директивата за електроенергията в националното законодателство са следните:

- Всички разпоредби, с изключение на тези в член 4 (свободен избор на доставчик) и член 15а (споделяне на енергия), трябва да бъдат транспонирани до 17.01.2025 г.
- Разпоредбите на член 4 и член 15а трябва да бъдат транспонирани до 17.07.2026 г.

Новите Регламенти са задължителни в своята цялост и се прилагат пряко.

В следствие на влизането в сила на новото законодателство на ниво ЕС, ще се наложат изменения и актуализация на местната нормативна уредба. Тези изменения, респективно, ще окажат влияние и върху дейността на независимия преносен оператор.

Енергийната стратегия на ЕС определя пет тясно свързани измерения за постигане на енергийна сигурност, устойчивост и конкурентоспособност на енергийната система, включително по отношение на електроенергийния сектор:

Регламент 2015/1222 на Комисията от 24.07.2015 г. за установяване на насоки, относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването, определя основата на Европейския целеви модел за развитие на пазара на електрическа енергия, като дава рамката относно създаването и функционирането на единен, вътрешен за общността пазар в краткосрочните времеви интервали „ден-напред“ и „в рамките на деня“.

Интегрирането на краткосрочните пазарни сегменти е от ключово значение за развитието на електроенергийния пазар в рамките на всяка пазарна зона и изграждането на вътрешен пазар за общността и води до ползи, като:

- Повишаване ликвидността, прозрачността, ефективността и социално благополучие
- Повишаване общото благосъстояние и оптималното използване на електрическите мрежи
- Ефективно използване на ресурсите, резервите и междусистемните електропроводи
- Лесен достъп до единния пазар и въвеждане на имплицитна търговия, която премахва ненужните рискове от отделното търгуване на капацитети и електроенергия

ЕСО ЕАД играе водеща роля в либерализация на електроенергийния пазар в България и в изпълнението на изискванията на европейските регламенти, уреждащи създаването на общ европейски пазар. Пазарът на електрическа енергия включва дългосрочни и краткосрочни сделки за покупка и продажба на енергия чрез сделки, сключени двустранно или на платформите на БНЕБ ЕАД.

През първата половина на 2025 г. ЕСО ЕАД продължи успешното администриране на пазара на всички сделки с електрическа енергия, като се провеждат дневни търгове за разполагаемост за допълнителни услуги – резерв за първично регулиране на честотата и резерв за автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности за всеки следващ ден.

На 10 февруари 2025 г. ЕСО успешно се присъедини към платформата PICASSO и стана първият електропреносен оператор в Югоизточна Европа, свързан с европейската балансираща платформа. Европейската платформа е фокусирана върху трансграничен обмен на балансираща енергия от активирани резерви за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности (aFRR). В международния проект PICASSO участват 26 оператора на преносни системи, част от европейската асоциация на преносните оператори ENTSO-E. Платформата PICASSO осигурява общи правила при активирането на балансираща енергия от автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности за всички свързани оператори на преносни системи.

Една от ключовите промени, която настъпи след присъединяването към платформата, е методът на ценообразуване на балансиращата енергия при активиране на услугата автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности (aFRR). Платформата събира и подрежда, според предложената цена, всички налични предложения за балансираща енергия от aFRR и изготвя общ приоритетен списък (CMOL). Работата на европейската балансираща платформа оптимизира в рамките на трансграничния обмен активирането на балансираща енергия между отделните контролни блокове в синхронната зона на Континентална Европа, като се вземат предвид наличните преносни способности.

С успешното свързване към платформата PICASSO ЕСО изпълнява законовите си задължения, произтичащи от член 21 от Регламент (ЕС) 2017/2195 на Европейската Комисия от 23 ноември 2017 г. относно установяване на насоки за електроенергийното балансиране.

След присъединяване на гръцкия преносен оператор към PICASSO, от м. април 2025 г. започна реален трансграничен обмен на балансираща енергия между България и Гърция, като цените на гръцките доставчици на балансиращи услуги вече се отразяват при прилагането на Методиката за определяне на цените на балансиращата енергия.

През първата половина на 2025 г. стартира единадесетата година, през която се отчитат данни за работата на балансиращия пазар в изцяло пазарни условия. Доставчик на балансиращи услуги може да бъде всеки производствен диспечирен блок (централа), диспечирен потребяващ обект, диспечирано съоръжение за съхранение на електрическа енергия или агрегатор, изпълнили техническите изисквания на ЕСО ЕАД. Разходите за разполагаемост за допълнителни услуги се възстановяват чрез цената за достъп, а разходите за предоставената енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу от доставчиците на балансиращи услуги, са ценообразуващ елемент при определяне на цените за енергиен недостиг и енергиен излишък на балансиращия пазар.

ЕСО ЕАД поддържа баланса между производството и потреблението, сигурността и качеството на доставките в ЕЕС, като ползва балансиращата енергия, предоставена както от регистрираните доставчици на балансиращи услуги в България, така и предоставените количества на общоевропейската платформа за активиране на резерви от автоматично вторично регулиране PICASSO, от страна на гръцкия преносен оператор. Във връзка с препоръките на Европейската комисия ЕСО ЕАД измени Правила за провеждане на тръжни процедури за закупуване на

разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности и намали прагът за участие на кандидатите от 5 MW на 1 MW.

Пазар

- *електрическа енергия*

В края първо полугодие на 2025 г. със статус „активен“ са регистрирани 63 стандартни балансиращи групи, 16 специални в т.ч. 1 координатор на затворена електроразпределителна мрежа и 7 комбинирани балансиращи групи, като от 01.07.2025 г. и във връзка със законодателни промени в Закона за енергетиката (обн., ДВ, бр. 44 от 30.05.2025 г.) се отменя ролята на „координатор на комбинирана балансираща група“.

Ползвателите на електропреносната мрежа към 30.06.2025 г. са 262. Крайните клиенти в специалната балансираща група на НЕК ЕАД, в ролята му на Доставчик от последна инстанция (ДПИ), са 15.

По данни за първото полугодие на 2025 г. в мрежата на електроразпределителните дружества делът на консумацията при ДПИ и на свободния пазар от общата консумация в електрическа мрежа са както следва:

Дружества	до юни 2025 г.	
	ДПИ	Свободен пазар
Електроразпределителни мрежи Запад	4,08%	42,8%
Електроразпределение Север	4,5%	38,3%
Електроразпределение Юг	2,67%	43,2%

За първата половина на 2025 г. продажбите на големите производители по регистрирани графици се увеличават с 15,53% спрямо първата половина на 2024 г. както следва:

№	Производител на електрическа енергия	01-06.2024 г., MWh	01-06.2025 г., MWh	Изменение, %
1	АЕЦ Козлодуй ЕАД	7 444 36,20	7 560 268,23	1,56%
2	ТЕЦ ЕЙ и ЕС ЗС Марица Изток 1 ЕООД	744 555,82	1 605 809,45	115,67%
3	ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД	1 558 601,00	2 250 945,43	44,42%
4	ТЕЦ КонтурГлобал Марица Изток 3 ЕАД	574 950,74	333 150,75	-42,06%
5	ТЕЦ Марица 3 ЕАД	30 789,00	80 707,00	162,13%
6	ТЕЦ Бобов дол ЕАД	728 110,00	924 229,90	26,94%
7	Топлофикация Русе бл. 4	-	-	0,00%
8	ТЕЦ ВАРНА	-	-	0,00%
9	СУМА ФЕЦ присъединени към ЕПМ	1 134 369,15	1 462 756,02	28,95%
10	СУМА ВяЕЦ присъединени към ЕПМ	369 337,71	322 056,20	-12,80%

- *балансираща енергия*

През първата половина на 2025 г. активираната енергия в контролната зона на България, за регулиране нагоре е 75 170 MWh спрямо 99 675 MWh за същия период на 2024 г., като намалението е с 24,58%. От общото количество активирана енергия за регулиране нагоре, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране нагоре е 61 421 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране нагоре е 13 749 MWh.

Енергията за регулиране надолу, активирана в контролната зона на България е 92 608 MWh, спрямо 119 387 MWh за първата половина на 2024 г., което е намаление с 22,43 %. От общото количество енергия за регулиране надолу, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране надолу е 48 150 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране надолу е 44 458 MWh.

През първо полугодие на 2025 г. общият енергиен недостиг в страната е в размер на 751 279 MWh, спрямо 551 423 MWh за първата половина на 2024 г., което е увеличение с 36,24 %. Общият енергиен излишък през първата половина на 2025 г. е 824 118 MWh, спрямо 742 419 MWh януари – юни 2024 г., като увеличението е с 11,00%.

- *допълнителни услуги*

В изпълнение на европейската нормативна уредба и с цел осигуряване на пълна прозрачност и публичност, ЕСО ЕАД прилага тръжни правила и използва електронна платформа за провеждане на ежедневни електронни търгове, съгласно Регламент (ЕС) 2017/1485, свързани с осигуряването на първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Тръжните процедури са отворени за всички производители, потребители и агрегатори, които преминават успешно съответните тестове за различните видове резерви, а именно първично регулиране на честотата (активиране в рамките до 30 секунди) и вторично автоматично (активиране в рамките на 5 минути) и ръчно (активиране в рамките на 12 минути и 30 секунди) регулиране на честотата и обменните мощности. Тези резерви могат да се предоставят само от мощности с бърза синхронизация към електроенергийната система като ВЕЦ и от термични мощности в работа.

Целият процес по преквалификация/тестове, регистриране и провеждане на тръжните процедури е детайлно разписан на сайта на ЕСО ЕАД – раздел „Електроенергиен пазар“, секция „Допълнителни услуги“, подсекции „Месечни тръжни процедури“ и „Дневни тръжни процедури“.

Регистърът и резултатите от тръжните процедури са публично достъпни на сайта на ЕСО ЕАД, като обемът на информацията е в съответствие с Регламент (ЕС) № 543/2013 на Комисията от 14 юни 2013 г. за представяне и публикуване на данни на пазарите за електроенергия и за изменение на приложение I към Регламент (ЕО) № 943/2019 на Европейския парламент и на Съвета.

На спечелилите в тръжните процедури доставчици е предоставена възможност за вторичен пазар, за да прехвърлят помежду си договорените количества след одобрение на ЕСО ЕАД.

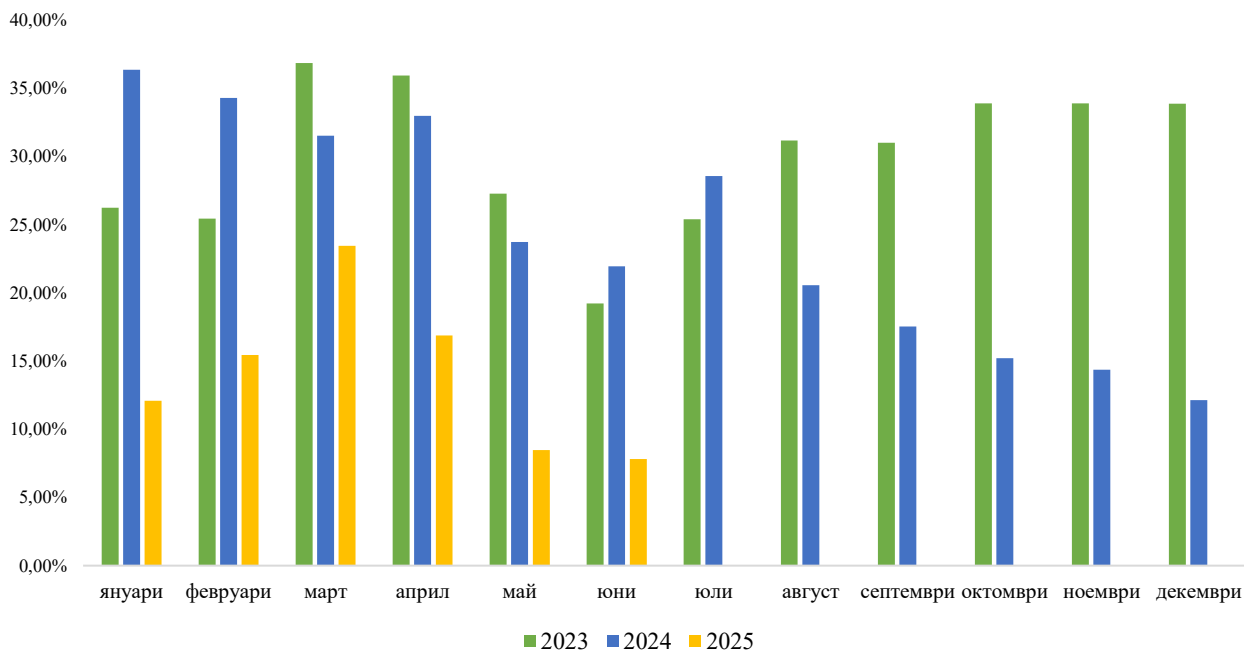
ЕСО ЕАД е предоставило достъп на КЕВР до детайлна информация от проведените търгове, доколкото съгласно чл.21, ал.1, 8а от Закона за енергетиката Регулаторът е институцията определяща разходите за допълнителни услуги, съответно и контролен орган съгласно ЗЕ.

Всеки участник, класиран на тръжна процедура за предоставяне на допълнителни услуги подлежи на проверка от страна на ЕСО ЕАД в реално време за качествено им предоставяне, в т.ч. дали единиците/модулите, предоставящи резерв имат търговски график за доставка въз основа на сключени сделки на БНЕБ.

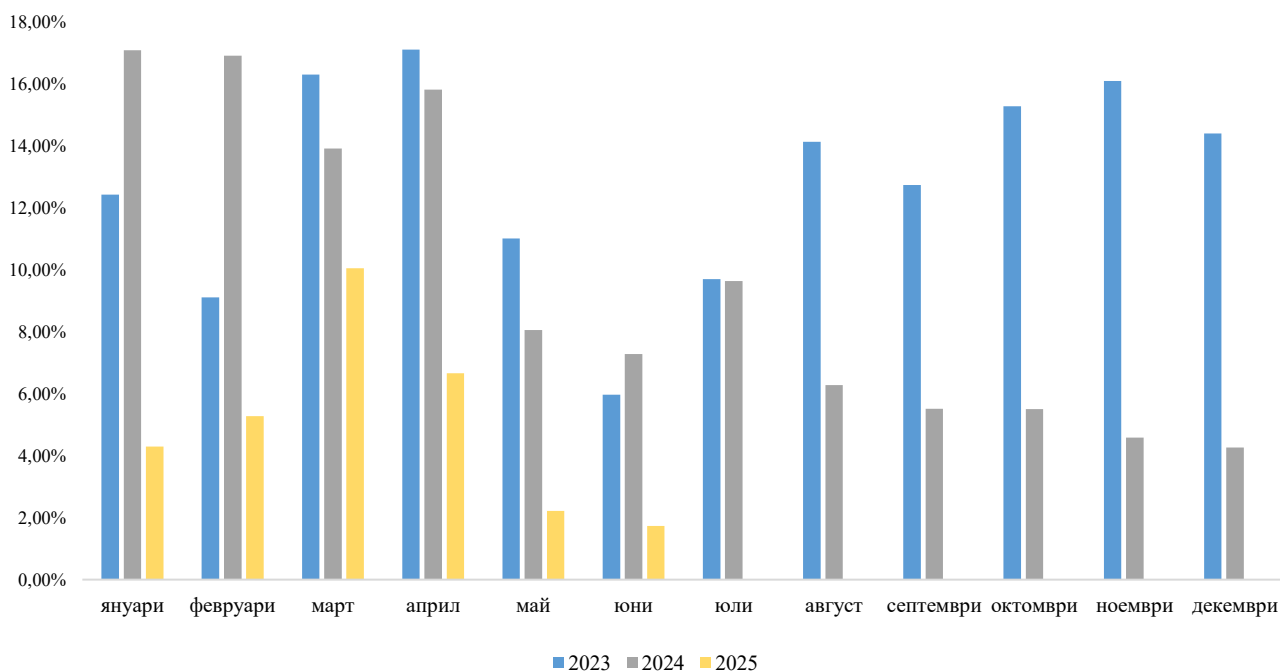
В унисон с протичащата енергийната трансформация, от началото на 2024 г., ЕСО ЕАД стартира регистриране (след успешно преминалата преквалификационна процедура) на ВЕИ, в т.ч. и като част от портфолиото на агрегатори, като доставчици на резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, основно в посока надолу. Към края на юни 2025 г. има регистрирани ФЕЦ 670 MW, ВяЕЦ 72 MW и ССЕБ 96 MW, като част от тези мощности са разпределени при трима агрегатори, чието портфолио съдържа също ВЕИ и ССЕБ в разпределителните мрежи. В процедура по регистрация са още 220 MW ФЕЦ и 164 MW ССЕБ. От 1-ви май 2024 г. с прилагането на новата методика за определяне на цените на балансиращата енергия, позволяваща и отрицателни цени за регулиране

надолу, регистрираните ВЕИ доставчици на резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности се включиха активно на балансиращия пазар. Ефектът от промените на балансиращия пазар бяха дисциплиниращи за пазарните участници, след като те получиха фактурите за причинените небаланси. Процентът на пазарните периоди, в които системната грешка на ЕЕС надвишаваше нива 1 и 2 съответно намаляха драстично за първото полугодие на 2025 година.

Месечен процент на 15-минутните интервали, в които системната грешка на ЕЕС надвишава Ниво 1

Месечен процент на 15-минутните интервали, в които системната грешка на ЕЕС надвишава Ниво 2

За периода януари-юни 2025 г. беше активирана общо балансираща енергия за регулиране надолу от ВЕИ в размер на 28 977 MWh.

Съгласно ценово решение № Ц-17/30.06.2024 г. на КЕВР размерите на резервите, които се обявяват на тръжните процедури за първото полугодие на 2025 г. са както следва:

- Резерв за първично регулиране на честотата и обменните мощности – 45 MW
- Резерв за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 155 MW

- Резерв за ръчно вторично регулиране с цел балансиране на инсталираните мощности с динамично променяща се генерация във връзка с чл. 29, ал. 1 от НРЦЕЕ – 100 MW
- Резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 650 MW

Обобщените постигнати резултати за първото полугодие на 2025 г., са както следва:

- Средно претеглена цена за разполагаемост за първично регулиране на честотата и обменните мощности – 49,497 лв./MWh, респ. намаление с 0,05% на пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР
- Средно претеглена цена за разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 49,98 лв./MWh, респ. намаление с 0,04% на пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР
- Средно претеглена цена за разполагаемост за ръчно вторично регулиране с цел балансиране на инсталираните мощности с динамично променяща се генерация във връзка с чл. 29, ал. 1 от НРЦЕЕ – 10 лв./MWh, респективно без изменение спрямо пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР
- Средно претеглена цена за разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 9,99 лв./MWh, респ. намаление с 0,01% на пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР.

Общият размер на оптимизираните средства следствие провежданите тържни процедури, по отчетни данни възлизат на 17 137 лв. Делът на всеки един от класирани участници в тържните процедури за съответните резерви, по отчет за първото полугодие на 2025 г. е посочен в таблицата по-долу:

Класиран участник	РПРЧ	PaBPЧ	PpBPЧ (ВЕИ)	PpBPЧ	ОБЩО
НЕК ЕАД	40.31%	54.40%	100.00%	98.42%	88.67%
ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД	26.96%	25.24%	0.00%	0.00%	5.41%
ТЕЦ Бобов дол ЕАД	25.62%	20.35%	0.00%	0.00%	4.54%
Топлофикация Русе АД	0.00%	0.00%	0.00%	0.54%	0.36%
Топлофикация Перник АД	0.00%	0.00%	0.00%	0.49%	0.32%
Елнова АД	0.00%	0.00%	0.00%	0.32%	0.22%
ТЕЦ КонтурГлобал ЕАД	7.11%	0.00%	0.00%	0.00%	0.33%
Топлофикация Плевен АД	0.00%	0.00%	0.00%	0.23%	0.16%

Търгове за предоставяне на преносна способност по междусистемните електропроводи

Регламент № 2019/943 на Европейския съюз задължава системните оператори да прилагат пазарни подходи при управление на претоварванията по междусистемните си сечения, да публикуват разполагаемите преносни способности (капацитети) и да ги разпределят на годишна, месечна и дневна база по прозрачен и недискриминационен начин.

В изпълнение на Регламент 2016/1719 Единната платформа за разпределение (ЕПР) провежда дългосрочните търгове (годишни и месечни) за преносни способности от 2019 г. на всички европейски граници в рамките на ЕС съгласно хармонизираните правила за разпределение на дългосрочни права (EU NAR). За България това са границите с Румъния и Гърция. Годишното, месечното и дневното разпределение на преносни способности на българо-сръбска граница се извършва от JAO, след като ЕСО и EMS подписаха Формуляра за присъединяване към Споразумението за предоставяне на услуги за експлицитно разпределение (SLA EXPALL) с JAO и от началото на 2019 г. всички тържни процедури на тази граница се извършват от JAO.

През 2025 г. EMS провежда търгове за разпределение на преносни способности в рамките на деня от името на двата оператора въз основа на одобрените от КЕВР тържни правила за 2022 г.

През 2025 г. ЕСО провежда тържните процедури за разпределяне и предоставяне на преносна способност за търговски обмени по междусистемните сечения на българската ЕЕС с ЕЕС на Северна Македония и Турция в съответствие с одобрените от КЕВР Правила за разпределение на преносни способности. ЕСО обработва офертите за придобиване на ФПП³ и администрира вторичния пазар за прехвърляне/връщане на ФПП чрез web базирана платформа.

Бяха организирани и проведени търгове съгласно общи тържни правила за 50% от съгласуваните преносни способности на българо-турска граница и на границата между България и Северна Македония – на тази граница ЕСО ЕАД провежда дневните търгове, а МЕПСО (Северна Македония) – годишните и месечните.

В началото на 2025 г. започнаха тристранни преговори между ЕСО, МЕПСО и ЈАО за присъединяване на българо-северномакедонска граница към ЈАО. Предвижда се годишните, месечните и дневните преносни способности през 2026 г. да бъдат разпределяни от ЈАО след одобрение на правилата за разпределение от КЕВР.

В края на 2024 г. стартира процесът по пазарно свързване на електроенергийните пазари на България и Сърбия посредством проекта IBWT (пазарното свързване на италианските граници). В този процес участват преносните и борсовите оператори, съответните национални регулаторни органи, като ролята на ЕСО е ключова за процеса, а очакванията са пазарното обединение да се състои през 2027 г., след което дневната преносна способност ще се разпределя имплицитно от борсовите оператори в двете страни.

Проекти, свързани с интегриране пазара на електрическа енергия

- *Проект SIDC (XBID)*

Единният интегриран пазар „в рамките на деня“ позволява непрекъсната трансгранична търговия, насърчава конкуренцията и увеличава ликвидността, като позволява по-ефективно използване на ресурсите за производство на електроенергия в Европа посредством по-доброто прогнозиране, близко до реалната доставка, в най-голяма степен относимо към успешната интеграция на производителите на ВЕИ.

Проектът XBID е създаден за управление и развитие на процедурите и техническата осъществимост на Единния европейски пазар „в рамките на деня“ (SIDC – Single Intraday Coupling). През 2024 г. започна поетапното въвеждане на 15-минутни продукти за непрекъсната търговия в рамките на деня. Процесът е предвиден да завърши след стартиране и на последната шеста вълна, в която участват гръцките граници, (включително и българо-гръцка граница), предвидена да стартира едновременно с проекта за въвеждане на 15-минутни продукти в SDAC на 30.09.2025 г., с първи ден на доставка – 01.10.2025 г.

- *Проект SIDC IDA*

Стартът на проекта бе поставен през 2020 г. с решение на Управителния комитет на пазарните обединения (MCSC) за общоевропейско внедряване на търговете в рамките на деня (SIDC IDA) за прилагане на ново техническо решение, което да дава възможност за остойностяване на капацитета в рамките на деня, в допълнение към платформата за непрекъсната търговия XBID.

На 18 март 2025 г. бяха въведени 15-минутни продукти на българо-румънска граница с пазарния оператор OPCOM S.A. Очакванията са, вторият борсов оператор BRM, опериращ на територията на Румъния да въведе тези продукти през август 2025 г. ЕСО участва във всички планирани тестове чрез обмен на информация и съгласувани действия на регионално ниво.

³ ФПП – физическо право за пренос

- *Проект за съкращаване на времето за затваряне на пазара за сделки с междузонов преносен капацитет в рамките на деня (30' IDGCT)*

Съгласно разпоредбата на чл. 8, пар. 1, т. 1 от Регламент (ЕС) 2024/1747 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за подобряването на структурата на пазара на електроенергия в Съюза считано от 1 януари 2026 г., времето на затваряне на пазара за сделки с междузонов преносен капацитет в рамките на деня, трябва да е не повече от 30 минути преди времето на доставка. Регламентът предвижда възможност за операторите на преносни мрежи, които няма да могат да спазят този срок, да поискат дерогация за период от 2 години.

Под шапката на MCSC има създадена работна група, във връзка с въвеждането на 30' IDGCT, която провежда регулярни срещи, на всеки две седмици, където се представя актуална информация за статуса на всяка държава, готовността ѝ за въвеждане на 30' IDGCT от 01.2026 г. или решението ѝ за искане на дерогация. Споделят се добри практики от ОПС, които вече са предприели стъпки към дерогацията (подготвени документи / пътни карти / проведени обществени обсъждания) и се обсъждат възможностите за провеждане на бъдещи общи или индивидуални тестове на системите.

ЕСО е в процес на оценка на необходимостта от изготвяне на искане за дерогация от посоченото задължение. През второто тримесечие на 2025 г., ЕСО проведе редица вътрешни експертни срещи по темата и се подготвят официалните документи към КЕВР, с които да се поиска дерогация от задължението на чл. 8, пар. 1, т. 1 от Регламент (ЕС) 2024/1747.

- *Проект SDAC*

Проектът е създаден за управление и развитие на процедурите и техническата осъществимост на Единния европейски пазар „ден-напред“ (SDAC – Single Day-Ahead Coupling) в съответствие с европейската законодателна рамка. Проектът стартира първоначално в страните от западна и централна Европа и е базиран на решението PCR (Price Coupling of Regions) и постепенно се разширява. Основната му цел е оптимизираното и пълноценното използване на енергийните ресурси, посредством имплицитна търговия във времеви интервал „ден-напред“.

След успешното обединение на българската пазарна зона с румънската и гръцката, проектът продължава да работи чрез изпълнението на текущи задачи по съответните работни групи. На 29.01.2025 г. в резултат на обществени обсъждания и след одобрение на националните регулаторни органи отпадна обявяването на втори търг (Second Auction) в SDAC на всички европейски пазарни зони, с изключение на Балтийския регион. Промяната има за цел да оптимизира процесите по свързване на пазарите, предвид предстоящото въвеждане на 15-минутни продукти в този пазарен сегмент. По този начин се предвижда повече време, което способства за по-голяма надеждност и намаляване на оперативните рискове, включително риска от разделяне на пазарите.

- *SDAC 15' MTU*

Преминаването към 15-минутни продукти в SDAC е предстоящото предизвикателство, пред което са изправени електроенергийните пазари в Европа. Операторите на преносни системи (ОПС) и номинираните оператори на пазара на електроенергия (НОПЕ) проведоха и анализираха планираните тестове от гледна точка на оперативните процеси, тяхната ефективност и резултати, за да гарантират стабилността на процесите. След въвеждането на проекта в експлоатация, неговата непрекъснатост ще се гарантира от едноседмичен период, при който, ако се установят несъответствия в системите, ще се върне предишната конфигурация на 60-мин. продукти (Rollback Procedure).

ЕСО ЕАД участва активно във всички регулярни срещи и дискусии по проекта и декларира готовност чрез покриване на изискванията от тестовия план. За обезпечаване на системите на централноевропейско ниво се проведоха всеобхватни симулационно - интегриращи тестове (SIT), в периода 03.02.2025 - 30.03.2025 г. Въпреки възникналите проблеми с 15 - минутните продукти, на 28.03.2025 г. Управителният комитет на пазарните обединения (MCSC) реши проектът да премине към следващата фаза – тестове с пазарните участници (Member Tests), които стартираха на 07.04.2025 г., целящи проверка на пълния процес в специални тестови среди с цел по-добра ефективност и оперативност.

На 14 май страните по проекта потвърдиха, че тестовете на общите системи, процедурните тестове и тестовете с пазарните участници са приключили успешно. Повечето от страните декларираха техническа готовност за планирания старт на проекта на 11 юни 2025 г., но някои от участниците декларираха липса на готовност на системите си и невъзможност за покриване на изходните критерии, изтъквайки причини от различно естество.

Следвайки ангажимента си в подкрепа на стабилните пазарни условия, MCSC отложи внедряване на 15-минутни интервали на търговия (MTU) в Единното обединение на пазарите „ден напред“ (SDAC) за 30.09.2025 г., с ден на доставка 1.10.2025 г. До 08.09.2025 г. всички участници трябва да предоставят Декларация за техническа готовност.

Допълнителните тестови сценарии на централно ниво приключиха успешно. В периода 28 юни – 17 август 2025 г. ще се провеждат само регионални и двустранни тестове, където е необходимо.

Във връзка с предстоящото въвеждане в реална работа на проекта се осъществява и промяна на оперативните процедури на ниво SDAC.

Отчитайки по-голямата натовареност на алгоритъма от въвеждането на 15-минутни MTU се провеждат мащабни анализи от страна на ОПС и НОПЕ за въвеждане на резервни подобрения. Мерките се разглеждат като:

- мерки, които се прилагат за избягване на разделянето;
- мерки, които водят до смекчаване на въздействието;

Мерките, които все още са обект на проучване, се предвижда да се внедряват поетапно в краткосрочен, средносрочен (2026 г.) и дългосрочен план (2027 г.), а сроковете зависят от техническото и оперативно внедряване от страна на операторите на преносни системи от една страна и промяната в регулаторната рамка от друга.

Въвеждането на 15-минутни продукти в SDAC и SIDC има за цел да увеличи прецизността на търговските операции, за да се интегрират по-добре възобновяемите източници на енергия в подкрепа на по-голямата ефективност и гъвкавост на пазара. Подобрявайки възможността за реакция на променящото се производство и потребление, новите интервали на търговия се очаква да способстват за по-точно ценообразуване и изготвяне на графици, устойчивост на мрежите и гъвкавост на енергийни системи.

- *Регионални/локални проекти за пазарни обединения*

- IBWT (Italian Borders Working Table):

Проектът за сътрудничество на италиански граници IBWT е съвместен проект за пазарно свързване, включващ операторите на преносни системи и номинираните оператори на пазара на електроенергия в Австрия, България, Гърция, Италия, Словения и Франция във времеви сегмент „ден напред“ и за търговете в рамките на деня.

ЕСО участва, както в проекта за пазарно обединение във времеви сегмент „ден напред“ на италианските граници – IBWT, така и в Регионалния проект за въвеждане на търговете в рамките на деня – IBWT IDA Regional Implementation Project, чрез българо-гръцка граница.

Основните дейности в IBWT, към настоящия момент, са насочени в две направления:

1. Подготовката за стартиране на 15-минутни продукти във времеви сегмент „ден напред“. ЕСО организира цялостния процес по актуализация на оперативните процедури, свързани с въвеждането на 15-MTU. Проведени бяха няколко работни срещи, на които ЕСО представи за съгласуване от останалите участници необходимите актуализации на процедурите във връзка със стартирането на 15-минутния проект. След оценка на информацията, ЕСО предложи конкретни промени за коментар и одобрение. В резултат, на проведения Общ управителен комитет на проекта (IBWT JSC) на 13.06.2025 г., процедурите бяха официално одобрени и приети.

2. Промяна на съществуващото оперативно споразумение на страните по IBWT с цел включване, като страни по договора, на ОПС и НОПЕ част от Енергийната общност, участващи в инициативи за пазарна интеграция с държавите членски. Целта на промяната е да се стартират локални проекти, включващи държавите част от Енергийната общност под шапката на IBWT. Към настоящият момент потвърждение за присъединяване към оперативното споразумение са представени от ОПС и НОПЕ на Черна Гора, Албания, Косово и Северна Македония. Сърбия, посредством българо-сръбска граница, е в процес на получаване на необходимите документи за присъединяване към IBWT проекта. ЕСО е координатор на проекта като подпомага сръбските колеги във връзка с получаването на необходимите потвърждения от Регулаторните органи част от IBWT.

- Локален проект за пазарно свързване на българо-румънска граница:

Локалният проект BG-RO MC Project бе първоначално създаден за уреждане на процесите на българо-румънска граница за постигане на свързване на пазарите в SDAC, което успешно се случи на 27.10.2021 г. и бе изцяло ръководен от ЕСО и БНЕБ. В следствие, дейността на проекта се разшири с включването на втория румънски НОПЕ – BRM (Bursa Română de Mărfuri) към пазарните обединения. Това се случи успешно за времеви сегмент „в рамките на деня“ на 22.05.2024 г., а за времеви сегмент „ден напред“ BRM успешно интегрира платформата си на 19.11.2024 г., чрез проекта BRM DA Local MNA. ЕСО участва в тестовата фаза, както и в процесите по съгласуване и одобрение на оперативните процедури и в подготовката на двустранните договори.

На 18 март 2025 г. бяха въведени IDA на българо-румънска граница с пазарния оператор OPCOM S.A. Очакванията са вторият борсов оператор BRM, да въведе тези търгове през август 2025 г.

На 16.06.2025 г. започна последната фаза от тестове по проекта. Тестовите се провеждат ежедневно и ЕСО взема навременно участие в тях. В тази последна фаза, тестовите се преместиха под егидата на MCSC и по-конкретно – регионалната тестова група ETG. След успешното им провеждане към края на юли месец, се очаква ЕСО, както и останалите участници, да подпишат Декларация за готовност, с която официално се заявява пълната техническа готовност за старт на проекта през месец август.

- Проект за пазарно обединение с пазарната зона на Р Сърбия:

През декември 2024 г. бе подписан меморандум за сътрудничество между преносните оператори (ЕСО и Joint Stock Company Elektromreza Srbije Belgrade “EMS”) и номинираните оператори на пазара на електроенергия (БНЕБ и SEPEX a.d.) на България и Сърбия. Целта на споразумението е създаване на сръбско-български проект за пазарно обединение под шапката на регионалния проект за пазарно обединение във времеви сегмент „ден напред“ на италианските граници – IBWT (Italian Borders Working Table).

Във връзка с изискванията за включване на сръбската пазарна зона към IBWT, Сръбският регулаторен орган представи писмо за съгласие относно осъществимостта на проекта на българо-сръбска граница през февруари 2025 г., а КЕВР предостави своята обратна връзка на 06.06.2025 г. Следващата стъпка, която страните следва да изпълнят, е да изпратят съвместно писмо, изготвено от двата ОПС и двата НОПЕ, до Общия управителен комитет на проекта (IBWT JSC) с искане за официално допускане в проекта. Предложението на писмото е съгласувани и предстои подписването му от четирите дружества и официалното му изпращане до Управителния комитет на IBWT.

За да е възможно пълноправното участие на държавите част от Енергийната общност в европейските проекти за пазарна интеграция, е необходимо европейското законодателство в сектор електроенергетика да бъде коректно имплементирането в местното законодателство.

Към второто тримесечие на 2025 г. Сърбия е имплементирала част от така нареченото адаптираното законодателство, като приетите актове са в процес на оценка от страна на Енергийната общност и на следващ етап от Европейската Комисия.

- Проект за пазарно обединение с пазарната зона на Северна Македония:

Проектът е замразен до имплементирането на съответното адаптирано законодателство от страна на Република Северна Македония. Проектът се очаква да бъде осъществен под шапката на IBWT (Italian Borders Working Table).

- *Други*

- ENTSO-E EnC TF

През първо полугодие на 2025 г. ЕСО продължава активното си участие в работната група на ENTSO-E, като приоритетна задача е подпомагане процеса на създаване на новите региони за изчисляване на капацитет, приложими и за Енергийната Общност (Capacity Calculation Regions - CCRs).

Обсъдиха се 4 предложения, като ЕСО изрази становище по всяко от тях и предложи вариант за своите граници, което допълва предложението на IPTO, както и допълнението от румънския оператор – Transelectrica, който също представи своето виждане за конфигуриране на региона, а именно всички външни граници да са част от SEE CCR. Сръбският ОПС – EMS изрази официална подкрепа за опцията, при която техните северни граници се включват към CORE CCR.

Със съдействието на ENTSO-E се подписа съвместна декларация – от всички ОПС от Енергийната общност, с която се заявява желание за постигане на напредък по въпросите с интегрирането на електроенергийните пазари от Западни Балкани с общоевропейския.

Тъй като на експертно ниво не може да се вземе решение по важни въпроси свързани с напредъка на дискусиите за установяване на CCR, дейността на тази работна група е временно преустановена. Разговорите продължават в друга работна група на ENTSO-E, а именно EnC CCR ET, която е подгрупа на MIWG – работна група за пазарните обединения.

- EnC CCR ET

Експертната работна група е създадена като подгрупа на MIWG, която е в структурата на ENTSO-E с цел да разработи предложение от всички ОПС за изменение на Централния регион и Югоизточния регион за изчисляване на капацитети, за включването, както на общите граници с държавите членки, така и на вътрешните на държавите част от Енергийната общност. Предложението следва да бъде изпратено на АСЕР до 31 юли 2025 г. съобразно изискванията на Агенцията.

Представители на ЕСО участват активно в дискусиите по темата. Съгласно предложената пътна карта за изпълнение на препоръката на АСЕР, към 30.06.2025 г. бяха разгледани и обсъдени основни въпроси, като: прилагането на временно решение за включване на нови граници към съществуващите региони за изчисляване на капацитет, необходимостта от изменение на регионални методологии, както и на-важната тема – степен на имплементиране на европейското законодателство в националните правни рамки.

През първо полугодие на 2025 г. експертната група провеждаше редовни седмични срещи, в рамките на които разработи и впоследствие предложи за одобрение от Пазарния комитет на всички ОПС два основни документа: 1.) Техническа обосновка на предложението за изменение на границите на съществуващите региони за изчисляване на капацитет; и 2.) Предложение за промяна на регионите за изчисляване на капацитет.

На 18.06.2025 г. АСЕР изпрати своето неформално становище по предложението от всички ОПС за изменение на Централния регион и Югоизточния регион за изчисляване на капацитети. Според общата оценка, АСЕР подкрепя предложението за изменение, но също така дава насоки и предложения как да бъде подобро преди официалното му изпращане.

На 23.06.2025 г. в Подгорица, Черна Гора, се проведе еднодневен семинар, на който се обсъдиха последните промени и коментари по документите, за да се отразят препоръките на АСЕР. Очаква се пакетът от документи да бъде одобрен от Пазарния комитет на ENTSO-E на 01.07.2025 г, след което

да бъде официално подаден в Агенцията. ACER, в рамките на 6 месеца следва да излезе с решение за изменение на регионите за изчисляване на капацитета.

– MCSC- JET EnC

Работната група е създадена под шапката на Управителния комитет на пазарните обединения, като в работната група участват представители на ACER и ЕК.

Към настоящия момент усилията на държавите членки и ЕС са насочени към разширяване на Единния електроенергиен пазар към страните от Енергийната общност (ЕО), които обхващат шестте държави от Западни Балкани, Украйна и Грузия. Основна предпоставка за това е въвеждането на адаптираното европейско законодателство в местното такова и определянето на регионите за изчисление на преносни способности за страните от ЕО, като при някои от тях се наблюдава значително забавяне.

Очаква се страните от Енергийната общност да участват в процесите по пазарното свързване в обозримо бъдеще. Към днешна дата следните ОПС са получили статут на наблюдатели и са подписали Global NDA:

- SDAC: OST, EMS; CGES; NOSBiH, MEPSO
- SIDC: OST, EMS; CGES; NOSBiH, MEPSO

Към момента продължава да се работи по примерен план за приемане на държавите в различните времеви сегменти – „ден напред“ и „в рамките на деня“. Обсъждат се различни времеви „прозорци“, в които да се осигури включване в общия европейски електроенергиен пазар. Също така се разглеждат вариантите за включването на тези държави като наблюдатели или участници в основните договори – чрез присъединяване към Global NDA⁴ или Unilateral Confidentiality Declaration⁵.

През първо полугодие на 2025 г. се проведеха няколко редовни срещи на работната група с редовен отчет на дейността и напредъка на държавите от Енергийната общност във връзка с интегрирането им към общоевропейския електроенергиен пазар.

- CROSS CCR CID – Работна група на ENTSO-E, чиято цел е въвеждане на механизъм за преразпределяне на приходите от претоварвания между регионите за изчисление на капацитет в SDAC и IDA и влиянието му на BG-RO като външна граница за CORE региона

На 21.12.2023 г. ACER публикува второ изменение на Методиката за разпределение на приходите от претоварвания (МРПП) за европейските пазари на електроенергия, съгласно чл. 73 от Регламент № 2015/1222. Изменението следва да бъде приложено в рамките на 18 месеца от решението, т.е. юни 2025 г. Основната цел на промените е да осигури управление на неинтуитивните потоци, причинени от ограничения в разпределението (Allocation Constraints (AC)) и усъвършенстваното хибридно свързване (Advanced Hybrid Coupling (AHC)) чрез установяване на подхода на виртуалния център (Virtual Hub).

В тази връзка е сформирана нова работна група в рамките на Пазарния комитет (MC) на ENTSO-E с представители на всички засегнати оператори на преносни системи на съответните CCR. Целта на групата е набелязване на подходите при стартирането на проекта за управлението на приходите от претоварвания и преразпределението между CCR (Cross - CCR CID), относими за пазарен сегмент ден напред (SDAC) – базиран както на подход основан на потоците (FB), така и на подход основан на координираната нетна преносна способност (NTC) и тези произтичащи от търговете в рамките на деня (IDA) при отчитане на неинтуитивните потоци.

Задачата по управление и преразпределение на приходите от претоварвания между CCR се изпълнява от ЈАО, който за целите на проекта следва да разработи алгоритъм за разпределение – напълно нов инструмент (Algorithm Python Tool), който описва процесът съобразно МРПП и се очаква да бъде внедрен от януари 2026 г.

⁴ Глобално споразумение за неразкриване на информация

⁵ Едностранныя декларация за поверителност

ЕСО чрез границата си с Румъния е външна граница на CORE CCR, за която се изисква, съгласно МРПП, да бъде въведено усъвършенствано хибридно свързване. ЕСО участва в проекта и ще следва да приложи механизма за преразпределяне на приходите от претоварване с въздействие върху няколко CCR съгласно чл. 6 от споменатата Методика.

Към настоящия момент работната група работи активно и в тясно сътрудничество с експерти от всички засегнати региони. Обсъждат се различни варианти в случай, че датата за внедряване на проекта се наложи да бъде актуализирана, тъй като проектът е тясно свързан с други ключови инициативи – SDAC 15'MTU, CORE АНС и новата версия на EUPHEMIA.

Внедряването на CORE АНС влияе не само върху изчислението на приходите от претоварвания, но и изисква промени в други системи на JAO (CRDS, PuTo), за които се изискват нови цели решения и интегративен подход.

- Актуализиране на договора между българския и гръцкия преносен оператор във връзка с предстоящото стартиране на проект SDAC / SIDC 15'MTU

Предвид предстоящия през октомври месец старт на проекта, ЕСО и ADMIE съгласуваха и подготвиха актуализация на съществуващия договор. През следващите месеци се очаква той да бъде финализиран и подписан от двете страни.

- SACM 2.0

През първо полугодие на 2025 г. ЕК представи на държавите членки, на два етапа, предложението за изменение на Регламент 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 година за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването. ЕСО съдейства на Министерство на енергетиката във връзка с изготвянето на становище по предложеното за изменение на първия етап, като предстои и изготвянето на становище върху текстовете от целия документ.

РАЗДЕЛ IV – ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ

Управление на електроенергийната система

Дейностите по управление на ЕЕС включват централизирано оперативно управление, контрол и координиране на режимите на ЕЕС, съвместната паралелна работа с електроенергийните системи на страните от континентална Европа и организирането на търговете за разпределяне на междусистемни преносни способности. Координирано с централно диспечерско управление (ЦДУ), в страната работят четири териториални диспечерски управления (ТДУ), които управляват ЕЕС на своята територия. Дейностите по управление на ЕЕС са съгласно възложените чрез Закона за енергетика задължения за координиране, планиране и управление работата на ЕЕС. По-подробно тези дейности се регламентират в: Наредба за условията и реда, при които се осъществява дейността на операторите на електроенергийната система и на разпределителните мрежи, както и на оперативния дежурен персонал от електроенергийните обекти и електрическите уредби на потребителите; Правила за управление на електроенергийната система; Правила за търговия с електрическа енергия; Правила за условията и реда за достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи.

Основни задачи за 2025 г.:

- управление и анализ работата на ЕЕС в реално време, планиране работата на ЕЕС, развитието на преносната мрежа и производствените мощности, включително участие в платформите за балансиране
- осигуряване на необходимите резерви за сигурното и надеждно функциониране на ЕЕС
- определяне на координиран график за планираните престои на производствените агрегати по критерий максимална надеждност, подготовка, разпространение и контрол по изпълнението на заповедта за годишна ремонтна програма на агрегатите
- поддържане на баланса между производство и потребление на електроенергия в страната и планираните обменни мощности с ЕЕС на съседните страни чрез управление на оперативните резерви на територията на страната в реално време
- осъществяване на паралелна работа на ЕЕС на България с ЕЕС от Европейската мрежа на електропреносните системни оператори (ENTSO-E) и съвместната работа с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международните договори
- централизирано денонощно регулиране на напреженията в преносната мрежа при минимални загуби на активна енергия при пренос и трансформация
- обмен на изчислителни модели с останалите оператори от ENTSO-E и с регионалните координационни центрове, както за целите на оперативното планиране така и за перспективното планиране за развитие на електропреносната мрежа на страната
- управление на „претоварването“ на елементи в електропреносната мрежа (Congestion Management), както и изпълнение на задълженията произтичащи от Регламент (ЕС) 2019/943, Регламент (ЕС) 2015/1222 и Регламент (ЕС) 2016/1719
- настройки, проверки и анализ действието на релейните защиты и противоаварийните автоматики в обектите от системно значение
- определяне изискванията към регулиращите и управляващите системи на производителите от системно значение и организиране на системни изпитания
- определяне на техническите изисквания и условия за присъединяване на ползвателите на електропреносната мрежа
- преквалифициране на кандидати за доставчици на балансиращи услуги
- участие в изработването на 10-годишните планове за развитие на електропреносната мрежа на страната и на ENTSO-E
- изготвяне и периодично актуализиране на план за справяне с енергийни кризи, защитен план и план за възстановяване

- участие в управляващите комитети (System Operation Committee, System Development committee и Information & Communication Technology Committee), както и съответните работни групи.

1. Оперативно управление на ЕЕС, енергийни, електрически и оперативни режими

Централизирано оперативно управление на ЕЕС, включва:

- регулиране на честотата и обменните мощности
- регулиране на напреженията в преносната мрежа
- оперативни превключвания за промяна конфигурацията на електрическата мрежа
- координация на паралелната работа на ЕЕС на България с другите ЕЕС от електроенергийното обединение на ENTSO-E
- противоаварийно управление на ЕЕС
- възстановяване на устойчивата паралелна работа на ЕЕС след системни аварии
- осигуряване равнопоставеност на ползвателите при достъпа им до преносната мрежа, като се спазват изискванията за качество на електрическата енергия
- управление на пазара на балансираща енергия

За изпълнение на посочените по-горе системни услуги се организират ежедневни тръжни процедури за предоставянето на допълнителни услуги от ползвателите на електропреносната мрежа:

- резерв за първично регулиране на честотата
- автоматичен и ръчен резерв за вторично регулиране на честотата и обменните мощности
- резерв за ръчно вторично регулиране с цел балансиране на инсталираните мощности с динамично променяща се генерация във връзка с чл. 29, ал. 1 от НРЦЕЕ
- резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности

Режимите на работа на ЕЕС на България се основават на принципите за гарантиране сигурното, безопасно и ефективно функциониране на електроенергийната система, непрекъснатостта на снабдяването на потребителите с електрическа енергия, изпълнение изискванията на ENTSO-E и правилата за управление на електроенергийната система, при минимални загуби на активна енергия при пренос и трансформация.

Ежедневно се изготвят актуални изчислителни модели за потокоразпределение, с които се прави оценка на изпълнението на критерия за сигурност n-1 и допустимостта на различни ремонтни схеми, както и определяне на трансграничната преносна способност (NTC). Определят се критични аварийни режими и се препоръчват необходимите режимни мерки, с цел предотвратяване и ограничение на потенциални аварийни състояния. Разработен е пакет от потребителски подпрограми и този процес се осъществява със софтуера Siemens PSS-E, за анализ на режимите на ЕЕС.

Непрекъснато се контролира работата на управляващите и регулиращите системи в електрическите централи и системните автоматики в подстанциите. Периодично се организират и провеждат системни изпитания за проверка готовността на електрическите централи да предоставят допълнителни услуги и изпълнение на Защитния план и Плана за възстановяване.

Участието в регулирането на напреженията е задължение на всички производители на електрическа енергия, присъединени към преносната мрежа, в съответствие с изискванията на ПУЕЕС и техническите възможности на генериращите средства.

Участието в противоаварийното управление на ЕЕС е задължение на всички ползватели на електрическата мрежа, в съответствие с изискванията на Защитния план и Плана за възстановяване на ЕЕС.

Във връзка с присъединяването на значителни генериращи мощности от ВЕИ в мрежа Ср.Н, периодично се преизчисляват и актуализират настройките на АЧР⁶ и АПОР⁷ чрез издаване на съответните заповеди.

Участва се в работните групи на ENTSO-E за изработка и осъвременяване на мрежовите кодекси, през първото полугодие стартира работата по новата версия на кода за работа и възстановяване на ЕЕС след тежки аварии (NC ER). Взима се активно участие в комитета за развитие на мрежата (SDC), към ENTSO-E.

Поддържа се работата на мрежата от регистратори с непрекъснат запис и се анализират произтеклите гранични режими в системата. Проведе се тръжна процедура за разширяване на системата от регистратори с непрекъснат запис с нови 40 броя устройства. Те ще имат и функцията PMU (phasor measurement unit), което допълнително ще разшири възможностите за анализ на граничните режими и аварийни събития. След завършване разширяването на системата от регистратори, ЕСО ще разполага с 68 устройства за непрекъснат запис, като 40 от тях ще изпълняват и функциите на PMU.

Актуализирани бяха настройките на АЗПН⁸ в п/ст „Марица изток“ и п/ст „Бургас“, във връзка с разкъсването на ЕП 400kV „Сан Стефано“. Конфигурирани бяха устройствата и изчислени настройките на АЗПН в новите полета в п/ст „Асеново“.

Изготви се конфигурация на ново устройство за противоаварийна автоматика на междусистемен електропровод 400kV „Нишава“. Актуализирани бяха настройките на АПАХ и изготвен проект вторична комутация, за въвеждане в експлоатация на новото устройство.

Изготвени са конфигурации и проект вторична комутация, за въвеждане в експлоатация на 6 бр. устройства за синхронизирано включване на шунтови реактори 400kV в п/ст „София запад“ и п/ст „Варна 750“.

Изготвени бяха заповеди за извеждане на АЧО⁹ на ТЕЦ „София“ и ТЕЦ „Марица изток 3“.

Преглед и съгласуване на проекти за изграждане на нови обекти във връзка с въвеждане в експлоатация на ВЕИ.

През първата половина на 2025 г. се проведеха четири тридневни срещи, включващи обучения и сесии с диспечерски тренажор DTS, в които взеха участие 40 диспечери и двама заместник ръководители ТДУ, 10 специалисти от ЦДУ и 6 специалисти от ТЕЦ Марица изток 2, в които се обсъдиха актуалните теми и събития през годината, запознаха се с възможностите за оценка на състоянието и изследователския режим в SCADA системите, отработиха се текущите възможности за осигуряване на аварийни коридори за собствени нужди на АЕЦ и ТЕЦ, съгласно плана за възстановяване на ЕЕС след тежки аварии, както и предстоящите нововъведения в оперативната работа на диспечерите в ЦДУ и ТДУ.

2. Прогнозиране на електрическите товари, планиране на генериращите мощности и режима на работа на електроенергийната система

ЦДУ планира и координира ежедневното управление на ЕЕС на база средносрочно и дългосрочно развитие на производствената подсистема и на електропреносната мрежа.

Планиране работата на ЕЕС е една от най-обемните и отговорни дейности и включва:

- ежедневно провеждане на тръжни процедури за осигуряване на необходимите резерви за сигурното и надеждно функциониране на ЕЕС
- изготвяне на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни мощностни и електроенергийни баланси на страната

⁶ АЧР – автоматично честотно разтоварване

⁷ АПОР – автоматика, прекратяваща островен режим

⁸ АЗПН – автоматика за защита от повишено напрежение

⁹ АЧО – автоматично честотно отделяне

- разработване на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни прогнози за изменение на потреблението на електрическа енергия в страната
- изготвяне на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни планове за развитие на електроенергийната система с цел осигуряване на електроенергийния баланс
- периодична краткосрочна оценка на адекватността на ЕЕС
- валидиране на брутни графици на производителите присъединени към преносната мрежа
- прогнозиране на технологичните разходи в електропреносната мрежа за следващ ден и в рамките на деня (възможно най-близко до реалното време)
- ежедневна оценка на очаквания режим на работа на ЕЕС, проверка изпълнението на критерия за сигурност n-1 и допустимостта на планирани ремонтни схеми
- изчисляване на разполагаема пропускателна способност (NTC) по междусистемните електропроводи за различните пазарни времеви периоди, във връзка с обмена на електроенергия с останалите страни от зоната на континентална Европа.

През месец септември 2024 г., КЕВР одобри внесения от ЕСО „План за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2024-2033 г.". ЕСО участва активно в разработване на планове за развитие на преносните електрически мрежи на регионално ниво (Югоизточна Европа) и общоевропейско ниво (ENTSO-E). Разработен е Регионален инвестиционен план. Планът е част от новия десетгодишен план на ENTSO-E, TYNDP 2024.

Очакванията са да се повиши общата преносна способност по южните граници, след изпълнение на някои дейности по съгласуване със съседните оператори от страна на гръцкия оператор IPTO.

При присъединяване на потребители, производители и обекти на разпределителните предприятия към преносната електрическа мрежа, ЦДУ участва в определяне изискванията и начина за присъединяване и управление, както и в съставянето на съответните договори.

При изграждане на генериращи мощности от системно значение или при промяна в топологията на електропреносната мрежа, в ЦДУ се изследва потокоразпределението, пресмята се устойчивостта при гранични режими и се определят изискванията към управляващите системи.

Поддържането на напреженията в електропреносната мрежа в допустимите граници, гарантира сигурната и безопасна работа на ЕЕС, техническите и икономическите характеристики на електрическите съоръжения, устойчивата работа на синхронните генератори и е условие за намаляване загубите при пренос и трансформация на електрическата енергия. Регулирането на напреженията се извършва централизирано чрез “График по напрежение”, който се разработва, задава и контролира ежемесечно от ЦДУ.

За оценка сигурността и планиране режима на работа на преносната електрическа мрежа се изготвят изчислителни модели, като ежечасно се събира и обработва информация, както в рамките на ЦДУ, така и в рамките на ENTSO-E, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2015/1222. Извършва се голям обем работа за ежедневно генериране и успешно валидиране на 72 изчислителни модела на ден в UCSE-DEF формат, по 24 почасови модела за всеки от хоризонтите на оперативно планиране: в рамките на деня (IDCF), ден напред (DACF) и два дни напред (D2CF). Тези прогнозни модели се изпращат на сървъра на ETRANS в Laufenburg (Swissgrid - Switzerland). За целите на работния процес, ден напред (DACF) се предоставят редовно и изчислителни модели в CGMES формат, през платформата OPDE.

Съществена част от планирането режима на работа на преносната електрическа мрежа, е подготовката на „Годишна ремонтна програма на мрежа 400 kV и 220 kV на ЕЕС на България“. Тя се изготвя на базата на ремонтната програма на междусистемните електропроводи, обобщените от дирекция „Пренос на ел. енергия“, заявки за ремонт на съоръженията в отделните мрежови експлоатационни райони (MEP), ремонт на съоръженията в ОПУ на АЕЦ „Козлодуй“, програмата за ремонт на генериращите мощности и инвестиционната програма на ЕСО. Получената информация се обработва и проверява чрез съответните изчислителни модели за допустимост, от гледна точка на критериите за сигурност. Процесът е итерационен и отчита ремонтните програми на електропреносните системи на Румъния, Сърбия, Черна гора, Северна Македония, Албания, Гърция, Босна и Херцеговина, Косово, Хърватия, Унгария и Турция. Дейностите се координират на годишна база, ротационно от регионалните координационни центрове SCC Белград и SEleNe Солун.

Ежеседмично се генерира и изпраща информация за оперативните изключвания в електропреносна мрежа 400 kV – Outage planning Coordination, както и данни за оценка на адекватността – Short Term Adequacy.

CGMES (Common Grid Model Exchange Standard) е нов формат за обмен на изчислителни модели и свързана информация на ENTSO-E, и е базиран на серията стандарти IEC-61970. Мигрирането към CGMES е вменено на ENTSO-E от нормативни документи на ЕС и засяга почти всички работни процеси от оперативното и перспективното планиране, и в частност генериране, трансфер, обединяване и анализ на математически изчислителни модели за изследване режимите на работа на електропреносната мрежа. Всички тези процеси, а именно ID, DACF, D2CF, Month Ahead, Year Ahead, включително ITC (Inter-TSO compensation) механизма за компенсиране на разходите от трансграничните потоци, понастоящем се обслужват от съществуващия UCTE-DEF – ASCII базиран формат за обмен на изчислителни модели в рамките на ENTSO-E. Завършена е успешно миграция към софтуерния продукт Siemens PSS®E, използван за генериране и анализ на изчислителни модели за целите на изброените процеси. Приетият подход на работа с продукта Siemens PSS®E е пригоден да покрива съответните задължения както с UCTE-DEF, така и CGMES формат за обмен на изчислителни модели. Интегрираното решение на Siemens за интерфейс към CGMES е софтуерния продукт Siemens PSS®ODMS. Siemens PSS®E и Siemens PSS®ODMS, са със свършено различни потребителски и машинни интерфейси. След интензивна кореспонденция с представители от обслужването на Siemens PSS®ODMS, отново се постигна успешно участие на ECO в ежемесечните тестове за обмен на изчислителни модели в CGMES формат. OPDE е платформата на ENSTO-E за обмен на информация за оперативно планиране, OPDE (ENTSO-E Operational Planning Data Environmnet). Проектирана е за обмен на изчислителни модели в CGMES формат, както и за обмен на данни за съгласувани междусистемни обмени за съответните времеви диапазони.

Текущата версия на формата, CGMES v2.4.15, е публикувана като технически спецификации (IEC TS 61970-600-1 и IEC TS 61970-600-2) на IEC (International Electricity Commission).

В ход е процедура по приемане на CGMES version 3.0 като пълномощен стандарт на IEC. Новата версия е изготвена с цел, да покрие всички изисквания към нивото на детайл и обмен на данни за изчислителни модели, изключвания в мрежата, различни противоаварийни схеми и свързана информация, съгласно изискванията на всички нормативни документи на ЕК. Всички бъдещи обмени на изчислителни модели във версия CGMES 3.0 ще бъдат покрити със софтуерния продукт Siemens PSS®ODMS, с предварителна подготовка със Siemens PSS®E.

Процедурите за обработка на входните данни и последващо изготвяне на изчислителните модели за оперативното планиране се изготвят в отдел „Електрически режими“. По този начин се обезпечава работата и на отдел „Оперативни режими“, на който беше разработена процедура за изготвяне на изчислителни модели за хоризонт „Два дни напред“ в UCTE-формат, чрез софтуерния продукт Siemens PSS®E.

Участие в тестване и експлоатация на уеб базираната платформа на ENTSO-E, за координиране на изключванията в електропреносната мрежа на пан-европейско ниво Outage Planning Coordination (OPC). OPC и Short-Term Adequacy (STA) са две от задължителните задачи, вменени на Регионалните координационни центрове от Регламент (ЕС) 2017/1485.

Рамката за засилена регионална координация на оперативната сигурност (Regional Operational Security Coordination – ROSC), предвижда по-детайлен анализ и оценка на сигурността, както и остойностяване и прилагане на конкретни противоаварийни мерки при необходимост.

С цел обезпечаване на регионалния център SELeNe със софтуерно решение за бъдещите работни процеси съгласно ROSC, бяха проведени тестове с библиотеката със свободен достъп PowSyBl. Тя е разработена от RTE International и представлява алгоритъм с отворен код, който поддържа и позволява анализ на потокоразпределение, изследване на критерия n-1 и други функционалности, като е декларирано, че поддържа форматите UCTE-DEF и CGMES, за обмен на изчислителни модели. В резултат бе реализирана демонстрационна версия с функционалност за импорт, изследване на потокоразпределение и анализ на критерия „n-1“, с изчислителни модели на България и Континентална Европа. Не са проведени тестове за асемблиране (обединяване) на изчислителни модели. Анализът на установените режими на електропреносната мрежа са само част от задачите предвидени в обхвата на

ROSC. Въпросните задачи се отнасят до оптимизация на цени и ресурсна адекватност и ще се извършват отделно от анализа на режимите на работа на електропреносната мрежа.

След одобрението от националните регулатори на страните от регион Югоизточна Европа на последното изменение на „Методология за изчисление на междузонова преносна способност за пазарния интервал за ден напред и в рамките на деня“, в което беше отразена необходимостта от включване на изискванията за достигане на минимален праг от 70 % от преносния капацитет между търговските зони, като се спазват стандартите за безопасност за сигурна експлоатация на мрежата по Член 16(8) от Регламент (ЕС) 2019/943, бе необходимо да се предприемат следващи стъпки към изпълнението на новите изменения. През първо полугодие на 2025 година по време на тестването на готовата за целта част от разработения софтуерен инструмент от страна на N-Side (разработчик web-базирана платформа, която ще бъде отговорна за предоставяне на услугата по прилагане на изискването за 70% при изчисление на капацитетите за „ден напред“ (DA 70% CC)) бяха идентифицирани грешки от страна на участниците на операторите на България, Гърция, Румъния и SEleNe CC. Последните възпрепятстваха широкото тестване на дадени функционалности на разработения софтуер, правейки невъзможно организирането на външни паралелни тестове с участието на всички заинтересовани страни, т.е. операторите на регион SEE TSOs и SEleNe CC. Поради горе-споменатите причини се наложи операторите от регион SEE CCR да изпратят искане към Националните регулатори за промяна в методиката на срока на очаквания период на готовност. След продължителни дискусии между трите оператора, SEleNe CC и разработчика на софтуера N-SIDE, операторите в региона се съгласихме, че промяната на срока на готовност от 1.01.2025 г. на 01.10.2025 г. ще позволи правилното тестване на разработения софтуер. Националните регулатори на Румъния, Гърция и България бяха уведомени своевременно за тази промяна. На 22.05.2025 г. изменената за целта методиката беше публикувана на сайта на ENTSO-E за публични консултации от 22.05.2024 г. до 23.06.2024 г. и в момента се очакват резултатите от края общественото обсъждане.

Във връзка с изпълнение на услуга, изискуема като задължителна за предоставяне от страна на регионалните координационни центрове, бяха организирани срещи между представители на SEE SOR (ECO ЕАД, IPTO и TERNА) и SEleNe CC на тема S&P RC. Приета е „пътна карта“ и съответно изискуемите към процеса входни данни са предоставени от страна на ECO. Задачата е предвидено да бъде изпълнявана в „работна фаза“ след средата на 2026 г.

Към услугата CSA, предоставяна ежедневно от страна на SEleNe CC, бе обсъдено, прието и въведено в режим на ежедневно изпълнение допълнение на процеса касаещо изпълнение в „рамките на ден“ (процесът обхваща последните 12 часа „рамките на ден“). Допълнително е одобрен и въведен в режим „при поискване“ изпълнението на същия процес, за различни от гореспоменатата часова рамка часове в рамките на деня.

В началото на месец март 2025 г. бе взето участие в изготвяне и одобрение на изменената процедура към процес CGS – Critical Grid Situation. От началото на месец юли 2025 г. ще започне изпълнение на тестове към същия процес и се очаква след началото на септември 2025 г. същия да има възможността за изпълнение в „работна фаза“.

През първо полугодие на 2025 г. предоставените на SEleNe CC индивидуални мрежови модели за времевите интервали два дни напред, ден напред и в рамките на деня от страна на ECO са 100% сходими и не представляват пречка за извършване на някои от изискуемите към координационния център задачи. За същия период софтуерния продукт, отговорен за пресмятане на трансгранични преносни капацитети към SEleNe CC, е постигнал сходимост при решаване потокоразпределението на използвания за различни процеси обобщен мрежови модел (CGM) в над 99% от всички случаи. Данни по отношение на пресметнатите NTC стойности за различните краткосрочни времеви хоризонти са представени в таблицата по-долу.

Процент от всички случаи в които	GR → BG			GR ← BG			RO → BG			RO ← BG		
	2D	DA	ID	2D	DA	ID	2D	DA	ID	2D	DA	ID
Monthly NTC > CALC NTC 2D, %	8.5	-	-	3	-	-	12	-	-	51	-	-

Процент от всички случаи в които	GR → BG			GR ← BG			RO → BG			RO ← BG		
	2D	DA	ID	2D	DA	ID	2D	DA	ID	2D	DA	ID
2D NTC > CALC NTC DA, %	-	37	-	-	42	-	-	41	-	-	72	-
DA NTC > CALC NTC ID, %	-	-	26	-	-	33	-	-	32	-	-	43

3. Междусистемни обмени

ЦДУ получава графиците за междусистемен обмен (т.нар. „външни графици“) на търговските участници, въз основа на които изготвя почасов график на трансграничните обмени за контролната зона България и ги съгласува със системните оператори на съседните контролни зони (Румъния, Сърбия, Северна Македония, Гърция и Турция).

ЦДУ изготвя и предоставя на координационен център Север (Amprion GmbH), посредством общоевропейската Верификационна платформа (RG CE Verification Platform) съгласувани с други контролни зони и блокове графици за почасови обмени на електроенергия (внос и/или износ), контролира изпълнението на техническите условия по подписаните меморандуми и двустранни споразумения, свързани с междусистемния обмен на електроенергия.

ЦДУ отчита, контролира и съгласува физическите обмени (15-минутни интервали, почасови и месечни) на електроенергия по всички междусистемни електропроводи (на държавна граница) със съответните системни оператори. Проверява „неумишлените отклонения“ от планирания обмен на електроенергия за българската ЕЕС при паралелна работа към синхронната зона на континентална Европа.

Дейностите по съгласуване на графиците за междусистемен обмен, отчитането на физическите обмени на електроенергия се извършват в съответствие с Рамково Споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа (Synchronous Area Framework Agreement for RC CE) и Правилата за търговия с електрическа енергия.

Понастоящем всички оператори изпращат във Верификационната платформа своите графици за обмен между управляваните от тях контролни зони, където те се валидират автоматично и всеки оператор може да проследи процеса по валидация посредством интернет достъп.

По данни от средствата за измерване и приведени към граница внос/износ на електроенергия през първото полугодие на 2025 г. в българската ЕЕС са постъпили 2 413 494 електроенергия от съседните ЕЕС, а са изнесени 3 672 553 MWh.

През първото полугодие на 2025 г. нетният физически износ на електроенергия от България е в размер на 1 259 060 MWh, което представлява значително увеличение спрямо същия период на 2024 г., когато нетният износ е бил 17 842 MWh или 70 пъти по-малко. Последното е обусловено основно по икономически причини и свързаността на българския електроенергиен пазар с този на страните от ЕС (пазарните обединения).

ЦДУ разпределя и предоставя преносна способност по междусистемните електропроводи и контролира използването на закупените права за пренос, съгласно одобрените от КЕВР Правила за разпределение на преносни способности по междусистемните сечения на България.

ЦДУ изпълнява функциите на национална кантора за предоставяне на единен идентификационен код за ENTSO-E (EIC) в сектор електроенергетика.

ЦДУ следи и контролира изпълнението на задълженията по Споразумението за междуоператорско компенсиране на загубите при преминаването на трансгранични потоци електроенергия, генерирани от други страни (ITC – механизъм на ENTSO-E). Споразумението съгласно Регламент 838/2010 е задължително за всички страни членки на ЕС, като е подписано от всички системни оператори в ENTSO-E. За нуждите на този механизъм, ЦДУ изготвя и изпраща всеки месец по шест модела (snapshot) на FTP-сървъра в Brauweiler (Amprion GmbH).

4. Финансово уреждане на „неумишлените отклонения“ при паралелна работа на българската ЕЕС в мрежата на ENTSO-E (FSkar)

От 1.06.2021 г. е в сила методологията FSkar (Financial Settlement of KΔf, ACE and ramping period), въвеждаща финансово уреждане на „неумишлените отклонения“ между системните оператори в преносната мрежа на ENTSO-E. Компенсациите вече не се извършват чрез физически графици, а чрез финансов сетълмент. Изчисленията се извършват от Amprion, който предоставя месечни справки за одобрение, след което JAO извършва фактуриране.

5. Проектът IGCC (Международно сътрудничество по управление на мрежата)

В изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) 2017/2195 (EBGL – Насоки за електроенергийно балансиране), ЕСО ЕАД е присъединен към платформата за нетиране на небалансите в реално време (IGCC). За първото полугодие на 2025 г. сумарното количество на получените корекционни сигнали от платформата IGCC за контролния блок на ЕСО е в размер на 59,5 GWh в посока внос и 106,8 GWh в посока износ.

6. Проектът PICASSO

На 10 февруари 2025 г. ЕСО успешно се присъедини към платформата PICASSO и стана първият електропреносен оператор в Югоизточна Европа, свързан с европейската балансираща платформа. За първото полугодие на 2025 г. сумарното количество на активираните предложения от платформата PICASSO за контролния блок на ЕСО е в размер на 59,7 GWh в посока внос и 42,8 GWh в посока износ.

7. Релейна защита

ЦДУ методически ръководи експлоатацията на релейните защиты, изчислява и задава настройки и контролира тяхното изпълнение. Извършва анализ на действието на релейните защиты и автоматиките в електропреносната мрежа.

За отчетния период са изчислени настройки за релейни защиты и издадени съответните заповеди и писма за 42 подстанции в мрежа 110 kV и 2 подстанции в мрежа 400 kV във връзка с едновременно протичащи инвестиционни дейности за модернизация и развитие на ЕЕС. За този период са издадени и 22 заповеди за ускорение на релейните защиты.

Осъществен е контрол и съдействие при работното проектиране на 44 обекта.

В 2 подстанции е работено по настройка, конфигуриране, тестване и въвеждане в експлоатация на цифрови ДЗШ.

Обработени бяха профилите на над 22 електропровода 110, 220 и 400 kV и съответно актуализирани базите данни за програмните комплекси ASYM WIN и NEPLAN. За определяне нивата на токовете на късо съединение се поддържат и актуализират базите данни и в перспектива от 10 години. Бяха предоставени необходимите данни за токове на късо съединение в 25 обекта за целите на проектиране. Изчислени и предоставени данни за оразмеряване на мълниезащитни проводници на 11 електропровода.

За извършени услуги на външни фирми по изчисляване на настройки за релейни защиты, съгласуване на работни проекти и настройки на релейни защиты, данни за токове на късо съединение, ЕСО ЕАД получи 275 хиляди лева с ДДС.

8. Системи за управление на ЕЕС в реално време

Продължи адаптирането и разширението на телекомуникационните възможности на SCADA/EMS в ТДУ. Базите на оперативните системи за ЦДУ и ТДУ бяха разширени с всички рехабилитирани и нововъведени в експлоатация обекти, присъединени към преносната мрежа на Р. България.

Системите за управление в реално време бяха подготвени за работа с платформата за балансиране PICASSO.

Приключи изпълнението на договора по инвестиция С4.14 „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“, подпроект № 5 „Модернизация на SCADA/EMS в ЦДУ с допълване на

функционалности в резервен център за управление на ЕЕС“, съфинансирана със средства от Механизма за възстановяване и устойчивост на Европейския съюз.

Продължи изпълнението на договора по инвестиция С4.14. „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“, Подпроект 2 „Модернизация на SCADA в Опорен пункт с въвеждане на възможност за далечно резервиране“.

Подготви се и започна провеждането на обществената поръчка по инвестиция С4.14. „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“, Подпроект 6 „Дисплейни стени“.

Също така продължи експлоатацията на общоевропейската система за обмен на информация в реално време между диспечерските пунктове – EAS (ENTSO-E wide Awareness System). Проведени са тестове за работа със системата от диспечерите в ЦДУ.

Продължи разширяването на наблюдаемостта на преносната мрежа на съседните оператори; Продължава обучението и използването на мрежовият анализ в системата на ТДУ; Специалисти от ЦДУ взеха участие в изпитанията на рехабилитираните ВЕЦ от системно значение; Като част от обмен на информация с останалите системни оператори, координационните центрове и информационните системи на ENTSO-E, се използва новата комуникационна мрежа (Communication Network - CN).

Продължи обучението на диспечерите от ТДУ и ЦДУ на диспечерският тренажор.

9. Телекомуникационна мрежа, телемеханика и системи за автоматизация и управление на подстанции и непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ¹⁰

Специалистите по АСДУ се включиха активно в разширението на оптичната телекомуникационна мрежа чрез сплайсване на оптични трасета, изградени със собствени сили с OPGW¹¹ и ADSS¹² кабели. Общата дължина на оптичната мрежа към средата на 2025 г. е 8 745,8 км. Започна изграждането на DWDM мрежа за предоставяне на трафични услуги на клиенти, което ангажира значителен ресурс от страна на специалистите по телекомуникации, като се планира търговската експлоатация да стартира до края на 2025 г.

Телекомуникации

Телекомуникационната мрежа има сложна инфраструктура, обхващаща територията на цялата страна и включва устройства с различно предназначение и функционалност.

Телекомуникационната мрежа е основната среда, осигуряваща свързаността на системите, използвани за целите на:

- оперативното управление на ЕЕС;
- релейни защиты и пренос на команди за противоаварийна автоматика;
- осигуряване на WAN (wide area network) свързаност между локалните мрежи на ЦДУ и ТДУ;
- обмен на данни през комуникационната мрежа на ENTSO-E (PCN) с другите преносни оператори, членове на организацията, и с разчетни центрове на организацията.
- Дистанционен достъп до интелигентни устройства в подстанции (телекомуникационна и телемеханична апаратура, релейни защиты и локални контролери) за дистанционна диагностика, преконфигуриране и за бързо локализиране и отстраняване на повреди.

През първото шестмесечие на 2025 г., дейностите в частта телекомуникации включваха основно доставка и въвеждане в експлоатация на модерни оптични DWDM/MPLS (dense wavelength-division multiplexing/multi protocol label switching) телекомуникационни устройства за пренос на данни, както на SCADA системи, така и на друга оперативна информация. С изграждането на новата мултипротоколна мрежа значително се повиши нивото на информационна сигурност, чрез криптиране на физическо ниво на всички транспортни връзки.

¹⁰ АСДУ – автоматизирана система за диспечерско управление

¹¹ OPGW – optical ground wire

¹² ADSS кабел – all-dielectric self-supporting cable

Към средата на 2025 г. са монтирани повече от 330 възела, както в обекти на ЕСО ЕАД, така и в обекти на производители със системно значение (АЕЦ, ВЕЦ, ТЕЦ). Изграждането на нова защитена мрежа за пренос на данни за SCADA система ще продължи и през втората половина на 2025 г. до осигуряване на пълно телекомуникационно покритие на всички обекти на ЕСО ЕАД със съществуваща оптична свързаност чрез OPGW.

Съвместно с това успешно се продължиха следните дейности:

- Доставка и монтаж на телекомуникационно оборудване за предоставяне на услуги по пренос на цифрови сигнали и данни
- Дооборудване на защитена мрежа за пренос на данни за SCADA система с цел резервиране на комуникационни връзки към ТДУ и ОП
- Дооборудване на защитена мрежа за пренос на данни за SCADA система в обекти на ТДУ
- Изграждане на резервираща сателитна комуникационна мрежа с обекти на дистанционно управление чрез доставка на апаратура и наем на услуги
- Модернизация и разширение на мрежа за диспечерски гласови комуникации
- Доставка на оптична ТК апаратура с функции за пренос на команди за УРЗ
- Изграждане на ТК линии за пренос на команди за УРЗ
- Изграждане на телекомуникационни линии до новоизградени обекти на производители на електроенергия от ВЕИ
- Бяха изградени всички заявени от звената в ЕСО телекомуникационни линии

Телемеханика и системи за автоматизация на подстанции

Телемеханиката и системите за автоматизация на подстанции осигуряват наблюдаемост на обекта, приемане, обработване и предаване към диспечерския пункт в реално време на телеинформация: телеизмервания, телесигнализации, показания на електромери (телеброене), стъпала на янсенови регулатори и получаване и изпълняване на команди за телеуправление, телерегулиране и управление на стъпалата на янсеновите регулатори.

През 2025 г. дейностите в частта телемеханика и системи за автоматизация на подстанции включваха основно работа по:

- изграждане на системи за дистанционно управление в подстанции на ЕСО, включително новоизградени възлови станции на ЕСО за присъединяване на производители от ВЕИ, интегриране на допълнителни устройства във вече действащи системи за дистанционно управление, както и дейности по получаване и обработка на информация от новоизградени генериращи мощности – основно от възобновяеми източници. Прилагат се мерки по повишаване на сигурността на информацията и защита от кибератаки.
- Модернизиране на системите за дистанционно управление

Като се използват увеличените ресурси на новата защитена мрежа за пренос на данни, се разработи и се въвежда в работа разширение на резервираната комуникационна схема между системните подстанции на ЕСО, производителите със системно значение и SCADA/EMS.

Непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ

За нуждите от ел. захранване на апаратурата, изграждаща автоматизираната система за диспечерско управление се осигурява непрекъсваемо захранване, с което процесът на изпращане и получаване на информацията в “реално време” между диспечерските пунктове и обектите не се прекъсва.

През 2025 г., дейностите в частта непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ включваха основно дейности по изграждане или модернизация на системи за резервирано захранване в обекти, които се подготвят за дистанционно управление.

За изграждането на резервирано захранване в сградите на ТДУ Изток и ТДУ Юг посредством дизел генератори има подписан договор. В процес на изготвяне на документация за провеждане на

обществени поръчки е процедурата за осигуряване на резервирано хранване чрез два дизел генератори и два UPS в сградата на ЦДУ/ТДУ Запад.

Подобряване на сигурността и наблюдението на обекти

- Модернизация на пожарогасителна система в сградата на ЦДУ/ТДУ Запад
- Изграждане и разширение на мрежи за дистанционен достъп до релейни защиты
- Изграждане и разширение на мрежи за дистанционно наблюдение на апаратура за АСДУ
- Изграждане на мрежа за дистанционно наблюдение на температурата на ЛАЗ в обекти

Пренос на електрическа енергия

През първото полугодие на 2025 г. ЕСО ЕАД продължи да извършва дейностите по експлоатация, поддръжка, разширение, реконструкция, модернизация и осигуряване на надеждното функциониране на електропреносната мрежа, включително наличието на всички необходими допълнителни услуги, поддръжане и развитие на спомагателни мрежи, ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката.

ЕСО ЕАД обслужва електропроводни линии с обща дължина от 16 211,41 км., в това число въздушни електропроводи 400 кV – 3 101,6 км., 220 кV – 2 710,9 км. и 110 кV – 10 353,26 км., 60 кV – 11,84 км. и кабелни електропроводи 110,220 и 400 кV – 33,81 км.

Инвестиционните дейности, извършени по програмата за първо полугодие на 2025 г. са следните:

Завършена е реконструкцията на общо 69,41 км. електропроводни линии. Подменено е мълниезащитно въже (м.з.в.) с OPGW на 49,84 км. със собствени сили. Завършени бяха следните обекти с реконструкция:

- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Вишеград от ст.№213 до п/ст „Тополовград“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Галатея“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Манастирица“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Малево-Славяново-Пясъчево“ в участъка от п/ст „Харманли“ до п/ст „МИ“

Обектите, чиято подготовка за изпълнение на СМР е започнала през 2025 г. са следните:

- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Цимбала-Граничар“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Роман-Косматица“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Вардим“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Кулата“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Долина“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Щастливеца“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Бутан“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Климентово“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Войвода“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Злагаров“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Рид“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Лисец“

През първо полугодие на 2025 г. са извършени следните дейности по ремонт и поддръжка:

- Възстановена е антикорозионната защита (АКЗ) на 577 бр. стълба
- Подменено е 66 км. стоманено поцинковано м.з.в.
- Подменени са 67 бр. заземители
- Укрепени са 4 бр. стълбове с подпорни стени
- Подменени са 60 бр. изолаторни вериги с полимерни
- Възстановени са възникнали аварийни ситуации на 14 бр. електропровода
- Почистени са просеки на въздушни линии – 4598 дка. по възлагане и 3594 дка. със собствени сили

Електрически подстанции:

ЕСО ЕАД обслужва 304 електрически подстанции в това число: подстанции 400/220 kV – 2 бр., подстанции 400/220/110 kV – 6 бр., подстанции 400/110 kV – 7 бр., възлова подстанция 400 kV – 1 бр., възлова подстанция 110 kV – 9 бр., възлова подстанция 20 kV – 1 бр., 220/110 kV – 16 бр. и 262 броя подстанции 110/Ср. Н.

Съгласно утвърдената инвестиционна програма на ЕСО ЕАД към 30.06.2025 г. няма завършени обекти.

През първо полугодие на 2025 г. се изпълняват обекти от Инвестиционната програма (ИП) и Програмата за ремонт и поддръжка (ПРП) на ЕСО ЕАД, които ще продължат и през 2026 г. - строително-монтажни работи по рехабилитация на присъединявания, реконструкция на ОРУ 110 kV, монтаж на разединители и локални контролери към система за дистанционно управление, някои от които са:

- п/ст „Харманли“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Червен бряг“ – Изграждане на нова сграда и КРУ
- п/ст „Гълъбово“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Костинброд“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV и ЗРУ 20 kV
- п/ст „Дебелт“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Джумая“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Пазарджик“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Кюстендил“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Златоград“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Алдомировци“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV

Стартира и подготовката на проектни документации и процедури за избор на изпълнител на строително-монтажни работи за реконструкция на следните обекти:

- п/ст „Кюстендил“ – проектиране ново поле
- п/ст „Пазарджик“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Полски Тръмбеш“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Алеко поле“ – Проектиране и изграждане на две нови полета
- ОРУ ТЕЦ Република - Реконструкция на ОРУ 110 kV и изграждане на САУП, СОТ, ВН и ПИС
- п/ст „Приморско“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV и изграждане на САУП, СОТ, ВН и ПИС
- п/ст „Своге“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Сопот“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Търговище 1“ - Разширяване на ОРУ 110 kV

- п/ст „София Изток“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Любимец“ – Реконструкция на ОРУ с монтаж на трети СТ и разширение на КРУ 20 kV с нова сграда
- п/ст „Мадара 2“ – Проектиране на изграждане на нова подстанция 400/110/31,5/20 kV
- п/ст „Плевен 3“ – Проектиране на изграждане на нова подстанция 400/110/31,5/20 kV
- п/ст „Генерал Тошево 2“ – Проектиране на изграждане на нова подстанция 400/110/31,5/20 kV
- п/ст „Добрич 2“ – Проектиране на изграждане на нова подстанция 400/110/31,5/20 kV

Обекти, чието изграждане е планирано със собствени сили /по ПРП и ИП/

Завършени са предвидените ремонтни дейности по командни табла собствени нужди постоянно и променливо напрежение и централна сигнализация.

По програмата за ремонт и поддръжка през първото полугодие на 2025 г. бяха извършени монтажни дейности по ремонт и подмяна на следните съоръжения:

- Отстраняване неизправност на прекъсвачи ВН с SF6 /ремонт, възстановяване на нормална функционалност, допълване с SF6/ – 12 бр.
- Извършени инспекции, техническо обслужване, функционални проверки и настройки на прекъсвачи 110, 220 и 400 kV – общо 80 бр.
- Рециклиране на елегаз SF6 – 0 бр.
- Ремонт прекъсвачи тип ММО – 15 бр.
- Монтаж на нови елегазови прекъсвачи 110 kV – 47 бр.
- Демонтаж на високомощни елегазови прекъсвачи и ММО – 42 бр.
- Подмяна на разединители високо напрежение – 23 бр.
- Подмяна на токови измервателни трансформатори високо напрежение – 66 бр.
- Подмяна на напреженови измервателни трансформатори високо напрежение – 60 бр.
- Подмяна на КИТ – 3 бр.
- Подмяна на автоматика за регулиране на напрежението – 11 бр.
- Подмяна на плавно регулируеми реактори – 8 бр.
- Подмяна на вентилни отводи средно напрежение – 129 бр.
- Подмяна на цифрови релейни защиты средно напрежение – 94 бр.
- Подмяна на активни съпротивления – 3 бр.
- Подмяна на локални контролери – 12 бр.
- Подмяна на акумулаторни батерии – 8 бр.
- Подмяна на токоизправители – 11 бр.

Ремонт на сгради и сгради на подстанции – целта на ремонтните работи е поддържане на сградите в нормално техническо състояние и своевременно отстраняване на аварийни или пред-аварийни състояния на сградите и инсталациите им. От заложените в „Програма за ремонт и поддръжка на ЕСО ЕАД за 2025 г.” 154 обекта, към 30.06.2025 г. са завършени 53 от тях или 34%.

Ремонт строително-конструктивна част на подстанции – целта на ремонтите е поддръжка на строителните конструкции за съоръжения в ОРУ на подстанции в нормално техническо и

експлоатационно състояние. От заложените в „Програма за ремонт и поддръжка на ЕСО ЕАД за 2025 г.” 102 обекта, към 30.06.2025 г. са завършени 29 от тях или 28%.

Изпълнение на аварийни ремонти на сгради и съоръжения – целта е в кратки срокове след настъпването на аварията да се възстанови експлоатационната годност на сградите и съоръженията. Предварително в програмата не е възможно да се зложат обекти, но от възникналите през първата половина на 2025 г. 15 аварийни обекта, са завършени дейностите на 14 от тях или 93%.

Силови трансформатори:

В изпълнение на Инвестиционна програма към 30.06.2025 г. са стартирани обществени поръчки за избор на изпълнител за:

- „Доставка на силови трансформатори 50 000 kVA, 110/21/(6,3) kV, 110/21/6,3 kV и 110/21-21/(6,3) kV“ – обжалвано решение на ИД на ЕСО.
- „Транспорт, монтаж и демонтаж на силови трансформатори 10 ÷ 50 MVA/123 kV“. Процедурата е предадена за осъществяване на задължителен предварителен контрол по чл. 229, ал. 1 в АОП и върната със забележки. Забележките са отстранени, предстои публикуване в ЦАИС ЕОП.
- „Доставка на 5 броя регулируеми шунтови реактори 80 MVA_r, 123 kV“. Процедурата е предадена за осъществяване на задължителен предварителен контрол по чл. 229, ал. 1 в АОП и върната със забележки. Забележките са отстранени, предстои публикуване в ЦАИС ЕОП.
- „Доставка на четири автотрансформатора 350 000 kVA, 400/121/31.5 kV и четири автотрансформатора 350 000 kVA, 400/121/31.5 kV с опционално възлагане. Срок за подготовка на документацията 02.07.2025 г.

В изпълнение на Ремонтна програма към 30.06.2025 г. няма стартирани обществени поръчки за избор на изпълнител. Сключени са пет договора по проведени вътрешно конкурентни избори (ВКИ) по рамково споразумение за „Демонтаж, транспорт и монтаж на силови трансформатори 10 ÷ 50 MVA/123 kV“ – дог. № 005-МЕР/19.01.2024 г., дог. № 0058-МЕР/20.05.2024 г., дог. № 0073-МЕР/05.06.2024 г., дог. № 0083-МЕР/27.06.2024 г., № 0164-МЕР/16.12.2024 г. и № 0011-МЕР/19.02.2025 г.

Към 30.06.2025 г. е извършена ревизия и профилактика на 196 бр. силови трансформатори и автотрансформатори на ЕСО ЕАД.

Към 30.06.2025 г., поради реконструкции на ОРУ 110 kV, са извършени привеждане в транспортен/експлоатационен вид на 13 бр. силови трансформатори.

Към 30.06.2025 г. е извършван текущ контрол при експлоатация на маслонапълнени съоръжения както следва:

- **ЦЛЕМ София** – издадени протоколи за периода общо 730 бр., от които 591 бр. за ЕСО и 139 бр. за външни клиенти на стойност 24 500,00 лв. без ДДС;
- **ЦЛЕМ Пловдив** – издадени протоколи за периода общо 443 бр., от които 434 бр. за ЕСО и 9 бр. за външни клиенти на стойност 2 520,00 лв., без ДДС;
- **БРТМ Пловдив** – преработено отработено масло за нуждите на ЕСО ЕАД – 151,985 тона. Предадено годно масло на УМЕР за подмяна и доливане 53,387 тона, в т. ч. 2,814 тона свежо.
- **ЦЛЕМ Варна** – издадени протоколи за периода общо 292 бр., от които 290 бр. за ЕСО и 2 бр. за външни клиенти на стойност 1347,54лв., без ДДС;
- **Подвижна високоволтова лаборатория Варна** – издадени протоколи за периода общо 59 бр. за ЕСО и 0 бр. за външни клиенти.

Присъединяване:

По дейности, свързани с присъединяване на обекти към електропреносната мрежа на ЕСО ЕАД, по реда на Наредба № 6 от 28.03.2024 г. за присъединяване на обекти към електрическите мрежи (обн.,

ДВ, бр. 28 от 2.04.2024 г., в сила от 2.04.2024 г.), Закон за енергетиката и ЗЕВИ, са определени условията и техническите изисквания за присъединяване на обекти към електропреносната мрежа на ЕСО ЕАД, както следва:

- Извършени проучвания - 634 бр.
- Сключени предварителни договори - 107 бр.
- Сключени договори за възлагане - 8 бр.
- Сключени окончателни договори - 187 бр.
 - с електроразпределителни дружества - 130 бр.
 - с клиенти - 9 бр.
 - с производители - 48 бр.
- Сключени допълнителни споразумения - 183 бр.
 - към договори за присъединяване – 92 бр.
 - към предварителни договори за присъединяване – 91 бр.

Временни схеми към предварителните договори и договори за присъединяване – 21 бр. (включени са в гореизброените две позиции).

- Дълготрайните материални активи, прехвърлени в собственост на ЕСО ЕАД или изградени от дружеството и въведени в експлоатация от изпълнени договори за присъединяване към електропреносната мрежа са на обща стойност 21 257 774,39 лв. без ДДС.

По утвърден ценоразпис на ЕСО ЕАД са заплатени 251 броя проучвания на условията за присъединяване към електропреносната мрежа и 226 броя съгласувания на проекти на външни организации/инвеститори.

База данни и архив

Поддръжката и актуализацията на базата данни за електропроводи и подстанциите се извършва чрез внедрения програмен продукт SAP/R3. Отдела съдейства на отделите в дирекция ПЕЕ, като генерира справки в SAP/R3 и в техническия архив. Поддържа актуална карта с електропроводи и подстанции, местоположения на обекти за присъединяване и бъдещи възлови станции подпомагайки дейността на дирекция ПРАПМ. Администрира технически архив за обектите собственост на ЕСО ЕАД.

Отдела прави всички промени в техническата структура на SAP/R3 за УМЕР София област по изпратени данни.

През 2025 г. по техническата структура за електропроводи е отразен монтажът на OPGW за 8 бр. електропроводи; Направени са необходимите промени за разкъсването на ВЛ Калояново, ВЛ Емона, ВЛ Близнак и ВЛ Сан Стефано (частта в УМЕР Бургас); Променени са стълбовете и връзките за реконструкцията на ВЛ Елица, ВЛ Ерма, ВЛ Манастирица, ВЛ Зайчино, ВЛ Вишеград/Граничар (частта в УМЕР Бургас); Въведени изцяло нови електропроводи в SAP/R3 – ВЛ Рамануша, ВЛ Шарково, ВЛ Писковец, ВЛ Трояново.

Стандарти и типови проекти

Участие в ТК-79 Електроенергетика към БИС, като представител на ЕСО ЕАД: становища по проекти за въвеждане или отпадане на стандарти. Организиране на доставки и достъп до закупени стандарти. Преглед и публикуване на изготвени типови проекти и технически политики.

Участие в подготовка на техническа документация към отдели „Подстанции“ и „Силови трансформатори“ на Дирекция „ПЕЕ“. Основна ревизия на Наредба № 22 за изпитване на електрозащитни средства в експлоатация.

Участие в дейности, свързани с присъединяване на обекти към електропреносната мрежа на ЕСО ЕАД. Участие в работни групи: „Заземяване на звездните центрове и капацитивни токове при земни съединения“, „Оптимизиране на режимите на работа и отстраняване на тесни места в електропреносната мрежа“, „Подпомагане на процеса на проектиране на нови ОРУ 400 kV и подстанции 400/110 kV“. Участие в постоянния Технически съвет.

Измерване на електрическа енергия, информационни и комуникационни технологии

През първо полугодие на 2025 г. продължават дейностите по оптимизация на ИКТ инфраструктурата изцяло със собствени сили:

- Поддръжка и развитие на официалния сайт на дружеството;
- Във връзка с присъединяването ЕСО ЕАД към платформата aFRR, разработена в рамките на споразумението за общ доставчик на услуги – PICASSO, се разработи вътрешно ведомствен софтуер, обслужващ процесите по събиране и обработване на данни от различни източници за реализиране на сетълмент. Реализираното приложение имаше за цел да обезпечи интегрирането и синхронизацията на националния балансиращ пазар в България след присъединяването на ЕСО към общоевропейската платформа за обмен на балансираща енергия от автоматично вторично регулиране (PICASSO). Поради това, че сетълмент периода с платформата се извършва при резолюция 4 секунди, а балансиращия пазар функционира на 15 минути се наложиха редица промени в ИТ системите и процесите в ЕСО: Промяна на сетълмент резолюцията с ДБУ, при активиране на балансираща енергия от автоматично вторично регулиране, от 15 минути на 4 секунди; Агрегиране на сетълмента на ДБУ от 4 секунди на 15 минути и последващото им импортиране в MMS за целите на корекция на търговската позиция в съответната балансираща група; Калкулиране на маргиналната цена (Pay As Clear) от активирани количества балансираща енергия, отчитайки данните от PICASSO и локалната SCADA/EMS, с резолюция от 15 минути и последващото им импортиране в MMS за целите на сетълмент с всички ТУ; Отчитане на промените при изчисление на прогнозната цена за балансираща енергия, която се публикува на интернет страницата на ЕСО до 30 минути след изтичане на всеки 15 минутен интервал. Реализирани са значителен брой справки за визуализиране на гореописаните процеси в различна резолюция и съдържание;
- Разширение на системата за обслужване на електромерното стопанство за адекватното отразяване на присъединените ССЕЕ;
- Текуща поддръжка и развитие на всички вътрешно ведомствени приложения;
- Извършена подмяна на цялото мрежово оборудване в Централно управление;
- Проведена е обществена поръчка за осигуряване на телекомуникационни услуги за нуждите на дружеството. Предстои подписване на договори с избраните изпълнители;
- Извършва се миграция от SDH оптичната мрежа, към MPLS високоскоростна преносна среда за: Siemens релейни защиты, PQSCADA регистратори и Ethernet модеми за дистанционно отчитане на електромери на междусистемните електропроводи. Участва се в изготвянето на документация на обществена поръчка за изграждане на „Система за динамично наблюдение на преносните възможности“, по която е сключен договор. Предстои доставка и пускане в експлоатация на 40 броя фазоизмервателни устройства с непрекъснат запис, както и включването им към Phasor Data Concentrator. Автоматизиране на информационния обмен с ENTSO-E, свързан с изпращане на данни за тесните места по мрежата в рамките на деня;
- Участие в процеса по реализация на Плана за сигурност на ENTSO-E - MVS Security Plan;
- Във връзка с повишените изисквания за мрежова и комуникационна сигурност на обмена на данни с централизираните системи и приложения на ENTSO-E беше променен начина на комуникация между Системата за Администриране на пазара (MMS) и Верификационната платформа на ENTSO-E (VP/S). Изграден бе междинен комуникационен модул, посредством който обменът на информация за графици за междусистемен обмен със системата VP/S вече се извършва през защитената комуникационна мрежа PCN.
- За целите на предварителни тестове във връзка с присъединяването ЕСО ЕАД към проекта MARI (Manually Activated Reserves Initiative) беше инсталиран и конфигуриран краен комуникационен възел от комуникационната платформа ECP, осигуряващ защитен и сигурен обмен на данни с централизирания доставчик на услуги за MARI.

- В съответствие с Регулация на Европейската Комисия № 543/2013 се осигурява и обезпечава изпращането на информация за работата на ЕЕС към Платформата за прозрачност на ENTSO-E.

През първо полугодие на 2025 г. продължи проучването на предлагани на пазара нови типове електромери с цел оценка на техните функционални възможности и приложимостта им в дейността на дружеството, в процес на приключване е подготовката на технически изисквания за провеждане на процедура за сключване на договор за доставката на електромери за изпълнение на бъдещи цели по годишните инвестиционни програми на дружеството за присъединяване на нови производители и потребители и обновление на съществуващото електромерно стопанство.

Изготвят се технически задания за проектиране и изграждане на нови измервателни системи и се изработват технически задания за реконструкция на съществуващи обекти на дружеството във връзка с програмата за преминаване на обектите на дистанционно управление без дежурен персонал и изграждане на нови обекти, свързани с развитие и разширение на електропреносната мрежа.

Изготвени са становища по предоставени за преглед проекти по сключени договори за присъединяване и/или за реконструкция, рехабилитация и разширение на електропреносната мрежа (185 бр.), становища по искания за присъединяване на крайни клиенти, производители и обекти на оператори за съхранение на ел. енергия (около 500 бр.), взето е участие в 20 бр. заседания на постоянния технически съвет за присъединяване на нови обекти, в т.ч. и при изготвяне и редакция на протоколи от заседанията.

Извършен е преглед, корекция и последващо съгласуване на повече от 350 бр. становища, предварителни и окончателни договора и допълнителни споразумения за присъединяване на нови обекти към електропреносната мрежа.

Изготвят се регулярно протоколи, справки, анализи и др. във връзка с нормативни задължения на дружеството и/или в отговор на постъпили искания от други звена в ЕСО ЕАД, външни организации, държавни органи и организации.

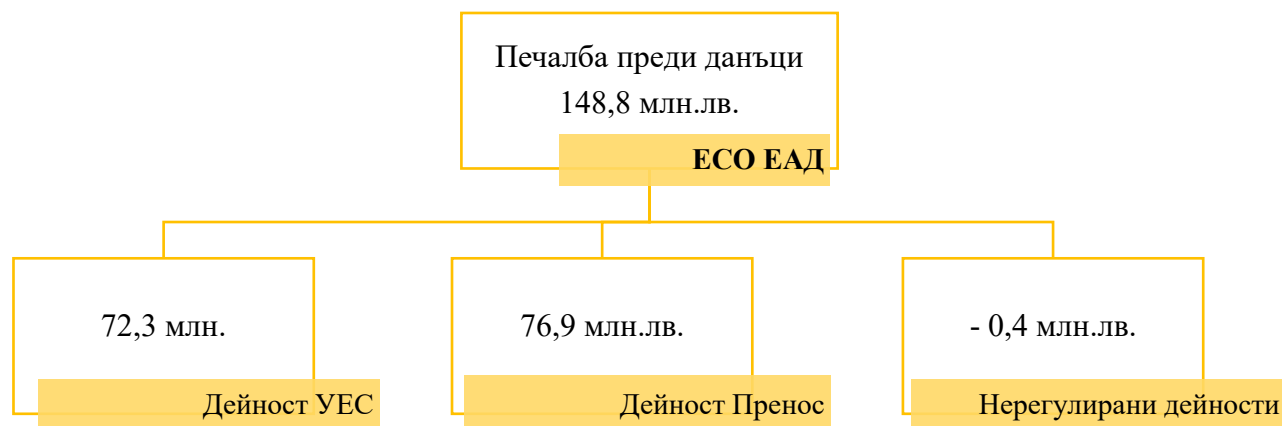
Информация за основните нематериални ресурси съгласно чл. 39, ал.2 от Закона за счетоводството

Дружеството няма нематериални ресурси, които да оказват влияние на бизнес модели и тези ресурси да са източник за създаване на стойност за предприятието.

През първо полугодие на 2025 г. в дружеството не са извършвани научно-изследователска и развойна дейности.

РАЗДЕЛ V – ФИНАНСОВ ОТЧЕТ И АНАЛИЗ

Финансов отчет

Общо реализираните приходи на дружеството за първо полугодие на 2025 г. са в размер на 750 577 хил. лв., в това число приходи от продажба в размер на 645 112 хил. лв., други приходи от дейността 100 204 хил. лв., признати приходи от реинтеграция в размер на 121 хил. лв. във връзка с настъпили благоприятни промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (вземания) и на основание §5.5.14. от МСФО 9 и финансови приходи 5 140 хил. лв.

Общо отчетените разходи на дружеството за същия период са 601 807 хил. лв., в това число финансови разходи 517 хил. лв.

Финансовият резултат за периода януари – юни 2025 г. преди данъци и друг всеобхватен доход е печалба в размер на 148 770 хил. лв. След отчитане на приходи и разходи за данъци върху дохода за първо полугодие на 2025 г. печалбата е намалена на 133 886 хил. лв.

Дейност управление на електроенергийната система

Приходите от дейността по управление на електроенергийната система (УЕС) са в размер на 388 782 хил. лв., в това число приходи от продажба в размер на 386 532 хил. лв., други приходи от дейността 1 732 хил. лв., признати приходи от реинтеграция в размер на 12 хил. лв. във връзка с настъпили благоприятни промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (вземания) и на основание §5.5.14. от МСФО 9 и финансови приходи 505 хил. лв.

Към 30.06.2025 г. разходите на дейност УЕС са 316 512 хил. лв., в това число финансови разходи 61 хил.лв. Финансовият резултат от дейността е печалба в размер на 72 269 хил. лв.

Дейност пренос на електрическа енергия

Приходите от дейността пренос за периода януари – юни 2025 г. са в размер на 361 763 хил. лв., в това число приходи от продажба в размер на 258 580 хил. лв., други приходи от дейността 98 452 хил. лв., признати приходи от реинтеграция в размер на 109 хил. лв. във връзка с настъпили благоприятните промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (вземания) и на основание §5.5.14. от МСФО 9 и финансови приходи 4 623 хил. лв.

Разходите към м. юни 2025 г. за тази дейност са 284 902 хил. лв., в това число финансови разходи 455 хил.лв. Финансовият резултат от дейност Пренос е печалба в размер на 76 861 хил. лв.

Нерегулирани дейности

Това са дейности, които не са регулирани и са извън обхвата на дейността по лицензията на ЕСО ЕАД.

Почивен дом Енерго 2

Приходите за първо полугодие на 2025 г. за тази дейност са в размер на 32 хил. лв., а отчетените разходи са в размер на 319 хил. лв. Финансовият резултат от дейността е съответно загуба в размер на 287 хил.лв.

Телекомуникационни услуги

Дейността „Телекомуникационни услуги“ към отчетния период няма реализирани приходи, тъй като процесите са в начален етап.

Отчетените разходи към 30.06.2025 г. са в размер на 73 хил. лв. и съответно загуба в същия размер.

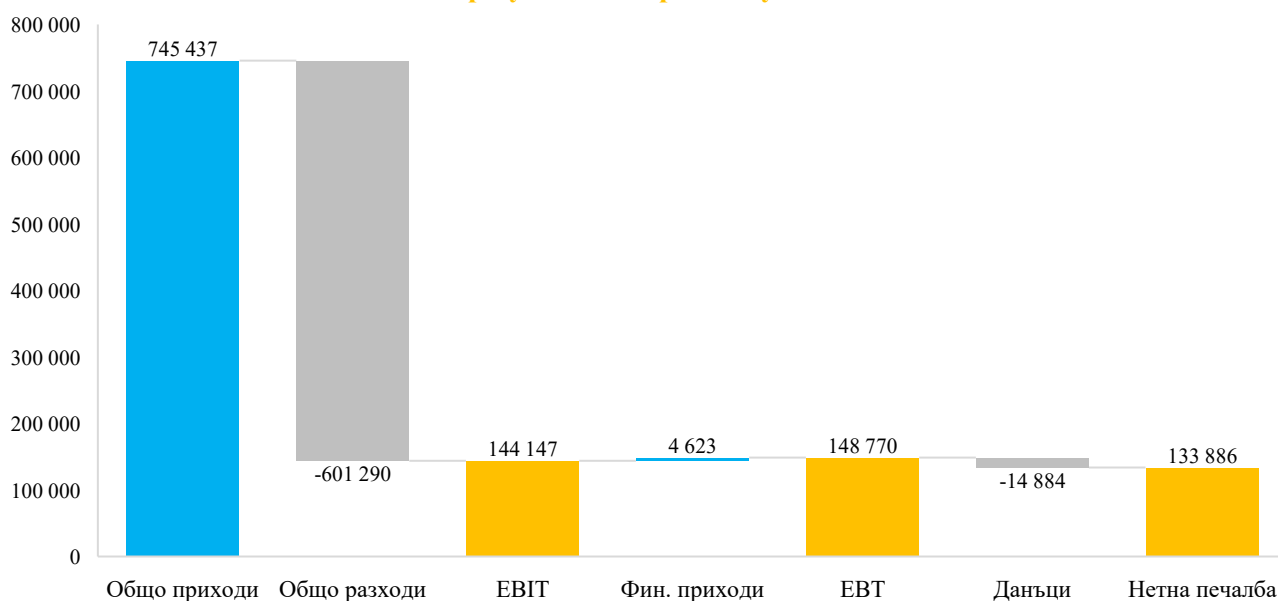
Основно влияние върху финансовия резултат през първо полугодие на 2025 г. оказват следните фактори:

- Ценовите и регулаторни решения на КЕВР
- Увеличение на приходите от цени за достъп за производители, поради по-високите отчетени среднопретеглени цени и по-високите количества произведена енергия за 2025 г., спрямо януари – юни 2024 г.
- Начислена компенсация за покупка на технологичен разход за първите два месеца на 2025 г., съгласно изменената с Решение № 30 от 23.01.2025 г. на МС – Актуализирана програма за компенсиране на разходите за небитови крайни клиенти за електрическа енергия за периода 01.07.2024 г. – 31.03.2025 г.
- Увеличение на приходите от присъединяване с 28 111 хил. лв. спрямо първо полугодие на 2024 г.
- Увеличение на разходите за закупуване на енергия за технологичен разход по пренос спрямо периода януари-юни на 2024 г., поради по-високата отчетена покупна цена за 2025 г.

В заключение следва да се отбележи, че финансовото състояние на Дружеството зависи в голяма степен от външни фактори като потреблението и производството на електроенергия, цената на електрическата енергия на европейските борсови пазари и в региона, измененията в Закона за енергетиката, както и решенията на КЕВР.

Допълнителен натиск върху състоянието на дружеството оказва издаденото Разпоредение № 1 от 02.05.2025 г. на Министерски съвет, което задължава Дружеството да изплати 100% авансов дивидент за първото полугодие на 2025 г. Лишаването на независимия преносен оператор от значителен паричен ресурс представлява риск за способността на ЕСО да финансира оперативната си дейност, инвестиционната програма и ангажиментите по стратегически национални и регионални европейски проекти, както и посрещането на краткосрочни задължения.

Финансов резултат за първо полугодие на 2025 г

Финансов анализ

Анализът на основните финансови показатели е изготвен на базата на данните от отчета за финансовото състояние на ЕСО ЕАД за първо полугодие на 2025 г. и за същия период на предходната година.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 01-06.2024 г.	Отчет 01-06.2025 г.
Показатели за ефективност		
Коефициент на ефективност на разходите	1,3248	1,2472
Коефициент на ефективност на приходите	0,7548	0,8018
Показатели за рентабилност		
Коефициент на рентабилност на приходите от продажби	0,2216	0,1796
Коефициент на рентабилност на собствения капитал	0,0538	0,0475
Коефициент на рентабилност на пасивите	0,0994	0,0778
Коефициент на капитализация на активите	0,0349	0,0295
Показатели за ликвидност		
Коефициент на обща ликвидност	3,3184	2,3403
Коефициент на бърза ликвидност	3,1474	2,2097
Коефициент на незабавна ликвидност	2,6390	1,9092
Коефициент на абсолютна ликвидност	2,6390	1,9092
Показатели за финансова автономност		
Коефициент на финансова автономност	1,8458	1,6387
Коефициент на задлъжнялост	0,5418	0,6103
Коефициент на финансиране на дълготрайните активи	1,2018	1,1725
Коефициент на финансиране на краткотрайните активи	4,1605	3,8923

Коефициентът за ефективност на разходите отчита спад спрямо периода януари – юни 2024 г. При използването на 1 лв. разход, Дружеството е реализирало приход от 1,2472 лв. към 30.06.2025 г., спрямо 1,3248 лв. приход за същия период на предходната година.

Коефициентът на рентабилност на приходите от продажби леко се понижава през първо полугодие на 2025 г., като на всеки 1 лев приход Дружеството е реализирало печалба в размер на 0,1796 лв., спрямо 0,2216 лв. за същия период на 2024 г.

Коефициентът на рентабилност на собствения капитал към 30.06.2025 г. намалява до 0,0475. Лекият спад се дължи на по-високия размер на собствения капитал и понижението на финансовия резултат на Дружеството с 2 % спрямо същия период на 2024 г.

Коефициентът на общата ликвидност запазва положителна стойност, но намалява от 3,3184 на 2,3403 за периода януари – юни 2025 г. Това се дължи на увеличението на отсрочените приходи и финансираня, предназначени за реализиране на инвестиционни проекти в изпълнение на Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета, както и други текущи и търговски задължения, включващи разчети за балансираща енергия.

Коефициентът за абсолютна ликвидност към 30.06.2025 г. е в размер на 1,9092, и бележи намаление спрямо същия период на 2024 г. (2,6390), което се дължи на увеличените краткосрочни задължения в сравнение с първо полугодие на предходната година.

В изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 за гарантиране и осигуряване на необходимите парични средства за изпълнение на инвестиционните проекти от общ интерес и от национално значение, както и с цел финансиране на обекти от Оперативното споразумение за изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, парични средства в размер на 766 006 хил. лв. (към 30.06.2025 г.) са заделени и съответно „блокирани“ в банкови сметки със специално предназначение.

Въведеният, с изискванията на чл.260 н, ал.10 от ЗКПО, Национален допълнителен данък оказва неблагоприятно влияние върху двата коефициента за ликвидност – обща и абсолютна ликвидност.

Коефициентът за финансова автономност за периода януари – юни 2025 г. намалява до 1,6387 спрямо същия период на 2024 г. Изменението се дължи на повишените пасиви по отсрочени данъци, финансираня и отсрочени приходи, свързани с реализирането на инвестиционни проекти в изпълнение на Регламент (ЕС) 2019/943.

Коефициентът на задлъжнялост на Дружеството към 30.06.2025 г. е 0,6103 и нараства спрямо същия период на 2024 г. (0,5418), отново в резултат на увеличени пасив на Дружеството от отсрочени данъци, финансираня и отсрочени приходи за реализиране на инвестиционни проекти в изпълнение на Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета.

Преглед на рисковете, които дружеството е идентифицирало

Политиката на Дружеството за управление на риска е развита така, че да идентифицира, анализира и управлява рисковете, с които се сблъсква Дружеството, да установява лимити за поемане на рискове и контроли, да наблюдава рисковете и съответствието с установените лимити.

Кредитен и финансов риск за ЕСО ЕАД се състои във вероятността от реализация на финансова загуба в ситуации, при които клиент или страна по финансов инструмент не успеят да изпълнят своите договорни задължения.

Ръководството на дружеството прилага политика за оценяване на кредитния риск, като извършва текущо наблюдение, анализ и оценка на клиентите със значителен кредитен риск. При прилагането на кредитна политика, ЕСО ЕАД анализира всеки нов клиент поотделно за кредитоспособността, преди да предложи стандартните условия за плащане и доставка. Прегледът на Дружеството включва външни оценки, когато е възможно, а в някои случаи банкови референции.

По отношение на останалите търговски вземания, Дружеството не е изложено на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти. Търговските вземания се състоят предимно от клиенти в националния енергиен сектор. На базата на исторически показатели, ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра. Експозицията към кредитен риск е в резултат на индивидуалните характеристики на отделните клиенти. Въпреки това, ръководството отчита риск от неизпълнение на индустрията и страната, в която

клиентите оперират, тъй като тези фактори могат да окажат влияние върху кредитния риск, особено в момента на влошаващи се икономически условия.

За обезпечаване на вземанията си по търговските договори за трансграничен капацитет, за предоставяне на мрежовите услуги „достъп” и „пренос” до/през електропреносната мрежа и за балансираща енергия, дружеството получава от участниците в търговете за предоставяне на физическо право за пренос и контрагентите по договорите за балансиране, достъп и пренос обезпечения под формата на парични депозити или банкови гаранции.

Въз основа на мониторинга на кредитния риск на клиентите Дружеството начислява обезценка, съгласно МСФО 9 Финансови инструменти, която представлява приблизителна оценка за възникнали загуби по отношение на търговските и други вземания, както следва:

- Начислените обезценки за съдебните и присъдени вземания по водените съдебни дела от дружеството в размер на 67 хил. лв. за съдебни вземания към 30.06.2025 г., реинтегрирани обезценки 2 хил. лв.
- Дружеството разполага с пари и парични еквиваленти към 30.06.2025 г., възлизащи на 857 958 хил. лв. балансова стойност, в т. ч. 3 380 хил. лв. обезценка, което представлява максималната им кредитна експозиция.

Вземанията на Дружеството към 30.06.2025 г. са от свързани лица в групата на БЕХ и клиенти извън системата на група БЕХ и са в размер на 21 794 хил. лв. Вземанията от свързани лица в групата на БЕХ са в размер на 10 725 хил. лв., а извън групата – 11 069 хил. лв. Останалите текущи вземания са в размер на 98 871 хил. лв.

Сумите, останали като налични в „Корпоративна търговска банка“ АД, в размер на 5 456 513,61 лв. са прехвърлени в съдебни вземания на основание предявен съдебен иск по чл. 63, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност. Тези вземания са възникнали преди датата на откриване на производството по несъстоятелност. Към 31.12.2016 г. същите са отразени като дългосрочни вземания, като стойността на вземането и неговата обезценка в размер на 1 091 261,98 лв. са отразени на отделно обособени балансови позиции. С решение на Управителен съвет с протокол № 4/08.02.2017 година и Надзорен съвет с протокол № 5/14.02.2017 година дата е извършена обезценка на вземането от „Корпоративна търговска банка” АД (в несъстоятелност) на стойност 4 853 418,57 лева, за сметка на текущия финансов резултат, която първоначално е отразена във финансовия отчет за 2016 година, а в последствие е сторнирана обезценка на стойност 603 095,04 във връзка с обявена от синдиките частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите на КТБ АД (н) и е отнесена като краткосрочно вземане в баланса. Към 31.12.2019 г. посочените краткосрочни вземания са възстановени по банковите сметки на дружеството.

На 9 юли 2020 г., Търговският регистър публикува втората частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на „Корпоративна търговска банка” АД (в несъстоятелност) – КТБ АД (н).

Втората частична сметка е изготвена от синдиките на КТБ АД (н) в изпълнение на разпоредбата на чл.95, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност (ЗБН), съгласно която синдикът изготвя частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите с приети по смисъла на чл.69, ал.1 вземания съобразно реда, привилегиите и обезпеченията.

Съгласно публикуваната втора частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на КТБ АД (н) сумата, възстановена по сметките на ЕСО ЕАД е в размер на 472 560,07 лв.

През м.04.2021 г. по сметките на ЕСО ЕАД е възстановена сума в размер на 278 679,38 лв.

През м.02.2025 г. по сметките на ЕСО ЕАД е възстановена сума в размер на 42 255,32 лв.

През м.03.2025 г. по сметките на ЕСО ЕАД е възстановена сума в размер на 3 730,93 лв.

Към 30.06.2025 г. стойността на вземането от КТБ АД е в размер на 4 056 192,87 лв. и неговата обезценка е 4 056 192,87 лв. и са отразени на отделно обособени балансови позиции.

На база на направените анализи ръководството счита, че балансовите стойности на финансовите активи и пасиви могат да приемат за разумно приближение с тяхната справедлива стойност.

Дружеството начислява обезценка, която представлява неговата приблизителна оценка за възникнали загуби по отношение на търговските и други вземания.

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности. Не е включена информация за справедливите стойности, ако балансовата стойност е разумно приближение на справедливата стойност.

В хил. лева

	Балансова стойност		
	Заеми и вземания	Други финансови пасиви	Обща
30 юни 2025 г.			
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност			
Вземания от свързани лица	21 790	-	21 790
Търговски вземания	98 871	-	98 871
Пари и парични еквиваленти	857 958	-	857 958
	978 619	-	978 619
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност			
Задължения към свързани лица	-	(172 620)	(172 620)
Търговски задължения	-	(85 363)	(85 363)
Други задължения	-	(110 182)	(110 182)
	-	(368 165)	(368 165)
31 декември 2024 г.			
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност			
Вземания от свързани лица	33 850	-	33 850
Търговски вземания	127 856	-	127 856
Пари и парични еквиваленти	786 567	-	786 567
	948 273	-	948 273
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност			
Задължения към свързани лица	-	(35 919)	(35 919)
Търговски задължения	-	(92 777)	(92 777)
Други задължения	-	(76 036)	(76 036)
	-	(204 732)	(204 732)

Ликвиден риск - тъй като дейността на ЕСО ЕАД е изцяло регулирана, определени регулаторни решения биха могли да доведат до някои рискове, свързани с ликвидността. Политиката на дружеството е чрез планиране на паричните потоци и максимизиране размера на привлечените безвъзмездни средства, да осигури необходимия ликвиден ресурс, за да се посрещнат настъпилите задължения при нормални или стресови условия, без да се реализират неприемливи загуби и без да се излага на риск репутацията на дружеството.

Ликвидният паричен ресурс на Дружеството се осигурява основно от предоставяне на мрежовите услуги достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия по регулирани цени и приходи от предоставено физическо право за пренос по междусистемните връзки със съседните мрежови оператори. В изпълнение изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 – за гарантиране и

осигуряване на необходимите парични средства за изпълнение на инвестиционните проекти от общ интерес и от национално значение, и с цел финансиране на обекти от Оперативното споразумение за изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България са заделени и съответно „блокирани“ в банкови сметки със специално предназначение.

През първо полугодие на 2025 г. при извършване на лицензионната си дейност в условията на регулаторната ценова рамка ЕСО ЕАД осигури ефективно оперативно управление на електроенергийната система, поддържане на електропреносната мрежа, както и балансиране на системата.

Разпореждане № 1 от 02.05.2025 г. на Министерски съвет за изплащане на 100% авансов дивидент за първото полугодие на 2025 г. създава допълнителен натиск върху ликвидността на дружеството. Изплащането на значителен паричен ресурс може да ограничи способността на ЕСО да финансира оперативната си дейност, инвестиционни програми или да посрещне краткосрочните си задължения. С оглед на това е необходимо стриктно управление на паричните потоци и внимателно планиране на плащанията, за да се избегне възникването на ликвидни затруднения.

Пазарен риск - за управление на пазарния риск дружеството постоянно оптимизира възвращаемостта от всеки отделен проект, управлява и контролира експозицията си към пазарен риск.

Валутен риск за Дружеството не съществува. Налице са сделки с чужда валута, разплащането, на които се осъществява от валутната сметка в евро на дружеството. Реализираните сделки по покупко-продажби на валута не водят до увеличаване на валутния риск за ЕСО ЕАД поради фиксиран курс на еврото към българския лев от БНБ.

Ценовият риск за Дружеството е свързан с дейността по лицензията за пренос на електрическа енергия и включва цените за достъп до електропреносната мрежа, цената за пренос на електрическа енергия и микса от цени за разходите за допълнителни услуги. Съгласно измененията в Закона за енергетиката чл. 100, ал.4 в сила от 01.07.2018 г. оператора на електропреносната мрежа има задължението да закупува електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

Цената за достъп и пренос се определят от Комисията за енергийно и водно регулиране по метода на ценово регулиране “Норма на възвръщаемост на капитала” (разходи плюс), който се прилага за ценови период от 01.07. на текущата година до 30.06. на следващата година. Утвърдените от комисията цени, заедно с реализираните количества електрическа енергия, пряко определят приходите от дейността.

Цените за достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа се образуват въз основа на утвърдените необходими годишни приходи и утвърденото прогнозно количество електрическа енергия, доставено в електропреносната и електроразпределителните мрежи за продажба и пренос за съответния регулаторен или ценови период.

В модела на ценообразуване е предвидено определяне от страна на КЕВР на пределна стойност на разходите за осигуряване на резерв за първично регулиране на честотата и резерв за вторично автоматично и ръчно регулиране на честотата и обменните мощности. С цел намаляване на разходите, които са отразени в цената за достъп до електропреносната мрежа, ЕСО ЕАД провежда тръжни процедури за ефективно гарантиране сигурността на снабдяването.

Ценовият риск за дружеството е във връзка с действащата ценова/регулаторна рамка съгласно постановените административни актове на КЕВР, оказващи съществено влияние върху финансовото състояние на оператора.

Лихвен риск е риск от неблагоприятни промени на лихвените равнища, водещо до повишаване на лихвените разходи/понижаване на лихвените приходи. Дружеството не е осчетоводявало финансови активи или пасиви с фиксирана или плаваща лихва по справедлива стойност отчитана през печалби или загуби в отчета за доходите, както и дружеството не е страна по деривативи като хеджиращи инструменти по модела за хеджиране на справедлива стойност или като спекулативни позиции.

Следователно промяната на лихвените проценти към датата на баланса не предизвиква печалби или загуби.

Стратегия за развитие

В контекста на европейската и национална политика в областта на Енергетиката и в процеса на преход към нисковъглероден пазарен модел, са определени приоритетните дейности за ЕСО ЕАД, в следните направления:

В тази връзка ролята на оператора на преносната система в процеса на преход към нисковъглероден пазарен модел е ключова и обхваща направления, като:

- Управление на електроенергийната система в условията на голям дял на непостоянното производство
- Интегриране на нови възобновяеми мощности чрез внедряване на иновации, допринасящи за гъвкавост, развитие на преносната мрежа
- Осигуряване на необходимото ниво на сигурност на снабдяването
- Увеличаване и ефективно разпределение на междусистемния капацитет
- Участие в процесите по интеграция на пазарите на електрическа енергия и балансиращия пазар;
- Привличане на безвъзмездно финансиране, спомагащ за ефективно трансформиране на енергийната система
- Засилено регионално сътрудничество, включително и чрез създаване на общи компании, осъществяващи част от функциите свързани с управлението на системата на регионално ниво
- Публикуване на всички данни, осигуряващи прозрачност и равен достъп до информацията чрез гарантиране на сигурност на информацията и др.
- Развитие на човешкия капитал включва инвестиции, насочени в професионалната квалификация на работниците и служителите

РАЗДЕЛ VI – ИНВЕСТИЦИИ, РЕМОНТ, ПОДДРЪЖКА

Инвестиционна дейност

Източниците на финансиране за Инвестиционната програма, са както следва:

- собствени средства получени от амортизационни отчисления за дълготрайните активи на дружеството, както и целеви средства съгласно Регламент (ЕС) 2019/943. Съгласно изискванията на чл. 19 от Регламента относно предназначението и използването на всички приходи в резултат от разпределението на междузонов капацитет, ЕСО ЕАД като независим преносен оператор се стреми да постигне следните дългосрочни цели:
 - сигурно гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет
 - поддържане или увеличаване на междузоновите капацитети чрез оптимизиране на използването на съществуващите междусистемни електропроводи посредством координирани коригиращи действия или покриване на разходи, произтичащи от мрежови инвестиции, свързани с намаляване на претоварването в междусистемните електропроводи
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от Националния план за възстановяване и устойчивост за изпълнение на инвестиция С4. I4. Цифрова трансформация на електропреносната мрежа
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от Националния план за възстановяване и устойчивост, глава RePowerEU и от Модернизационния фонд за изпълнение на проект „Устойчиво адаптиране на националната електропреносна мрежа за пълноценно интегриране на потенциала за производство на възобновяема енергия – GREENABLER“
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от финансовия „Механизъм за свързване на Европа“ (МСЕ) управляван от Европейската изпълнителна агенция за климата, инфраструктурата и околната среда (CINEA) за изпълнение на дейности, допринасящи за изпълнението на проект от общ интерес 12.2 CARMEN 2 (BG, RO) за укрепване на трансграничното сътрудничество между операторите на преносни системи и споделяне на данни, подобряване на сътрудничеството TSO-DSO, инвестиране в разширяване и увеличаване на капацитета на мрежата за интегриране на нови възобновяеми енергийни източници

Разчетът за инвестиционните дейности на ЕСО ЕАД за 2025 г. е базиран на Инвестиционната програма на ЕСО ЕАД за 2025 г., утвърдена с Протокол № 65/18.12.2024 г., от заседание на Надзорния съвет на ЕСО ЕАД, в размер на 200 000 хил. лв.

Към 30.06.2025 г. извършените инвестиционни разходи са в размер на 111 014,2 хил. лв., а инвестиционната програма е 108 318,1 хил. лв., които представляват 54,2% от разчета, съответно разпределени по видове финансиране, както следва:

Финансиране	Разчет за 2025 г. (хил. лв.)	Отчет за 01-06.2025 г. (хил. лв.)	% изпълнение
Инвестиционни дейности	200 000,0	111 014,2	
Инвестиционна програма	200 000,0	108 318,1	54,2%
<i>Финансиране със собствени средства</i>	<i>200 000,0</i>	<i>79 426,9</i>	<i>39,7%</i>
<i>Финансиране с такса присъединяване/инфр. обекти</i>		<i>28 891,2</i>	

Финансиране	Разчет за 2025 г. (хил. лв.)	Отчет за 01-06.2025 г. (хил. лв.)	% изпълнение
Други инвестиционни дейности, свързани с рехабилитация на електропреносната мрежа		2 696,1	

При изготвяне на програмата бе направен подробен анализ на необходимите разходи за инвестиционни дейности през годината в следните основни направления:

- десетгодишен план за развитие на преносната мрежа
- автоматизирано управление на подстанциите
- модернизиране на електропреносната мрежова инфраструктура
- необходимост от поетапна подмяна на електротехническо оборудване, транспортни средства и специализирана механизация в незадоволително техническо състояние с изтекъл експлоатационен ресурс
- необходимост от закупуване на програмно-технически средства и информационни технологии и съответните лицензи, свързани с оперативното управление на ЕЕС и електроенергийния пазар

Ремонт и поддръжка

Разчетът за изпълнение на обекти от Програмата за ремонт и поддръжка (ПРП) за 2025 г., утвърден с Протокол № 65/18.12.2024 г. от заседание на Надзорния съвет на ЕСО ЕАД, е в размер на 40 000 хил. лв.

Извършените разходи за изпълнение на обектите от ПРП към 30.06.2025 г. са на стойност 18 729,3 хил. лв., които представляват 46,8 % от разчета. Разходите, прехвърлени от ПРП за придобиване на дълготрайни активи по стопански начин, са в размер на 2 492,5 хил. лв. или нетните разходи за ремонтни дейности са в размер на 16 236,9 хил. лв.

	Разчет 2025 г. (хил.лв.)	Отчет 01-06.2025 г. (хил.лв.)	% изпълнение
Ремонтни дейности	40 000,0	16 236,9	
ПРП за 2025 г.	40 000,0	18 729,3	46,8%
Дейност Пренос	37 940,8	17 539,7	46,2%
ЦУ дейност Пренос	521,0	170,3	32,7%
Дирекция ПЕЕ	35 195,9	17 068,0	48,5%
Дирекция ИИКТ	2 223,9	301,4	13,6%
Дейност УЕС	1 994,2	1 172,8	58,8%
ЦУ Дирекция ЦДУ	475,0	343,8	72,4%
Дирекция ЦДУ	1 519,2	828,9	54,6%
Нерегулирана дейност	35,0	16,9	48,3%
Аварийен резерв	30,0		
Капитализирани разходи по обекти от ПРП		- 2 492,5	

Стойността на извършените аварийни ремонти е 157,3 хил. лв.

Проекти свързани с развитието на електропреносната мрежа

Основна цел на ЕСО ЕАД е ефективно използване на възможностите за привличане на финансиране от национални, европейски и други международни програми и координация на изпълнението на проекти и дейности, подпомагащи достигане на заложените в бизнес стратегията на дружеството цели и задачи. Изпълнението на тази цел към 30.06.2025 г. е както следва:

- **Изпълнение на проекти от общ интерес (ПОИ)**

ПОИ 12.2 CARMEN/КАРМЕН (България, Румъния) – за по-задълбочено трансгранично сътрудничество между операторите на преносни системи (ОПС) и споделяне на данни, за по-задълбочено сътрудничество между ОПС и операторите на разпределителни системи (ОРС), за инвестиране в разширяване на мрежата и увеличаване на капацитета за интегриране на нови възобновяеми енергийни източници, както и за подобряване на стабилността, сигурността и гъвкавостта на мрежата. Проектът включва активно изпълнение на инвестиции в румънската преносна и разпределителна мрежа и в преносната мрежа на България и се изпълнява в партньорство между румънския ОРС Delgaz Grid S.A., ОПС Transelectrica, Румъния и ЕСО ЕАД. Срокът за изпълнение на инвестициите по проекта е до края на 2031 г.

Подписано е Споразумение за безвъзмездна помощ № 101223266/30.04.2025 г. за проект „CARMEN4INVEST: Изготвяне на прединвестиционен пакет от проучвания и документи за изпълнението на ПОИ CARMEN на българска територия“. Бюджетът за изпълнение на CARMEN4INVEST е 5,8 млн. евро, от които 50% е безвъзмездната помощ от МСЕ. CARMEN4INVEST предвижда изпълнение на прединвестиционни дейности за изграждане на 3 нови дигитализирани подстанции 400/110 kV – „Свобода“, „Генерал Тошево 2“, „Добрич 2“, модернизация и дигитализация на подстанцията „Варна 750“ и изграждане на нови електропроводи 400 kV – „Свобода - Генерал Тошево 2“, „Добрич 2 - Генерал Тошево 2“ и „Добрич 2 - Варна 750“.

ЕСО ЕАД продължава подготовка на документация за кандидатстване по публикувана покана от МСЕ за набиране на проектни предложения по процедура CEF-E-2025-PCI-PMI-WORKS за СМР за финансиране на дейности част от ПОИ 12.2 CARMEN. Поканата е публикувана на 02.04.2025 г. с краен срок за подаване на проектни предложения 16.09.2025 г. и бюджет от 600 млн. евро. Проектното предложение „CARMEN: Интелигентни мрежи, увеличаващи ВЕИ и взаимосвързаността в района на Югоизточна Европа“ се подготвя съвместно с румънските партньори за изпълнение на дейности на българска територия по въвеждане на системи за автоматизирано управление (САУП) в съществуващи системни подстанции – „Добруджа“, „Варна“, „Горна Оряховица“, „Мизия“ и „Балкан“; изграждане на пасивни оптични пръстени за телекомуникационна мрежа на ВЛ с обща дължина около 1125 км, включително две междусистемни връзки с Румъния - ВЛ 400 kV „Дружба“ и ВЛ 400 kV „Съединение“ и изграждане на активни оптични телекомуникационни пръстени на всички подстанции, притежавани и управлявани от ЕСО ЕАД. Индикативният бюджет за изпълнение на дейностите на българска територия, част от CARMEN, е 60 млн. евро, от които 50% се очаква да бъдат безвъзмездна помощ от МСЕ.

В края на 2024 г. ПОИ CARMEN кандидатства за запазване на статута си на ПОИ, чрез включване във Втория списък на ЕС. ПОИ CARMEN премина техническата оценка с препоръка за включване във Втория списък на ЕС с ПОИ/ПВИ. Окончателният списък се очаква да бъде официално публикуван през ноември 2025 г. По предложение на ЕСО към проекта се присъедини и един български оператор на разпределителни мрежи – ЕРМ Запад.

- **Изпълнение на проекти по програма „Енергийна ефективност и модернизация на ЕСО“**

Проект „Устойчиво адаптиране на националната преносна мрежа за пълноценно интегриране на потенциала за производство на възобновяема енергия“ (Bulgarian Grid REinforcement ENABLING Full-Fledged Clean Energy Rollout - GREENABLER) е представен пред Министерство на енергетиката за

финансиране със средства от Модернизационния фонд и REPowerEU. Проектът включва (група 1) инвестиции в реконструкция на около 720 км съществуващи електропроводи за повишаване на номиналното им напрежение от 220 kV на 400 kV и синхронизирана реконструкция на прилежащите им подстанции от 220/110 kV на 400/110 kV и (група 2) инвестиции в реконструкция на електропровод „Хемус - Стара планина“ от 220 kV на 400 kV, реконструкции на 282 км електропроводи 110 kV, удвояване на 10 км електропроводи 110 kV и инвестиции в реконструкцията на около 610 км електропроводни линии 110 kV с цел увеличаване на преносната способност на съществуващи въздушни електропроводни линии.

GREENABLER -разпределение на индикативния бюджет и демаркация

Инвестиции	Съфинансираща програма	Общ бюджет, млн. евро	Безвъзмездно финансиране, млн. евро	Собствено финансиране, млн. евро
Първа група	Модернизационен фонд	631,4	568,2	63,2
Втора група	REPowerEU	160	неуточнено	неуточнено

Срокът за изпълнение на инвестициите по Модернизационния фонд е до края на 2030 г., а по REPowerEU – края на март 2026 г.

На 23.12.2024 г. е подписан Договор за безвъзмездна финансова помощ между Министерство на енергетиката и ЕСО ЕАД за отпускане на финансиране от Модернизационния фонд. Условието за финансиране на втората група инвестиции са в процес на преговаряне с Министерство на енергетиката като част от процеса по договаряне на глава REPowerEU между Р България и ЕК.

Техническото изпълнение на включените в първа група инвестиции с финансиране от Модернизационния фонд е в ход. Провежда се процедура по ОВОС за всички инвестиции, които попадат в приложното поле на ЗООС. За 14 електропровода с обща дължина около 230 км, част от втора група инвестиции, обществените поръчки са в ход или има сключен договор за изпълнение на СМР.

- **Проекти с участието на ЕСО ЕАД по програма „Хоризонт Европа” 2021-2027**
 - ENFLATE: „Осигуряване на гъвкави доставки от всички участници и сектори чрез пазари и цифрови технологии“
 - i-DesignRES: „Интегрирано моделиране на компонентите на енергийната система за планирано разгръщане на възобновяеми енергийни източници“
 - TwinEU: „Подкрепа за разработването на цифров близък за подобряване на управлението, операциите и устойчивостта на електроенергийната система на ЕС в подкрепа на REPowerEU“
 - CABLEGNOSIS: „Център за диагностика на жизнения цикъл на захранващи кабели“
 - DAEDALOS: „Разработка, интеграция и демонстрация на усъвършенствани софтуерни инструменти в SCADA системи за комбиниране на променливотокови и постояннотокови мрежи с цел реализиране на хибридни електроенергийни системи за високо, средно и ниско напрежение“
 - GRAVITEQA: „Гравитационно съхранение, квантово изчисление, изкуствен интелект (AI) за подобрен жизнен цикъл и надеждност в чисти, засегнати от зеления преход секторно свързани електрически мрежи“

В процес на изпълнение са и подготвителните дейности за предстоящите проекти:

- SINFONIA: „Въвеждане по отговорен начин на нови гъвкави методологии за работа на мрежите, посредством усъвършенствани смарт механизми за управление“
- **Проекти с участие на ЕСО ЕАД по програма „Цифрова Европа“ (DIGITAL)**
 - ECLIPSE: „Намаляване на потреблението на енергия въз основа на референтна рамка с отворен код ” – дейностите по проекта са в процес на изпълнение.

- **Проект „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“ – Национален план за възстановяване и устойчивост**

ЕСО ЕАД изпълнява инвестиция С4.14 „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“, част от Плана за възстановяване и устойчивост на Република България, с одобрен бюджет 611 млн. лева (съфинансиране 370 млн. лева от Механизма за възстановяване и устойчивост и 241 млн. лева собствени средства). Инвестицията се изпълнява съгласно оперативното споразумение № СПОР-1/03.01.2023 г., подписано от Министерството на финансите, Министерството на енергетиката и ЕСО ЕАД.

Изпълнението на дейностите стартира в началото на месец февруари 2020 г. и е предвидено да завърши до края на месец март 2026 г. Към първо полугодие на 2025 г. всички дейности по инвестиция С4.14 „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“ се изпълняват съгласно Оперативното споразумение без констатирано забавяне, което да води до неизпълнение на ключовите етапи и цели.

Подпроект 1: Осъществяване на система за автоматизирано управление на подстанции (САУП) – в изпълнение. Включва две основни дейности: 1) въвеждане на САУП в 171 подстанции и 2) реконструкции на 44 подстанции. Към 30.06.2025 г. са завършени реконструкции в 25 подстанции; реконструкции на още 19 подстанции са в процес на изпълнение със сключени договори.

Към 31.12.2024 г. успешно и в срок е реализирана цел С4.14:86 – всички 171 подстанции 110 kV/СрН са с въведени системи за управление и са преминали към управление от опорен пункт. На 25.02.2025 г., във връзка с изпълнение на целта, е внесена придружителна нота в Министерството на финансите, одобрена с писмо от 24.02.2025 г. от министъра на енергетиката със следните документални доказателства:

- Обобщена справка за въвеждане на системи за автоматизирано управление в 171 подстанции с напрежение 110 kV/СрН, включително констативни актове за установяване годността на строежа (Акт 15) за завършени дейности от външен изпълнител или протоколи за извършени работи със собствени сили, доклади за извършени функционални проби на САУП и заповеди за въвеждане към управление от опорен пункт;
- Констативен доклад от независим инженер, в който се обосновава, че техническите спецификации за въвеждане в експлоатация на внедреното оборудване са изпълнени, за да се интегрират най-малко 2 500 MW нови производствени мощности от възобновяеми източници в електроенергийната система, в сравнение с нивата от 2020 г.
- Писмо/становище от Министерство на енергетиката за потвърждение въвеждането на САУП в 171 подстанции и констатациите от доклада на независимия инженер.

Подпроект 2: Модернизация на SCADA в Опорен пункт с въвеждане на възможност за далечно резервиране – в изпълнение. Предвижда се да бъдат доставени пет нови SCADA системи за опорни пунктове със значително по-голяма хардуерна и софтуерна конфигурация, които да заменят изцяло сега действащите SCADA системи, поради изчерпване на техния ресурс. Сключен е Договор № 0019-ЦДУ/20.12.2024 г. с „Т и Д инженеринг“ ЕООД. Дейността се изпълнява съгласно договорените срокове.

Подпроект 3: Разширение и модернизация на телекомуникационната мрежа с нови устройства за дистанционното управление на подстанции – в изпълнение. Предвиденото изграждане на оптична мрежа се изпълнява чрез договори за монтаж/изграждане на оптична мрежа от външен изпълнител, включително доставка на материали, оборудване и съоръжения или със собствени сили на ЕСО ЕАД и договори за доставка на материали, оборудване и съоръжения за изграждане на оптична мрежа. Изграждането на защитената мрежа за пренос на данни се изпълнява хибридно чрез договор с външен изпълнител за доставка на телекомуникационни устройства за изграждане на защитена опорна мрежа за дистанционно управление на подстанции и система за управление (NMS) и монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на телекомуникационни устройства със собствени сили на ЕСО ЕАД или чрез възлагане с договор. Към 30.06.2025 г. общият физически напредък по изпълнението на подпроект № 3 е както следва:

- Монтаж на оптични мълниезащитни въжета тип OPGW и самоносещи оптични кабели тип ADSS на електропроводни линии (ВЛ) 110 kV. Завършен монтаж на OPGW и ADSS на 104 електропровода 110 kV с обща дължина 2 062,82 км. Физическият напредък по изпълнение на тази поддейност е 95 %;
- Изграждане на защитена мрежа за пренос на данни за SCADA. Общият физически напредък по изпълнение на тази поддейност е 95,5 %. Изпълнени са дейности по доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на устройствата, част от основния оптичен пръстен на ЕСО ЕАД (физически напредък 87,5 %); обучение на служители на ТДУ за администратори и за монтаж, локално конфигуриране, диагностика и поддръжка; и доставка и въвеждане в експлоатация на система за наблюдение и администриране (физически напредък 90 %); и доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на синхронизиращи и телекомуникационни устройства.

Подпроект 4: Цялостна система за киберсигурност - отпада от финансиране със средства от ПВУ в рамките на предоговарянето на НПВУ. Подпроектът има само косвено отношение към постигане на целите на настоящата инвестиция и ще бъде реализиран от ЕСО ЕАД чрез други финансови източници или собствено финансиране, извън рамките на настоящия проект.

Подпроект 5: Модернизация на SCADA/EMS в ЦДУ с допълване на функционалности в резервен център за управление на ЕЕС – в изпълнение. Целта на проекта е модернизация на съществуващата информационно-управляваща система на Централно диспечерско управление (ЦДУ), която се използва за наблюдение и управление в реално време на ЕЕС на Р България. Подпроект № 5 се изпълнява по график и съгласно сключен Договор № 0023-ЦДУ/21.12.2023 г. между ЕСО ЕАД и „Сименс“ ЕООД с предмет „Модернизация на SCADA/EMS на Централно диспечерско управление с разширение на САРЧМ с Local Merit Order List за работа с платформата на автоматично вторично регулиране PICASSO”.

Подпроект 6: Дисплейни стени - в изпълнение. В рамките на подпроекта се предвижда замяна на съществуващите пет дисплейни стени в ЦДУ (София) и четирите териториални диспечерски управления (Пловдив, Плевен, Варна и София) с нови пет стени и оборудването на петте опорни пункта с нови малки пет дисплейни стени. Подпроектът се изпълнява чрез възлагане на обществена поръчка по Закона за обществените поръчки. Към 30.06.2025 г. има стартирана процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет „Модернизация на дисплейни стени“, която е въведена в ИСУН 2020 за извършване на предварителен контрол от управляващия орган.

Подпроект 7: Изграждане на виртуална работна среда – в изпълнение, чрез възлагане на договори на външни изпълнители по Закона за обществените поръчки за внедряване на комплексно решение за дигитализация работните процеси на мобилните групи в ЕСО. Към 30.06.2025 г. дейността се изпълнява съгласно договор № 0047-ЦУ/30.04.2025 г. за внедряване на комплексно решение за дигитализация на работните процеси на мобилните групи в ЕСО посредством софтуерни приложения и облачни технологии.

Подпроект 8: Модернизация на системата за администриране на пазара на електрическа енергия и балансиращия пазар – дейността отпада от финансиране със средства от ПВУ в рамките на предоговарянето на НПВУ. Подпроектът има само косвено отношение към постигане на целите на настоящата инвестиция и ще бъде реализиран от ЕСО ЕАД чрез други финансови източници или собствено финансиране, извън рамките на настоящия проект.

Подпроект 9: Система за динамично наблюдение на преносните способности - в изпълнение. Изпълнява се чрез възлагане на договор/и с външен изпълнител/и. Към 30.06.2025 г. има избран изпълнител за доставка на фазоизмервателни устройства (PMU) с вградени регистратори за непрекъснат запис за електропроводи 400 kV и разширение на съществуващата система от регистратори с непрекъснат запис по технология „PQZIP“ за динамично наблюдение и оценка на преносните възможности на електропреносната мрежа и междусистемната свързаност. Предстои подписване на договор с изпълнителя, след окончателна проверка на документите.

През първо полугодие на 2025 г. ЕСО ЕАД продължи да реализира екологична политика, насочена към намаляване на последствията от въздействията върху околната среда в резултат на своята дейност. Дружеството осъществява дейността си при строго спазване на екологичните изисквания в съответствие с Българското законодателство и в съответствие с Директива 75/439/ЕИО от 16.06.1975 г., относно обезвреждането на отработени масла.

В изпълнение на Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС №352/27.12.2012 г. (ДВ, бр. 2/08.01.2013 г.) и на основание чл.3, ал.1 от същата, отработените масла по време на технологичните процеси в системата на ЕСО ЕАД, приоритетно се оползотворяват чрез регенериране в База за регенериране на трансформаторни масла (БРТМ), изградена на територията на управление МЕР Пловдив. Регенерирането се извършва чрез технологична линия за преработка на силно замърсени масла, чрез утаечно-абсорбционен метод с използване на белилна пръст за трансформаторни масла. При този вид технологична обработка отработената белилна пръст се третира като опасен отпадък. Съгласно чл.7. (1) и чл.8 (1) от ЗУО отпадъкът се предава за събиране, транспортиране и третиране на лица, които имат право да извършват тези дейности в съответствие с този закон.

С цел минимизиране количеството на отделяните отпадъци ЕСО ЕАД инвестира значителни ресурси и достави иновационна компютризирана установка за преработка на слабо и средно замърсени трансформаторни масла. В специализираната установка за перкулационна обработка се използва гранулиран адсорбент, който подлежи на многократно възстановяване (над 300 работни цикъла) и практически при нейното функциониране не се генерират опасни отпадъци.

В изпълнение изискванията на НАРЕДБА за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) № 842/2006 относно някои флуорирани парникови газове, в сградата на ЦДУ и ТДУ „Запад” приключи модернизацията на пожарогасителните системи (ПГС). Модернизацията е изпълнена съгласно всички законови изисквания, като с приемо-предавателен протокол между ЕСО ЕАД и изпълнителя, тридесет и две /32/ бутилки с газ Халон 1301, с общо тегло 1258,3 кг. са предадени за утилизация. Изпълнителят представи договор за утилизация между него и A-Gas Nederland.

Съгласно чл. 6, чл. 7 и чл. 8 и във връзка с чл. 35 от Закона за управление на отпадъците (ДВ. бр. 53/13.07.2012 г.), притежателите на отпадъци са длъжни да предвидят необходимите финансови средства за изпълнение на своите задължения, определени в този закон.

В изпълнение на горесцитираните законови разпоредби, към 30.06.2025 г. ЕСО ЕАД е изразходвал средства за екология в размер на 403 440 лв.

РАЗДЕЛ X – СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТА НА ОТЧЕТ

С Решение № Ц-25 от 01.07.2025 г. Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР) утвърди считано от 01.07.2025 г. следните цени за „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

- Цена за достъп до електропреносната мрежа за крайни клиенти в размер на 0,36 лв./MWh
- Цена за достъп до електропреносната мрежа за производители, с изключение на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация – от слънчева и вятърна енергия, присъединени към електропреносната и електроразпределителните мрежи, в размер на 4,22 лв./MWh
- Цена за достъп до електропреносната мрежа за производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация – от слънчева и вятърна енергия, присъединени към електропреносната и електроразпределителните мрежи, за цялото произведено количество електрическа енергия, в размер на 5,49 лв./MWh
- Цена за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа в размер на 14,86 лв./MWh

Ангелин Цачев

Изпълнителен директор